

Tri desetletja samostojnosti

Mlada država obletnice nastanka praznuje še toliko bolj zavzeto. Po 30 letih je videti, da demokratičnim in diplomatskim izzivom ni videti konca, ko se Slovenija pripravlja na drugo predsedovanje Sveta EU, ulice glavnega mesta že več kot leto dni polnijo protestniki. V politično in medijsko napeti krajini pa sta politični in kulturni dialog zamrla. Očitno je, da je Slovenija na prehodni točki, kjer bo morala vneto premisliti svoj nadaljnji razvoj in položaj v mednarodni skupnosti.

"Situacijo želim prikazati takšno, kot je"

Željko Stevanić je fotoreporter in eden redkih slovenskih scenskih fotografov. Poklic je širši javnosti, ki ne pozna ozadja filmskega ustvarjanja, pretežno neznan, a je njegovo delo prva točka, prek katere se gledalci srečajo s filmom. Sodeloval je s številnimi slovenskimi režiserji, fotografiral številne gledališke produkcije, s profesionalnim fotografiranjem pa se je začel ukvarjati že med študijem.

Spregovorila sva o tem, kaj vse vključuje delo scenskega fotografa, kako dogajanje spremlja fotoreporter in kaj je vzrok, da kljub porastu informacij nimamo najboljšega uvida v svetovno dogajanje.

Foto: osebni arhiv Željko Stevanić

Forum odličnosti
in mojstrstva
► stran 2

Tri desetletja
samostojnosti
► stran 4

Mladina 2020
► stran 5

Intervju:
Željko Stevanić
► stran 6

Olimpijska bakla
v Kočevju
► stran 8

Zdravje
► stran 12

Zakon o vodah
► stran 13

Ristanc
► stran 16

Mobilnost
► stran 18

Kočevje na
vedutah
► stran 20

Nakupi
► stran 24

Bibliobus
► stran 27

Forum odličnosti in mojstrstva

V dvorani KCK je 17. junija potekal 29. Forum odličnosti in mojstrstva z naslovom Spodbujanje sožitja narave, gospodarstva in kulture kot ključnih gradnikov nadpovprečnosti, odličnosti in mojstrstva. Forumi odličnosti, ki jih organizira Društvo ekonomistov Dolenjske in Bele krajine, se ukvarja-jo z inovativnimi pristopi, ki pripomo-rejo k uspešnemu gospodarjenju ter k odličnosti življenja in dela, letošnji pa so nadgradili z uspešnimi pristopi na temo gozdarstva in varstva narave.

V okviru 29. foruma so tudi letos podelili veliko nagrado odličnosti in mojstrstva, ki jo je prejel župan dr. Vladimir Prebilič. "Zadovoljen sem, ker so naše delo očitno prepoznali tudi drugod," o nagradi pravi župan, "je pa to nagrada vseh tistih, ki v teh

projektih delajo. Brez zagnanih ljudi to ne bi bilo mogoče."

Forum je vključeval tri tematske panele. V. d. direktorice knjižnice Cirila Pekica je predstavila projekt Rastoče knjige, Lela B. Njatin pa nagrado deklica s piščalko. "Kultura na Kočevskem je bila vedno na slovenskem vrhu, ni pa imela orodja oz. komunikacijskih poti," je o kočevskem kulturnem ustvarjanju povedala pisateljica in vizualna umetnica. "Po letu 2010 se je sprožil nov val poskusov lokalne skupnosti, da ne bi okrepila le tega, kar o njej vedo drugod, ampak predvsem lokalno samozavest."

Gozd kot poslovno priložnost je predstavil mag. Robert Tomazin, glavni direktor SiDG, o temeljnih na-

Foto: Žarko Nanjara

čelih gospodarjenja in ravnanja z gozdovi je spregovorila vodja Območne enote ZGS Kočevje Katja Konečnik, o gozdnih ekosistemih pa je predaval

prof. dr. Marjan Kotar. Na gospodarskem panelu so svoje delo in izkušnje predstavili dr. Hubert Kosler, direktor podjetja Yaskawa Europe Robotics; Ivan Črnkovič, lastnik podjetja Rotis; ter Marjan Kočila, direktor podjetja Intersocks.

Vladimir Prebilič je izpostavil tri segmente, kjer je Občina Kočevje v zadnjih desetih letih napredovala. Zmanjšanje brezposelnosti in odpiranje delovnih mest z dodano vrednostjo, sistematski razvoj turizma in kulture ter izboljšano samopodoba med mladimi, ki vse redkeje zapušča-jo Kočevje. "Pot razvoja Kočevske je še zelo dolga, v povprečju še vedno zaostaja, a mislim, da gremo v zelo pravi smeri," je še dodal.

Ž. N.

Odprtje parka Jezero

Prvi predsednik samostojne Slovenije Milan Kučan je v četrtek, 17. junija, slavnostno odprl prenovljen park ob gostišču Ribič. "Dandanes takšnega kompleksa ne more narediti en sam človek," je o projektu povedal lastnik gostišča Ribič Marjan Zajc. "Zato smo sestavili odbor in pritegnili ljudi, ki imajo radi Kočevje, prostovoljno sodelujejo in pomagajo, ljudi, ki so videli vizijo, kaj je mogoče narediti v Kočevju."

Od zamisli do izvedbe parka so minila štiri leta, vhod v park, velik nekaj manj kot 2 hektarja, pa krasi portal v čast 30. obletnici samostojnosti Slovenije, ki ga je zasnoval Roman Batis. Vanj je umeščen tudi del smreke, ki je bila kot darilo ob 30-letnici plebiscita ob samostojnosti poslana v

Foto: Žarko Nanjara

Vatikan in krasila trg Sv. Petra.

Milan Kučan se je v svojem govoru ozrl na trenutne razmere, ki zaznamujejo 30-letnico države. "Zmotno je mnenje upravljavcev države, ki mislijo, da bodo samo z materialnimi darili in sklicevanjem na uspešen gospodarski razvoj lahko ustvarili čvrsto skupnost," je bil kritičen do vse pogostejših političnih trendov. "Človek za svoj razvoj potrebuje tudi duhovne in nematerialne dobrine, hoče živeti svoje kulturno življenje in šele to ustvarja skupnost. In šele takšna skupnost se je sposobna spopadati z izzivi sveta. Mislim, da je ta hip razumljivo, da so ljudje zaskrbljeni, negotovi in da si želijo sprememb," je še dodal.

Ž. N.

Rokodelci upokoenci v Kočevju

Komisija za tehnično kulturo Zveze društev upokojencev Slovenije vsako leto organizira tradicionalno srečanje upokojencev rokodelcev po Sloveniji. Letošnje je potekalo v Kočevju, in sicer 17. junija v sklopu prireditev ob 70-letnici delovanja Društva upokojencev Kočevje in hkrati počastitvi delu rokodelk, ki so bile ves čas aktivne članice in vidne predstavnice društva.

Srečanja se je udeležilo 56 udeležencev iz 24 društev upokojencev iz različnih krajev po Sloveniji. Po tradiciji so navzoče pozdravili predsednik ZDUS Janez Sušnik, podpredsednica ZDUS Vera Pečnik in podpredsednica PZDU Dolenjske in Bele Krajine Milica Korošec.

Društvo upokojencev Kočevje

Foto: Arhiv Društva upokojencev Kočevje

je pripravilo sprejem in kulturni program, na katerem so sodelovali harmonikar Gregor Kuzma, Ljudske pevke Mavrica, plesna skupina DU

Kočevje Zimzelenke in gledališka skupina DU Kočevje Kofetarce. V nagovorih je gostiteljica, predsednica DU Kočevje Barbka Bižal Kolar, predstavila DU Kočevje ob visokem jubileju, predsednik ZDUS pa je poudaril pomen teh srečanj, saj ohranjajo kulturno dediščino na rokodelskem področju.

Branko Suhadolnik, predsednik Komisije za tehnično kulturo ZDUS, je pozdravil udeležence v imenu približno 3000 rokodelcev iz 180 DU iz vse Slovenije in orisal letošnje dejavnosti rokodelcev in načrte na področju natečajev, rokodelskih razstav, rokodelskih delavnic Delfin in aktivnosti na področju evidentiranja sekcij in rokodelske zakonodaje.

Udeleženci so si ogledali zelo za-

nimivo in pestro rokodelsko razstavo krožka ročnih del DU Kočevje. Predstavljeni so bili izdelki, ki so nastali v karanteni in ki so jih rokodelke samostojno izdelale doma. Zanimiv pa je bil tudi nov prostor, opremljen z obnovljenimi stoli in mizico, ki so ga rokodelke poimenovala 'čvekalnica' in bo služil druženju in klepetu ob kavi.

Po uradnem delu je bil organiziran voden ogled središča Kočevja s prikazom kulturnih in turističnih znamenitosti mesta. Srečanje se je zaključilo z druženjem v gostilni Jezero. Udeleženci so bili zelo zadovoljni s srečanjem in marsikdo je obljubil, da ponovno pride v Kočevje, posebej zato, ker to omogoča tudi zelo zanimiva železniška povezava.

Tatjana Novak

Zaduškaj

Rotaract klub Kočevje je dobrodelno društvo, aktivno od leta 2013, ki temelji na načelih prijateljstva ljudi, predanih humanitarni miselnosti. Poslanstvo članov Rotaract kluba Kočevje je, da se odzivajo na probleme v lokalni skupnosti, stopijo skupaj in pripomorejo k trajnim rešitvam.

Negotov čas, v katerem smo se znašli v zadnjem letu in pol, je v vsakdanjike ljudi prinesel korenite spremembe. Večina ljudi se je poglobljevala z občutki nemoči, osamljenostjo, strahom, jezo ipd. Pandemija koronavirusa je s seboj prinesla epidemijo duševnih stisk. V ta namen so 'rotaractovci' zagnali projekt, ki so ga poimenovali Zaduškaj. Zaduškati pomeni prepoznati, dojeti lastno stisko in o njej spregovoriti. S projektom želijo opozoriti na duševno zdravje, ki je med globalno krizo še toliko bolj krhko in potrebno pozornosti. Ker je tematika vedno

aktualna, bodo nasveti, ki jih delijo prek socialnih omrežij, uporabni tudi po koncu epidemije. Namen iniciative je izpostaviti organizacije, na katere se lahko ljudje v stiski obrnejo, in načine, kako si lahko pomagajo sami.

Osrednji lik projekta je Duška, ki pooseblja vsakega izmed nas, ki se kdaj znajde v stiski in želi poiska-

ti strokovno pomoč. Z deljenjem informacij in nasvetov želi razbiti predsodke do pogovora o duševnem zdravju. Rotaract klub Kočevje pri projektu sodeluje s Centrom za krepitev zdravja Kočevje, saj si člani društva prizadevajo za to, da ljudi seznanijo z informacijami, kje iskati pomoč v Kočevju, in tako strokovno pomoč približajo ljudem.

Vsakdo se mora zavedati, da je v redu, če kdaj ni v redu. Pomembno pa je, da o svojih težavah in stiskah spregovorimo, saj ni zdravja brez duševnega zdravja. Člani Rotaract kluba Kočevje upajo, da bodo z iniciativo Zaduškaj dosegli čim več ljudi in spodbudili tiste, ki potrebujejo pomoč, da jo tudi poiščejo. S to miselnostjo vabijo vse, da projektu sledijo na Instagram in Facebook profilu (fb.com/zaduskaj, [@zaduskaj](https://www.instagram.com/zaduskaj)) in tako postanejo del iniciative ter skupaj z njimi 'zaduškajo'.

Mia Novak

Biseri Kočevske

Na mali mestni ploščadi je fotografsko društvo Grča tudi letos predstavilo svoj pogled na tematsko leto Kočevja. Z razstavo Biseri Kočevske že sedmič predstavljajo delo svojih članov, letos pa so fotoaparate usmerili v mestno središče in obeležili 550. obletnico mestnih pravic Kočevja.

Letos je sodelovalo 12 članov fotografskega društva, ki so na petih panojih predstavili 20 fotografij. Vse so osredotočene na okljuko reke Rinže, ki je predstavljala meje tedanjega Kočevja. "Med drugim smo si želeli, da bi bile fotografije kar se da unikatne in se ne bi ponavljale," je poudaril predsednik društva Marjan Artnak in dodal, da je bila letošnja tema precejšen izziv tudi zaradi tega, ker je mestno središče prebivalcem že dobro poznano. Na ogled so tako postavljeni nočni posnetki, predstavljeno je Kočevje iz zraka in okoliških hribov, da bi našli zanimiv kader, so fotografirali tudi potapljaško opremo in razstavili podvodne fotografije, se vkrcali na čoln in prepluli Rinžo.

Podžupan Gregor Košir je poudaril, da tudi vsakoletna razstava Biseri Kočevske gradi vse bolj prepoznavno podobo Kočevja: "Prepričan sem, da te fotografije prečkajo meje naše obci-

Foto: Žarko Nanjara

ne in regije ter so opažene tudi zunaj meja Slovenije."

Ob vodenem ogledu fotografij je Mihael Petrovič ml. razkril marsikatero skrito zanimivost Kočevja, bodisi o nekdanjem kočevskem gradu ali stavbah, ki skrivajo številne zgodbe nekdanjih prebivalcev.

V preteklih letih so na razstavi prikazali svet živali, naselja na kočevskem, mednarodni fotografski natečaj Narava, pragozd Krok, zgodbe iz sveta čebel in svet rastlin. Razstava Biseri Kočevske bo na ogled do oktobra.

Ž. N.

Uvodnik

Praznovanja, rojstni dnevi, obletnice se na nek način še vedno upirajo merjenju časa. Ko se števec premakne čez polnoč, koledarju prištejemo eno leto, na svečani proslavi se pohvalimo s še enim uspešnim letom delovanja naše organizacije, jutra po rojstnih dnevih pa se zavedajo, da se kljub prištetemu letu življenje ni veliko spremenilo in bomo – sicer starejši – le vstopili v nov cikel.

Morda je še posebej pomenljivo, da je okrogla obletnica naše države nastopila prav v času, ki ga je na glavo obrnil covid. Obletnice so vsakokrat povod k razmišljanju o nadaljnji politični usmeritvi, bližajoči konec epidemije pa nas sprašuje, kakšno razdejavanje je za sabo pustil virus. Če smo na začetku epidemije govorili, da svet ne bo več nikoli enak, lahko zdaj z gotovostjo ugotovimo, da se je že dolgo časa šlepal na svoje pretekle dosežke. Zdravstvena infrastruktura je bila večkrat na robu zmogljivosti, na neurejenost domov za starejše so mnogi opozarjali že leta, sanje uspešne digitalizacije pa smo poklopili kot zaslon prenosnega računalnika. Intelktualno udejstvovanje, ki bi se moralo porajati iz zdrave civilne družbe, smo zamenjali z umirjenostjo, nasprotnika drugega političnega pola zlahka označimo za hudodelca, tako da vsaka alternativa, pa naj bo še tako blede, izpade bolje. Zdi se, da so se elite le trudile, da vse ostane kot prej, pa še tako umirjeno in neambiciozno.

Problem je star, mogoče se je prav zaradi tega izživel. Zasnova tipičnega liberalnega modela civilno družbo smatra kot neka-kšen naravni red, ki ga vzdržuje svobodno izmenjevanje idej, vsak dejavni upor proti nepraviciam pa tako lahko že nakazuje na rušenje pravnega reda. Rušilnih sprememb seveda nečemo, se pa postavlja vprašanja, če nismo postali neobčutljivi za notranja protislovja in napake.

Žarko Nanjara
odgovorni urednik

OBVESTILO

Uredništvo časopisa Kočevska obvešča, da je **rok za oddajo prispevkov** za julijsko številko **9. 7. 2021**. Gradivo pošljite na naslov **info@kocevska.si**.

Tri desetletja samostojnosti

Mlada država vsako svojo obletnico nastanka praznuje še toliko bolj zavzeto. Če večje in starejše države svoje jubileje dojemajo kot praznik, kjer obeležujejo svoje dosežke in zgodovinsko veljavo, mlade države vsak list v koledarju premikajo s premislekom. O položaju Slovenije v mednarodnem prostoru, zamujenih priložnostih in možnostih, ki se kažejo na obzorju, ter položaju Kočevja smo spregovorili z županom dr. Vladimirjem Prebiličem.

Ob dnevu državnosti je vedno prisoten občutek, da smo še vedno mlada demokracija. "Pri družbenih procesih se leta merijo drugače," pravi Vladimir Prebilič. "Eno leto v človeškem življenju kar nekaj pomeni, v smislu zorenja države, da ne rečem demokracije, pa je to seveda praktično minuta. Treba je priznati, da imajo druge države bistveno daljšo tradicijo. Po drugi strani je pa res, po 30 letih bi v izgradnji demokracije lahko naredili več. To, kar gledamo za 30. rojstni dan, nam verjetno ne more biti v čast."

"Vsaka oblika angažiranosti civilne družbe je prispevek v izgradnji demokracije," naš sogovornik komentira proteste, ki se v Ljubljani vrstijo že več kot leto dni. "Tukaj smo lahko pomirjeni, ljudje se zavedajo določenih stvari, jih ne sprejemajo, o tem imajo mnenje, ki ga izražajo." A je po njegovem mnenju demokracija stvar nenehne izgradnje, treba je imeti mnenje ter ga znati izražati: "Tukaj pa mislim, da je država kot sistem naredila premalo ali mogoče celo želela narediti premalo."

Prebilič poudarja tri segmente, ki bi jih morali smiselno nasloviti pri razvoju demokratičnosti in aktivnega državljanstva: "Podcenjujemo vlogo družine. Če bi imeli mladi nekakšen vzor med svojimi starši, kako delujejo, kako razmišljajo, se pogovarjajo o določenih stvareh, bi oni ravnali drugače. Generacija staršev, ki so osamosvojitve doživeli, je čustveno povezana s tem dogodkom in ga razume popolnoma drugače, kot ga razumejo naši mladi."

Veliko bi pri tem lahko zgradil šolski sistem, kjer je po Prebiličevem mnenju težava tudi to, da učitelji med svojim študijem niso bili deležni tovrstnega izobraževanja in znanja ne morejo deliti naprej, številni pa se temi izognejo zaradi vse večjega političnega predznaka. Mladi pa se po drugi strani o teh temah ne pogovarjajo, k čemur pa ne pripomore napeta politična situacija.

Slovenski plebiscit označuje točko največje enotnosti v nedavni zgodovini, saj se je za pot samostojnosti odločilo

Foto: Bojan Štefanič

95 % volivcev. A Prebilič poudarja, da to ni bil edini tovrstni primer v slovenski zgodovini: "Narod, ko se sreča z resnim izzivom, deluje državotvorno, preživetveno in strne vrste. Mislim, da je to neka posebnost slovenskega naroda, ki sicer na tako pomembni geostrateški točki ne bi preživel. Vemo, kakšne apetite in aspiracije so po tem prostoru imeli drugi že od rimskega časa naprej."

A poudarja, da dandanes primanjkuje politične odgovornosti, ki je ne privzgamo. "Politika lažje opravlja svoje delo z delitvami kot združevanjem. Delitve so enostavnejše, voditi povezovalno politiko pa pomeni več napora in energije, predvsem pa zahteva več samoomejevanja, s čimer imamo velike težave v slovenski politiki."

Slovenija je izpolnila temeljne strateške cilje, ki si jih je zastavila ob osamosvojitvi. Suvereno državo s svojo valuto, mednarodno priznanje ter članstvo v Evropski uniji. "Slovenija je bila vedno pridna učenka, vedno smo naredili to, kar se je od nas pričakovalo. To kaže na neko mero servilnosti, kaže tudi na neko mero premajhne angažiranosti in samoiniciativnosti." V Sloveniji imamo po Prebiličevem mnenju sposobne posameznike, ki bi lahko naredili več, a ne pridejo do izraza, ker se zdi, da je lažje, če ne povzročajo preveč napetosti in vznemirjenja. Tako politične elite

kot državljani pa bi morali razmišljati bolj evropsko: "Zaradi tega se vedno znova čudimo, zakaj imajo s Slovenijo sorazmerno primerljive države boljše pozicije, tukaj smo premalo aktivni in mislim, da te vrzeli za zdaj sploh še nismo začeli izpolnjevati. Morali bi sodelovati pri procesu odločanja in šele potem spremembe implementirati v našem prostoru."

Slovenija bo s 1. julijem drugič v 17-letni zgodovini članstva v EU predsedovala Svetu EU. "Smo premalo ambiciozni pri predsedovanju, ki nas bo očitno ujelo popolnoma nepripravljene, saj se ukvarjamo z vsem drugim, samo z Evropo ne. To ni dobro, in Evropa to spremlja." Slovenija bi lahko bila bolj aktivna na treh področjih, kjer Prebilič izpostavlja vlogo Slovenije na zahodnem Balkanu, premajhno ambicioznost pri postcovidni rekonstrukciji gospodarstva ter digitalizacijo, kjer imamo še vedno velike pomisleke.

"Še vedno trdim, da bi lahko igrali bistveno pomembnejšo vlogo pri približevanju zahodnega Balkana Evropski uniji," razloži Prebilič in dodaja, da je Slovenija ob osamosvojitvi imela velike težave z izgradnjo nove politične identitete. "Politično identiteto so se odločili graditi na ne-Jugoslaviji. Tukaj mislim, da je bil storjen izvirni greh, saj se identiteta ne gradi na nečem, kar nisi, ampak

na nečem, kar si. Zgodovinskih dejstev ne moremo zanikati, lahko pa ob poznavanju zgodovine spremenimo svojo prihodnost." Slovenska politika beži od vloge povezovalca regije, a bi v mednarodnih odnosih lahko bili bistveno bolj prezentni: "Dogaja se nam, da hočejo ta prostor zapolniti druge države." Veljalo bi premisliti o vlogi Slovenije v mednarodni skupnosti, saj bi kot manjša država lahko tvorili bistveno bolj povezovalno mednarodno politiko in ne stremeli k tesnemu zavezništvu bodisi z državami zahoda ali vzhoda: "Manjše države so narejene za premoščanje ovir med velikimi. To ne pomeni, da smo manj pomembni."

Naslednji večji politični izziv, ki še čaka Kočevsko, pa bo pridobiti sedež regionalnega središča. "Ta cilj bomo obranili z vsemi možnimi argumenti, mislim, da jih imamo na svoji strani kar nekaj, od geopolitičnih in geostrateških do čisto oprijemljivih gospodarskih in drugih uspehov," zatrdi Prebilič. "Zavedam pa se, da to ni pot, ki bi se končala konec mandata leta 2022."

"V nekaterih segmentih je bil preboj storjen, gospodarsko smo se okrepili, postajamo sedež vse več mednarodnih podjetij, prihajajo nova delovna mesta z visoko dodano vrednostjo in dobre investicije," pravi Prebilič in poudarja, da je bilo storjenih že veliko korakov, saj je Kočevsko vse bolj poznano kot okolje, v katero je smiselno investirati. Preboj je bil dosežen tudi na področju izobraževanja z novimi tehničnimi programi računalniškega tehnika in mehatronika prve stopnje, vse večjo prepoznavnost pa pridobiva tudi v turizmu.

Kočevsko nima izdelane identitete, krivec za to pa je tudi zgodovinska prtljaga. Vihrava kočevska zgodovina z množičnim priseljevanjem in odselevanjem je moteč dejavnik za izgradnjo lokalne identitete. "Projekti, kot so RTM Kočevska, Deklica s piščalko in raznovrstna tematska kulturna leta, poudarjajo, da ima Kočevsko sposobne ljudi, ki so dosegli ogromno, ne samo na regionalnem področju, ampak na področju države in mednarodnih dosežkov," pravi Prebilič in dodaja, da ti projekti osvetljujejo, da kočevska regija nikoli ni bila nazadnjaška, ampak vedno odprta. "Kočevje je bilo med prvimi v tem delu Slovenije, ki je dobilo mestne pravice, edini v Evropi smo dobili patent, javno razsvetljavo, tudi pri kmečkih uporih smo bili med prvimi. In to nam mora biti v čast."

Pot je še dolga, poudarja Prebilič, a dodaja, da se je odnos do Kočevja že spremenil: "Mislim, da mladi vse bolj razumejo te stvari in že drugače gledajo na Kočevje, kot smo nanj gledali pred leti."

Žarko Nanjara

Raziskava, ki razbija mite o mladih

Že nekaj časa lahko v vsakodnevnih pogovorih slišimo različne trditve o mladih. Morda je ena izmed najpogostejših ta, da naj bi današnja mladina pre(dolgo) bivala pri starših, številni pa so jim očitali tudi, da niso dovolj samostojni in da ostajajo predolgo finančno ali pa vsaj stanovanjsko odvisni od staršev.

Raziskava Mladina 2020 odkriva položaj mladih danes in omogoča znanstveni pogled na spreminjanje položaja mladih, trende in situacije, s katerimi se mladi srečujejo. Na ta način pridobivamo vpogled v položaj mladih v družbi na različnih ravneh in temeljno izhodišče za prihodnji nacionalni program za mladino. Raziskavo so skupaj izvedli na ljubljanski in mariborski univerzi, v njej pa je sodelovalo 1200 mladih, starih med 15 in 29 let.

Izsledki Mladine 2020 dokazujejo, da bi bilo primerno zaustaviti tovrstne govornice, saj se je slika v zadnjih desetih letih glede marsičesa spremenila. Mladi so danes, v primerjavi s podatki izpred desetletja, bistveno bolj dejavni, odgovorni in samostojni. Res pa se je njihova stanovanjska problematika še povečala, poslabšalo se je njihovo duševno zdravje, soočajo pa se z več prekarnosti na trgu dela.

Brezposelnosti je vse manj, povečuje se prekarnost

Trend brezposelnosti mladih se postopoma umirja. Še leta 2005 je bilo brezposelnih 37 odstotkov mladih, v letu 2020 pa le 20 odstotkov. Eden izmed očitkov mladim je, da (pre)dolgo ostajajo v tako imenovanem 'hotelu mama'. A izsledki te raziskave kažejo drugače. Mladi naj bi se, v primerjavi z letom 2010, bistveno hitreje odseljevali od svojih staršev. Razlog za to naj bi bilo predvsem izboljšanje gospodarskih razmer in položaja mladih na trgu dela. Občutno se je zmanjšal tudi delež tistih, ki delajo v kateri od fleksibilnih oblik zaposlovanja. Čeprav se spodbudni premiki dogajajo, pa so ti bistveno manjši, kot kažejo uradni podatki. Poenostavljeno povedano, delež brezposelnih mladih se sicer resda znižuje po kriterijih uradne statistike, ne pa tudi po kriterijih samih mladih. Ti namreč ne ocenjujejo, da bi se delež brezposelnosti med njimi zmanjšal.

Kot kažejo raziskave, je Slovenija v zgornji polovici glede na delež mladih v prekarnih oblikah zaposlitve, povečuje pa se tudi delež tistih, ki ocenjujejo, da so za svoje delo premalo plačani, da je njihovo delo dolgočasno, delovna klima slaba ter da so jim na delovnem mestu kršene pravice.

V povezavi s tem se precej spreminjajo tudi pričakovanja mladih glede zaposlitve. Vse bolj so pripravljeni na geografsko mobilnost in na dodatno izobraževanje, občutno bolj pa so pripravljeni sprejeti začasno zaposlitev in nižje plačilo, vse za to, da bi

povečali svoje zaposlitvene možnosti. Kar dve tretjini mladih sta, da bi preprečili nezaposlenost, pripravljeni stopiti na samostojno podjetniško pot. Vse kaže, da se povečuje želja po zaposlitvah v zasebnem sektorju, upada pa želja po zaposlitvi v javnem sektorju. Kot tudi drugod po svetu si mladi v Sloveniji najbolj želijo, da bi imeli zanimivo delo, ki bi jim omogočalo visoko stopnjo avtonomije, pa tudi jasen cilj. Nekoliko manj pomembna jim je varnost zaposlitve.

Raziskava Mladina 2020 se ukvarja

letih se je torej delež mladih, ki več dni v tednu čuti stres, več kot podvojil. Bolj so zaskrbljeni glede ključnih področij življenja, kot je pomanjkanje denarja, (ne)uspeh v šoli ali poklicu, težave z (ne)zaposlitvijo ali zaradi stanovanjskih problemov. V porastu je tudi delež tistih, ki so glede prihodnosti družbe pesimistični, vse manj pa imajo zaupanja v druge ljudi.

Zato ne preseneča, da se je v zadnjih desetih letih precej znižalo splošno zadovoljstvo mladih z življenjem, pa tudi delež tistih, ki so pretežno ali zelo

razumevanje s starši opisujejo kot slabo ali neznosno. Kot torej izhaja iz raziskave, se mladi bistveno hitreje odseljujejo od staršev in se v tem približujejo povprečju na ravni EU.

Povečujejo se tudi liberalne vrednote med mladimi, saj vse bolj zavračajo ubogljivost kot vrednoto v okviru vzgoje otrok in v bistveno večji meri sprejemajo istospolno starševstvo. Čeprav so bolj naklonjeni priseljenecem, pa ne moremo trditi, da so jim tako zelo naklonjeni tudi v praksi in da je družba danes bolj odprta ali strpna.

Foto: Pexels.com

tudi s konzumacijo spletnih vsebin. Kot kaže, mladi internet še vedno uporabljajo primarno za dostop do različnih zabavnih vsebin, kot so poslušanje glasbe in obiskovanje družbenih omrežij. V porastu pa je tudi trend spletnega nakupovanja. Če je pred desetimi leti to počela dobra polovica, je danes ta številka blizu 90 odstotkom. Sicer pa je Slovenija v širšem geografskem kontekstu, v primerjavi z drugimi članicami Evropske unije, v spodnji polovici po deležu mladih z znanjem računalniškega programiranja.

Duševno zdravje mladih se je poslabšalo

Med mladimi se je, glede na raziskavo, izjemno povečal stres. Leta 2010 je 17 odstotkov mladih pričalo, da čuti stres več dni v tednu, v letu 2020 pa kar 36 odstotkov. Delež tistih, ki osamljenost čutijo kot resen problem, je leta 2010 znašal 9 odstotkov, v tej raziskavi pa je tej trditvi pritrdilo kar 30 odstotkov sodelujočih. V desetih

zadovoljni s svojim zdravjem. To lahko pojasnimo s tem, da se je občutno povečal delež mladih z nezdravo visokim indeksom telesne mase, povečuje pa se tudi delež podhranjenih mladostnikov in predvsem mladostnic.

Po drugi strani pa mladi danes bolj skrbijo za svoje zdravje; v primerjavi s podatki izpred desetih let, občutno manj konzumirajo alkohol in manj kadijo tobak, jedo bolj zdravo in se (še) več ukvarjajo s športom. Nekadilcev je kar 70 odstotkov, kar je 15 odstotkov več kot leta 2010, 20 odstotkov pa jih ne konzumira alkoholnih pijač.

Neodvisnost, avtonomija, individualizacija

Kar zadeva vrednote in stališča, raziskava nakazuje na trend individualizacije in vse večje težnje po avtonomiji. Čeprav še vedno velika večina mladih računa na pomoč staršev na ključnih življenjskih področjih, je teh občutno manj kot leta 2010. Nekoliko se je povečal tudi delež tistih, ki svoje

Se pa mladi, v primerjavi z letom 2010, počutijo bolj politično kompetentni in so tudi bolj naklonjeni neposrednemu komuniciranju s politiki, vključno s sodelovanjem v peticijah. A zmotno bi bilo trditi, da jih politika zanima bolj, saj je poznavanje politike v Sloveniji še vedno na nizkem nivoju. Precej razširjeno je tudi mišljenje, da posameznik v družbi nima bistvenega vpliva na odločitve oblasti, kar se posledično kaže v nizki udeležbi mladih na volitvah.

Se pa je v zadnjih desetih letih povečalo zanimanje mladih za umetnost in kulturo. Konzumirajo bistveno več umetniških vsebin, hkrati pa jih več tudi producirajo oziroma začenjajo ustvarjati tudi sami. Med mladimi do 18. leta starosti je skoraj 40 odstotkov takšnih, ki se s katero od umetniških dejavnosti ukvarjajo tedensko. Raziskava je med drugim pokazala tudi, da je med mladimi visoka stopnja okoljsko ozaveščenega potrošništva.

Neja Jerebičnik

"Nočemo se več pogovarjati o resnih problemih"

Željko Stevanić se je nad fotografijo navdušil že v osnovni šoli in kmalu vedel, kakšna bo njegova življenjska pot. Po vzoru očeta se je začel izobraževati za gozdarja, a kmalu presedlal na srednjo oblikovno šolo ter zaključil študij umetnostne zgodovine na temo vojne fotografije.

Profesionalno pot fotografa opravlja od leta 1994, med tem pa je sodeloval s številnimi mediji, nekaj časa je bil tudi fotografski urednik pri tedniku Jana in Tedenskem žurnalu. Ukvarja se z reportažno, protokolarno in portretno fotografijo ter je eden od redkih scenskih fotografov v Sloveniji. Kot fotograf, ki spremlja in dokumentira delo na filmskem setu, je sodeloval s številnimi slovenskimi režiserji, med drugimi tudi z Janezom Burgerjem, Vinkom Möderndorferjem, Metodom Pevcem in Andrejem Košakom, sodeloval pa je tudi pri številnih gledaliških produkcijah.

Številne časopisne hiše ukinjajo svoja dopisništva po svetu.

Zaradi slabega ekonomskega stanja na zahodu in posledičnih finančnih rezov v poslovanju velikih časopisnih podjetij in poročevalskih agencij so se začeli obračati na lokalne profesionalce, ki so zmožni na njihovi ravni dostavljati potreben material. V nasprotju s Kitajsko, ki ima po svetu vse več lastnih dopisnikov. Kitajska tiskovna agencija Xinhua ima korespondente v več kot 180 državah sveta, saj se zavedajo pomena dopisništva v današnjem svetu. Zahod še vedno ustvarja glavne zgodbe, ki jih prodaja svetu, če pa hočeš imeti svoj pogled na situacijo, moraš imeti svoje poročevalce.

Vojno dopisništvo je včasih prikazovalo veliko bolj nasilne fotografije, a je danes prizorov smrti vse manj. Primer trupa triletnega begunskega dečka, ki ga je naplavilo na turško obalo, je bil eden redkih primerov, ki nam je prikazal grozote vojne.

Takšne prizore skrivajo ali cenzurirajo, ker naj bi kršili visoko postavljene moralne in etične vrednote poročanja. Ti naj ne bi vključevali prizorov smrti zaradi spoštovanja do mrtvih in njihove pietete. Seveda se v tem delu pogleda na situacijo o neprikazovanju smrti strinjam, se pa ne strinjam z dejstvom, da je to v veliko primerih izgovor samo zato, da se mase ljudi ne bi začele spraševati o vzrokih, zakaj

se je to zgodilo in kdo je za nastalo situacijo kriv. Problem je, da nam odločevalci v informacijsko prenasitenem svetu skrivajo veliko stvari in nam ne dajejo možnosti, da bi si o tem ustvarili svoje mnenje. Zato pravim, da sta svobodna misel in odločanje pri posamezniku prva stvar, brez katere človeštvo ne bo preživelo. Žalostno, a resnično. Kaj nam pomaga ocean informacij, če nimamo dostopa do tistih, ki bi nam omogočile neodvisen pogled na situacijo?

Fotografija lahko izzove močna čustva, a je fotoreporter hkrati tudi novinar, ki mora ohraniti objektivnost. Kdo je postavil mejo, kaj se sme prikazovati? Ali se je to

zgodilo zaradi notranjih etičnih načel novinarja – prikaz vojnih grozot zna izpasti manipulativen – ali so se medijske hiše odločile, da ne bodo več tega objavljale?

Mislim, da težava ni v medijskih hišah, kakšne informacije podajajo ljudem, ampak bolj v sami družbeni naravnosti. Skozi zgodovino vojnih konfliktov Američani od državljanske vojne naprej svojih mrtvih vojakov niso kazali, tuje že. Tam se je ameriška administracija naučila, da to ni sprejemljivo, če želiš ohraniti podporo javnosti za vojno. Sprememba se je zgodila v vietnamski vojni, saj je takrat močno civilno gibanje zahtevalo tovrstne informacije. In če takšnega poziva v družbi ni, do nje ne bo

prispelo nobeno slikovno gradivo ali informacije, kaj se v resnici dogaja. Tako je v 20 letih, kolikor je trajala vietnamska vojna, državo obiskalo ogromno agencijskih in neodvisnih vojnih poročevalcev iz ZDA in preostalega sveta, ki so lahko tako ali drugače poročali o sami vojni. Zaradi ohlapne ameriške politike glede poročanja in prisotnosti neodvisnih vojnih poročevalcev na področjih spopadov je svetovna javnost imela dokaj svoboden pogled na situacijo in si tako ustvarila lastno mnenje o vojni. To je bilo dovolj, da so bile ZDA prisiljene umakniti svoje čete iz Vietnama. Po drugi strani jim je situacija domačega protivojnega vzdušja prišla prav, saj so že pošteno izgubljali vojno, in to kljub tehnološki in vojaški premoči. Za ameriško administracijo je bil to dokončni dokaz, kako pomembna je informacija in kdo jo nadzoruje. Od takrat so se na konfliktna področja v ameriškem interesu spuščali samo akreditirani vojni poročevalci. Tisti, ki pa so prihajali v lastni režiji, so za svojo varnost morali poskrbeti sami.

Vsaka današnja vojna je v prvi vrsti informacijska vojna, zato je vsakemu hegemonu kontraproduktivno kazati svoje mrtve in poškodovane. Kot primer lahko navedemo iraško vojno, ki je bila fotografsko slabo pokrita v tem smislu. Skoraj ne vidimo fotografij mrtvih ameriških vojakov, razen tistih, za katere so odločevalci sklenili, da so potrebne ali ni bilo možnosti, da bi fotografije cenzurirali.

Ali si videl kakšne fotografije iz Karabaha? Ne, ker so to lokalne vojne, za katere nihče ne ve, in to je skrb vznepujoče. Seveda so bile objavljene fotografije o spopadu, vendar so bile tudi hitro pozabljene. Tudi ljudje sami nimajo več potrebe po informacijah, saj smo z njimi že prenasršeni. Ustvarja se megla nepomembnih informacij, tiste, ki bi bile res potrebne, pa so zamolčane. Premalo je medijev, časopisov ali digitalnih platform, ki bi neodvisno objavljali. To bi bil napredek v družbi.

Posledica take hiperinflacije podatkov je, da se nočemo več pogovarjati o resnih problemih in raje preskočimo na drugo temo. Ne iščemo več vzrokov za nastale probleme, svet gledamo samo še parcialno, preozko in glede na svoje lastne potrebe, vse drugo nas ne zanima več.

Redno fotografiraš proteste, ki se odvijajo vsak petek v Ljubljani.

Prisoten sem bil na večini protestov. Manjkal sem približno desetkrat.

Fotografij protestov ne prodajaš. Ali smatraš svoje fotoreportersko delo kot prispevek h gibanju?

Fotografij s protestov ne prodajam, razen Mladini, ki jih tudi objavlja, zato je pač treba izplačati honorar. Če pa kdo izmed udeležencev protestov želi

imeti kakšno fotografijo, mu jo seveda podarim. Nazadnje sem poslal fotografije policijskega nasilja eni izmed protestnic, ki namerava tožiti dotične policiste in potrebuje fotografije kot dokaz. Moje delo je delo fotoreporterja, moj prispevek pa je moja osebna odločitev. Ko sem tam, opravljam delo kot profesionalni fotograf in ne ustvarjam propagande. Marsikdo je bolj naravn na PR, sam pa želim prikazati situacijo takšno, kot je. Tudi pri izboru fotografij za objavo nisem tako rigorozen kot pri drugih dogodkih, saj si želim, da obiskovalec galerij protestov dobi čim boljši vpogled v to, kaj se je v resnici dogajalo. Za tak način editiranja fotografij z vsakega protesta sem se zavestno odločil, saj ne želim, da bi z izborom točno določenih fotografij ustvarjal neko določeno mnenje v družbi. Moja naloga pri vsem tem dogajanju je, da dokumentiram ta čas na najvišji možni profesionalni ravni.

Kakšen izziv je fotoreporterstvo za fotografa? Je v njem še prostora za samosvoj umetniški izraz?

O tehničnih stvareh se sploh ne sprašujem več, bolj me intrigira vsebina, kaj je zanimivo ali potrebno za oris nekega dogodka. Možnosti je nekončno in te lahko zaposlijo resnega fotografa za vse življenje. Mogoče je nekomu, ki drugače gleda na fotografijo, to kot rutina, a če si neumen opazovalec, lahko v vsakem prizoru najdeš točko zanimanja. Zavedati se je treba, da so takšni dogodki enkratni, se hitro in nepredvidljivo odvijajo, zato je treba biti izredno pozoren in hiter pri odločanju, kaj boš v določenem trenutku naredil. Če spremljaš takšne dogodke samo skozi fotoaparat, ne boš ničesar videl, svet moraš opazovati z lastnimi očmi in primerno ujeti dogodek.

Če pa se vprašam o umetniškem izrazu pri dokumentarnem delu, bi rekel, da mora biti umetniški izraz vedno v službi dokumentiranja, ker drugače več ne proizvajaš zgodovinskih dejstev, temveč umetniške artefakte. Umetniški izraz je vedno ponotranjen pogled ustvarjalca na določeno situacijo ali vprašanje in kot tako ne predstavlja zgodovinskega dokumenta, ki pa ga v primeru protestov potrebujemo. Pri dokumentarnem fotografiranju je težko narediti vsakič nekaj novega, lahko pa s samosvojim načinom razmišljanja in osebno rastjo razvijaš lasten vizualni jezik.

Zato me dokumentarna fotografija bolj vleče kot interpretativna ali visoka umetnost. Trenutek, ko ujameš nekaj pomembnega na čisto svoj lastni način, ima poseben čar, saj se zavedaš, da si z enim posnetkom, poleg esencionalnega trenutka, ujel vse svoje znanje. To se ne zgodi na vsakem protestu in ne pri vsakem posnetku, ko pa se zgodi, to začutiš in v istem trenutku več.

Kakšni so tvoji fotografski vzori?

Spoštujem ogromno fotografov, poznavanje dela drugih je pomembno, na podlagi svojih dognanj tako lahko razvijaš svoj način interpretacije zgodbe – tako kot vsak umetnik. Kdaj pa kdaj že naredim kakšen hommage, a ne želim oponašati. Zdi se mi, da si tak, kakršen si, najbolj originalen. Je pa dobro poznati stvari, da ne izumljaš tople vode.

Kako se je začelo tvoje delo profesionalnega fotografa, začel si namreč že pri 19 letih?

Delal sem kot svobodnjak, najprej z oglaševalskimi agencijami in nekaterimi časopisi. Moje delo je bilo projektno, saj sem še študiral, a sem bil študij po očetovi smrti prisiljen opustiti. S filmom sem se začel ukvarjati leta 2002 na setu filma Ruševine Janeza Burgerja. To bom imel večno v spominu. Burger je slovel kot zelo strog režiser stare praške šole. Opozorili so me, da je odpustil že dva fotografa, jaz sem pa kot novinec komaj vedel, kaj je bila moja naloga. Kljub temu se je dobro izšlo in takrat se je začela moja kariera s filmom. Da ne bom zdaj jaz preveč strog do Janeza. Kot človek je izjemno inteligenten, empatičen in zabaven, kot režiser pa pač mora biti strog. Pozneje sva sodelovala še pri filmu Avtošola in bilo je super.

Kako poteka delo scenskega fotografa?

Na filmskem setu ne fotografiram samo kadrov, ampak dokumentiram celoten proces nastajanja filma. Zelo veliko dela je s portretiranjem vseh ključnih ljudi. Fotografiram tudi za potrebe scenografije, ki uporabijo moje fotografije kot rekvizite ali pa kot velika ozadja določenega okolja, ki ga kamera vidi npr. skozi okno stanovanja, zgrajenega v studiu. Zavedati se je treba, da je delo filmske ekipe timsko delo. Filmska ekipa je razdeljena na sektorje, vsak sektor pa predstavlja določeno število ljudi, ki v procesu filmskega ustvarjanja deluje kot ekipa. Scenski fotograf uradno spada pod sektor kamere, a moraš pri svojem delu nastopati samostojno. Seveda je dobro, da te vsi sektorji sprejmejo kot del ekipe, ker tako lažje prideš skozi celoten proces. Ker je fotografiranje kadra zelo pomemben del tvojega dela pri filmu, predstavlja tudi največji napor in izziv za fotografa. V vseh teh letih sem ugotovil, da je včasih bolje pustiti fotografa, da po svoje interpretira kader, sicer bi lahko posnetek preprosto vzeli iz kamere. Scenski fotografi velikokrat dodajo vrednost projektu s svojim pristopom in načinom opazovanja filmskega kadra. Sam moraš znati presoditi, kaj je ključni in reprezentativni del tega, saj na tak način lahko ujameš esenco filma. Če ti to uspe, je dovolj en posnetek, ki se

uleže v podzavest občinstva in tako postane prepoznavna podoba filma, po kateri se ga vsi spominjamo.

Ali kadre ponavljajo posebej zate?

Včasih ni bilo neslišnih fotoaparátov in je bilo to nujno, čeprav v Sloveniji še obstaja ta navada. Pokojna igralca Jernej Šugman ali Peter Musevski sta zame tudi ponavljala kadre, kar si štejem v veliko čast. Pri scenski fotografiji ne smeš motiti delovnega procesa in ekipi zapravljati časa, zato moraš biti pri svojem delu izjemno skoncentriran in ekspeditiven. Zlasti če zate ponovijo kader. Običajno imaš časa le za eno ponovitev in moraš v tej ponovitvi ujeti to, kar je snemalna ekipa lahko večkrat ponavljala. Na filmu sem se naučil biti čim bolj nevpadljiv, saj drugače težko ujameš kaj zanimivega in uporabnega. Na setu vsi potrebujejo mir pri svojem delu, zato je diskreten fotograf toliko bolj dobrodošel. Te izkušnje so mi velikokrat prišle prav tudi pri dokumentarni fotografiji ali ustvarjanju kakšne dolgoročneje zgodbe.

Leta 2007 si ustanovil lastno fotografsko agencijo IFP. Kaj je bil povod za samostojno delo?

Ustanovil sem jo, ko sem nehal delati kot urednik na Tedenskem žurnal, saj so se prestrukturirali v dnevni časopis, kar pa mi ni več ustrezalo. Ugotovil sem, da že leta fotografiram stvari, ki me sploh ne zanimajo. Rekel sem si, da si tega ne smem dovoliti: "Kaj bo z mano čez deset ali dvajset let takšnega neproduktivnega načina dela?" Imaš sicer dobro plačo in socialno varnost, a to ne odtehta svobodne izbire.

Kaj ti trenutno vzame največ časa? S kakšnimi projekti se ukvarjaš?

Trenutno imam veliko dela s koordinacijo ustanavljanja kolektivne organizacije likovnikov in fotografov. S tem je veliko dela, saj gre za veliko ljudi, vložiti je treba ogromno energije in časa. Urediti hočemo vprašanje kolektivnega upravljanja avtorskih pravic vseh vizualnih ustvarjalcev, saj smo za spremembo od filmarjev in glasbenikov iz tega še vedno izvzeti. Najprej moramo ustanoviti organizacijo, potem pa se bomo začeli ukvarjati z resnimi vprašanji, kot so zakonska določila in podobno. Poleg tega sem letos delal pri dveh filmskih projektih in nekaj gledaliških produkcijah. Prijavil sem se tudi na mednarodni tečaj storytellinga, ki ga vodi mlad, a odličen fotograf in neverjeten mentor Sebastian Liste. Poteka že četrti teden in predstavlja načine pripovedovanja in razvijanja svojega vizualnega jezika. Že to, da samega sebe in svoje delo vedno znova preverjaš, vzame precej energije. Kar ima smisel, saj moraš vsake toliko časa narediti inventuro svojega dela.

Žarko Nanjara

Izboljšanje kakovosti globinske vode na Rudniškem jezeru

Na Rudniškem jezeru so se maja začele aktivnosti za pilotni odzem globinske vode in s tem izboljšanje njene kakovosti. Primerjava lani odvzetih vzorcev vode v globinah jezera je namreč pokazala na spremembo oziroma poslabšanje parametrov v primerjavi z zadnjimi obsežnejšimi meritvami v letu 2014. Razlog za to ni bil prelivni kanal, ki je bil lani pregledan in saniran, temveč dejstvo, da voda na dnu jezera ne kroži, hkrati pa je obremenjena s pretirano akumulacijo hranil, kar je večinoma posledica naravnih procesov propadanja in tudi človeškega vnosa.

V prvi fazi pilotnega odvzema globinske vode so potapljači Potapljaškega društva Ponirek skupaj s

Komunalno Kočevje v jezero položili 200 metrov cevi, ki vodo odjema na približno 20 metrih globine in je navezana na začetni del obstoječega prelivnega kanala. Junija tako poteka testiranje delovanja cevi in redno vzorčenje kakovosti vode. Pri aktivnostih sodeluje tudi podjetje Melamin, ki skrbi za analize odtočne vode. Če bo testno obdobje uspešno, bo v vodo položen še preostanek cevi. Ta bo dosegla eno od najglobljih točk jezera, od koder se bo postopoma in regulirano odvajalo globinsko vodo. Na ta način se bo zagotovilo, da bo dolgoročno gledano voda v jezeru začela aktivneje krožiti in bo posledično izboljšana kakovost vode tudi v globljih delih jezera.

Foto: Komunalna Kočevje

Nad projektom bdi občinska komisija za spremljanje kakovosti in razvoja Rudniškega jezera, ki jo vodi podžupan Gregor Košir, v njej pa poleg predstavnikov občine in javnih služb delujejo tudi strokovnjaki s področja kemije in biologije. Vsekakor bodo tudi vse nadaljnje aktivnosti tekale v smeri, da se jezero ne le ohrani, temveč še izboljša kakovost tako vode kot okolice. Poudariti velja še, da trenutno stanje globinskih voda Rudniškega jezera ne predstavlja nikakršnih omejitev za kopalce. Jezerska voda v zgornjih kopalnih slojih je zaradi pritoka vode s širše okolice čista. V zadnjih letih so meritve pokazale odlično ali dobro kopalno kakovost.

K. G., G. K.

Nova pridobitev za čebelarstvo na Kočevskem

Osnovna šola Ob Rinži in Čebelarstvo Kočevje sta na začetku junija uradno prevzela učni čebelnjak, ki so ga pridobili v okviru družbeno odgovornega projekta PRVAčebela, ki ga organizirata Prva osebna zavarovalnica in Čebelarstva zveza Slovenije. Cilj projekta je šole, ki izvajajo čebelarstvo, opremiti s čebelnjaki za praktično delo in učenje mladih. Nova pridobitev na šoli bo zagotovo dosegla svoj namen, zagotovo pa tudi obrodila sadove v obliki medu in medenih izdelkov. Kot je ob tej priložnosti izpostavil župan dr. Vladimir Prebilič, bo Občina Kočevje pridelan med z veseljem tudi odkupila in uporabila za protokolarne

Foto: arhiv Občine Kočevje

namene, s tem pa tudi pomagala pri razvoju čebelarstva mladih.

Čebelarji in OŠ ob Rinži so ob prevzemu čebelnjaka pripravili bogat spremljevalni program, dogodka pa sta se udeležila tudi predsednik Čebelarstva zveze Slovenije Boštjan Noč in direktorica Prve osebne zavarovalnice Nataša Hajdinjak. Ob tej priložnosti je predsednik čebelarstva zveze županu predal tudi listino čebelam prijazna občina, ki jo je občina Kočevje prejela za leto 2020 kot ena od petih finalistk izbora, s tem pa je bil postavljen tudi izziv, da kmalu postanemo še čebelam najprijaznejša občina.

K. G.

Olimpijska bakla v Kočevju

Slovenska bakla, ki naznanja olimpijske igre v Tokiu, je 27. maja v družbi naših mladih športnikov potovala čez občino Kočevje. Malo pred 9. uro jo je na meji s sosednjo Ribnico skupaj s kolesarji društva Melamin in MTB Trail Centra prevzel podžupan Gregor Košir. Baklo so nato do mesta po kolesarski stezi in potem po Ljubljanski cesti ponesli naši mladi športniki iz OŠ Stara Cerkev, športnega kluba Sibor, Nogometnega kluba Kočevje, Šahovskega društva Kočevje in OŠ Zbora odposlancev. Baklo je v mestu pričakal župan dr. Vladimir Prebilič in jo v družbi otrok ponesel do mestne ploščadi. Mesta ploščad je ob tej priložnosti zadihala v olimpijskem duhu. Prihod bakle je pospremil še nastop plesalk iz Centra gibanja Rusalka, vse sodelujoče pa je pozdravila tudi izjemna olimpijka

Foto: arhiv Občine Kočevje

Urška Žolnir Jugovar. S tem poti bakle še ni bilo konec, naprej so jo namreč ponesli mladi športniki iz OŠ

Ob Rinži. Za organizacijo gre zahvala Olimpijskemu komiteju Slovenije in naši Športni zvezi Kočevje, hvala

tudi vsem, ki ste baklo in športnike spodbujali na poti po Kočevskem.

K. G.

Krepitev prepoznavnosti destinacije Kočevsko

Občina Kočevje je aprila objavila Javni razpis za dodelitev nepovratnih sredstev za krepitev prepoznavnosti turistične destinacije Kočevsko za leto 2021, ki je bil zaključen konec maja. Upravičenci, ki so oddali ustrezne vloge, so upravičeni do sofinanciranja nakupa nove oziroma prenove ali brandiranja obstoječe urbane opreme, ki jo uporabljajo pri izvajanju turističnih in gostinskih dejavnosti. S tem ukrepom želi Občina Kočevje doseči predvsem poenotenje zunanje podobe urbane opreme, hkrati pa izvajalce turistične in gostinske dejavnosti spodbuditi, da v večji meri uporabljajo oznako Kočevsko in tako prispevajo k večji prepoznavnosti destinacije. Sredstva v skupni višini 10.000 evrov so razdeljena med šest upravičencev, ki bodo lahko opremili in polepšali svoje vrtove in terase.

S.M.

Foto: zavod Kočevsko

Obnova ceste in vodovoda v Gornjih Ložinah

Čez poletje bo v Gornjih Ložinah zaradi dotrajanosti infrastrukture potekala ureditev oziroma obnova lokalne ceste na petih odsekih, kot je to razvidno iz skice, in na enem delu tudi vodovoda (cesta 1 in 2). Izvajalec del je Komunala Kočevje, pogodbeni rok za zaključek je 31. julij 2021. Vrednost investicije je 80.000 evrov, sredstva pa so v celoti zagotovljena iz občinskega proračuna.

T. R.

Prikaz odsekov za sanacijo • Foto: Občina Kočevje

V letu 2021 brez naj spominka Kočevske

Na razpisan javni natečaj za naj spominek Kočevske 2021, ki je bil tematsko usmerjen na 550 let mesta Kočevje, sta letos prispela le dva predloga, med katerima komisija ni prepoznala spominka, ki bi dosegel kriterije natečaja za dodelitev naziva naj spominek. Prispela predloga sta bila sicer lično oblikovana oziroma iz-

delana, a se po mnenju komisije nista dovolj izrazito navezovala na samo temo natečaja in s tem tudi nista dovolj jasno komunicirala 550-letnice mesta. To sta bila spominek Panj in Timijanov tris izdelkov iz materine dušice. Cilj natečaja je bil, da bi ustvarjalci ob 550-letnici mesta Kočevje izdelali kreativen spominek, ki bi bil zanimiv

za domače in tuje turiste, hkrati pa primeren tudi za protokolarno ali poslovno darilo, odražal pa naj bi pomemben zgodovinski trenutek, dosežek, zrelost mesta. Naj spominek prav tako ni bil izbran leta 2017, leta 2009 pa je bil natečaj objavljen za izbor narodne noše, in ne spominka.

S. M.

RAZPIS ZA SOFINANCIRANJE OBNOVE FASAD

Objavljen je javni razpis za sofinanciranje obnove fasad z energetske sanacije individualnih stanovanjskih in večstanovanjskih objektov v mestu Kočevje za leto 2021. Rok za prijavo je 15. 7. 2021, in sicer do 12. ure. Razpisna dokumentacija je na voljo v glavni pisarni in na spletni strani Občine Kočevje.

Dela na Rozmanovi ulici

V sklopu letos načrtovanih rekonstrukcij odsekov cest se bo julija nadaljevalo urejanja infrastrukture v Rozmanovi ulici. Spomladi je bila namreč zaključena sanacija vodovodnega sistema, nadaljuje pa se s saniranjem celotne voziščne konstrukcije na tem delu, kar zajema tudi ureditev odvodnjavanja meteoritnih vod. Izbran izvajalec, podjetje CGP, bo dela zaključil v dveh mesecih, predvidoma konec avgusta. Vrednost načrtovanih del je 97.000 evrov. Za drugi del ceste v Rozmanovi ulici bo letos pripravljena projektna dokumentacija, ki bo vključevala tako rekonstrukcijo vodovodnega sistema kot tudi urejanje meteoritnih vod in sanacijo vozišča.

G. Š.

Foto: arhiv Občine Kočevje

POČITNIŠKE DELAVNICE OTROŠKO IGRIŠČE V KIDRIČEVI ULICI

Delavnice potekajo v okviru projekta Otroško igrišče – srce soseske
Delavnice so namenjene vsem generacijam, če bo deževalo, bodo prestavljene.

Torek, 22. 6. 2021	Ob 16. uri: delavnica izdelave vzorčnega koša
Sreda, 23. 6. 2021	Ob 16. uri: delavnica o pravilih obnašanja na igrišču
	Ob 17. uri: delavnica za zasaditev cvetličnega vrta
	Ob 18. uri: delavnica Stare igre na nov način
	Ob 19. uri: delavnica Naučimo se taj čija
Torek, 29. 6. 2021	Ob 17. uri: delavnica za zasaditev zeliščnega vrta
	Ob 18. uri: delavnica izdelave glasbenega portala
Sreda, 30. 6. 2021	Ob 17. uri: delavnica Izdelajmo kitaro
	Ob 18. uri: delavnica Izdelajmo dežno palico
Četrtek, 1. 7. 2021	Ob 16. uri: delavnica izdelave glasbenega portala
	Ob 17. uri: delavnica izdelave glasbenega portala
	Ob 18. uri: delavnica izdelave vzorčnega koša
Ponedeljek, 5. 7. 2021	Ob 18. uri: izdelovanje označevalnih tablic za parkovno rastje
Ponedeljek, 12. 7. 2021	Ob 17. uri: Delavnica za deževne in sončne dni
Četrtek, 8. 7. 2021	Ob 17. uri: delavnica za izdelavo glasbenega portala
	Ob 18. uri: delavnica za izdelavo glasbenega portala
	Ob 18. uri: telovadba za starejše
Ponedeljek, 12. 7. 2021	Ob 17. uri: Delavnica za deževne in sončne dni
Torek 13. 7. 2021	Ob 17. uri: poletna ustvarjalna delavnica
	Ob 18. uri: telovadba za otroke
Četrtek, 15. 7. 2021	Ob 17. uri: delavnica za zasaditev zeliščnega vrta
	Ob 18. uri: telovadba za starejše
	Ob 18. uri: izdelovanje označevalnih tablic za parkovno rastlinje
Torek, 20. 7. 2021	Ob 17. uri: lutkarska delavnica
	Ob 18. uri: delavnica Naučimo se taj čija
Sreda, 21. 7. 2021	Ob 17. uri: delavnica o vplivu zvoka na človeka
	Ob 18. uri: telovadba za otroke
Četrtek, 22. 7. 2021	Ob 17. uri: delavnica Igre za deževne in sončne dni
	Ob 18. uri: telovadba za starejše
Torek, 27. 7. 2021	Ob 17. uri: likovno-gibalna urica
	Ob 18. uri: telovadba za otroke
Sreda, 28. 7. 2021	Ob 17. uri: medgeneracijska delavnica
	Ob 18. uri: Poletna delavnica mavričnih barv
Četrtek, 29. 7. 2021	Ob 17. uri: delavnica o zeliščih
	Ob 18. uri: delavnica Izdelajmo brlog za žuželke
Torek, 3. 8. 2021	Ob 17. uri: Poletna delavnica mavričnih barv
	Ob 18. uri: delavnica Naučimo se taj čija
Torek, 10. 8. 2021	Dan soseske

Projekt je sofinanciran iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj.

OBČINA KOČEVJE

Sopotniki
 zavod za medgeneracijsko solidarnost

Srčen človek, srčen voznik. Človek Človeku Sopotnik.

Sopotniki s prevozi starejših zmanjšujemo njihovo osamljenost.
Povezujemo podeželje z mestom in povezujemo ljudi.
Prostovoljstvo osrečuje tudi tiste, ki pomagajo.
Srčen voznik lahko postaneš tudi ti.

Za več informacij o prostovoljstvu
pokličite na telefonsko številko:
051 426 411 (Anita Rauh).

www.sopotniki.org
www.facebook.com/Sopotniki

Vse najboljše, Republika Slovenija!

Čas resnično hiti ... Se spomnite naporov za osamosvojitve? Pa vojne in z njo povezanih dogodkov? Sledili so tolarji, prvi pravi slovenski denar, gospodarski izzivi pri iskanju novih trgov in privatizacija, ki je naplavila (pre)številne iznajdljive posameznike, za katerimi so ostale ogromne finančne luknje.

Trideset let. Čas zrelosti v merah človeškega življenja in čas nemara velike ustvarjalnosti. Žal pa vse

večkrat tudi besede – za to se nismo trudili biti samostojni! Zakaj in od kod veliko razočaranje? Verjetno ima vse različne razloge, a če bi jih poskušali strniti, so številni razočarani nad načinom upravljanja države, naše Slovenije, pa z medsebojnimi odnosi, ki vladajo v naši državi, s pomanjkanjem strpnosti in spoštovanja ter nepravilnostmi in vztrajno vse večjemu občutku, da zakoni ne veljajo za vse enako! Boli nas nepravilnost.

Seveda se kar samo ponuja vprašanje, kdo je odgovoren za tovrstno stanje? Odgovor nam nemara ne bo vseč, saj smo tudi mi, državljanke in državljani, postali pasivni, udobno zleknjeni v svoje cone udobja: odgovornost za večino nezadovoljstva je treba najprej in predvsem iskati pri sebi! Ali se sami vedemo tako, kot bi bilo primerno? Ali sami privzgapamo najbolj žlahtne vrednote pri svojih zanamcih? Ali se iskreno in predvsem dovolj trudimo za

boljše? Se znamo izpostaviti tedaj, ko menimo, da stvari niso takšne, kot bi si jih želeli? Znamo vrednote braniti in pri njih vztrajati, pa čeprav bo treba živeti z omejitvami? In prav rojstni dan naše države je čas, ko si je treba tovrstna vprašanja ponovno zastaviti. Ko je treba odgovore poiskati in se z njimi soočiti. Ko je treba tudi kaj narediti. Ko je treba lastno udobje omejiti in preden postaviti udobje in prihodnost skupnosti. Republika

Slovenija, naša domovina, ki je postala tudi država, nas objema s toplimi rokami. Nas ima rada, a kako ji bo šlo in kakšna bo njena podoba tako doma kot v mednarodnem okolju, je odvisno od nas, in nikogar drugega. Zato si ob svojem rojstnem dnevu brez slehernega dvoma zasluži državotvorne in odgovorne državljanke in državljane. Dajmo ji to darilo! Srečno ob tvojem prazniku, draga Slovenija!

Dr. Vladimir Prebilič

Na referendumu 11. julija glasujte PROTI

Socialni demokrati smo že ob obravnavi novele zakona o vodah v Državnem zboru napovedali, da če bo zakon, ki ogroža ustavno pravico do pitne vode, sprejet, si ljudje zaslužijo, da povedo, ali se strinjajo z ogrožanjem naravnih vodnih virov in nižanjem že doseženih standardov varovanja slovenskih voda.

Zato smo se tudi aktivno pridružili iniciativi državljanek

in državljanov že pri zbiranju podpisov za referendum o Zakonu o vodah. Sporni zakon o vodah bi lahko namreč ogrozil kakovost podzemne vode, saj omogoča gradnjo visoko onesnažujočih objektov na samih vodovarstvenih območjih. Podzemno vodo bo tako treba temeljiteje filtrirati, kar bo predstavljalo izjemne dodatne stroške, ki jih bomo seveda krili davkoplačevalci.

Zaradi tega Socialni demokrati verjamemo, da je treba Zakon o vodah, ki je bil sprejet na hitro, nepremišljeno in nestrokovno, čim prej izničiti na referendumu.

Socialna demokracija je ideja o družbi, ki misli na jutri in na možnosti prihodnjih generacij, zato skrbno gospodari z naravnimi viri in skrbi za trajnostno, zdravo življenjsko okolje.

Sporne spremembe Zakona o vodah so odraz širšega problema naše družbe, ki z izkoriščanjem človeka in okolja svet pelje v povezano okoljsko, gospodarsko, socialno in politično krizo. Socialni demokrati smo zato že ob obravnavi novele zakona o vodah napovedali, da morajo ljudje na referendumu povedati, ali se strinjajo z ogrožanjem našega največjega naravnega

bogastva.

V ustavo zapisana pravica do pitne vode je nerazdružljivo povezana z največjo možno mero varovanja vodnih virov. Skupaj smo uspešno zbrali 52.230 overjenih podpisov za sklic referenduma, na katerem bo 11. julija štel prav vsak glas. Usoda vode je v naših rokah, zato glasujmo PROTI!

Vesna Lisac

Pobuda za takojšnje končanje poskusa umika prometa iz mestnega središča SLOGA

Zaprte prometa skozi središče mesta je močno ohromilo življenje v mestu, zato sem na župana naslovil pobudo za takojšnje odprtje prometa skozi center mesta.

Zaprte dela mestnega središča povzroča gnečo na glavni cesti G2-106 Ljubljana–Kočevje na Tomšičevi cesti, Reški in Roški cesti. Zastoji povzročajo izgubo časa voznikom in težave pri

pravočasnem prihodu na delo, k zdravniku, lekarno, v dom starejših občanov. Otežen je pravočasen in hiter izvoz intervencijskih vozil gasilcev in reševalcev v primeru nesreč in zdravstvenih težav občanov. Otežene so tudi intervencije policije zaradi preprečitve nevarnosti in škode na premoženju in zdravju ljudi in v drugih primerih, ki nastajajo

v vsakodnevnem življenju prebivalcev Občine Kočevje in tistih, ki potuje skozi Kočevje. Nejevolja voznikov vpliva na njihovo zbranost pri vožnji in posledično se zmanjšuje varnost v prometu. Dolga kolona vozil pred semaforjem pa pomeni tudi dodatno onesnaževanje zraka v mestu in dodaten strošek za voznike zaradi večje porabe goriva.

Zmanjšanje prometne varnosti se opaža tudi v križišču Ljubljanske in Reške ceste, saj vozniki, ki želijo zaviti proti centru, ko opazijo zaporo, sredi križišča spreminijo smer vožnje.

Dodatno težavo v prometu povzroča še zaprte Podgorske ulice zaradi prenove vozišča in ostale infrastrukture.

Poskus umika prometa iz

mestnega središča pa hkrati dokazuje, da je o zaprtju centra mesta za promet možno razmišljati šele, ko bo v Kočevju zgrajena obvoznica.

Takojšnja prekinitev poskusa umika prometa iz mestnega središča bo zmanjšala tudi stroške, ki nastajajo zaradi najema prometne signalizacije in dreves, ki so zasajena v koritih na mostu.

Janko Veber

Obravnava kongresnih gradiv

Po sproščanju epidemioloških ukrepov smo se začeli pripravljati na prihajajoči kongres stranke, ki bo junija. V občinskem odboru Kočevje smo zato pripravili konferenco, na kateri smo obravnavali in se seznanili z nosilno resolucijo, ki bo naše vodilo za volitve. V občinskem odboru smo izvedli tudi volitve in izvolili vodstvo, ki je v vseh teh letih gradilo in bilo tudi uspešno na nekaterih področjih. Vodstvo smo še dodatno okrepili z novimi močmi, ki so polni idej in

zagona za volitve, ki prihajajo v kratkem. Člani Občinskega odbora SDS Kočevje so ponovno potrdili mandat edinemu kandidatu Luki Bubnjiču. V nov mandat vstopamo veliko bolj izkušeni in pripravljeni na naslednje volitve, kjer bomo poskušali izboljšati svoj rezultat. Zavedamo se odgovornosti, ki so nam jo zaupali člani, in bomo z vso resnostjo in trudom poskušali opravičiti njihovo zaupanje.

Ta slovesni čas, ko se spominjamo junijskih dni pred

30 leti, naj bo zato čas, ko se spominjamo predvsem veličine in hrabrosti dejanj, ki so nas vodila v samostojno državo. Naša hvaležnost je namenjena predvsem narodu v najširšem smislu, ki je v tistih zahtevnih časih pokazal svojo zrelost in pogum. Hvala vsem tistim, ki ste v tistih negotovih časih z orožjem branili referendumsko odločitev za samostojno Slovenijo. V naših srcih in srcu domovine bo vselej posebno mesto za tiste, ki so zanj dali največ – svoja življenja.

Izzivi današnjega časa so zahtevni. A če bomo prihodnost gradili na spoštovanju drug do drugega, sprejemanju naše različnosti in pomembnosti dialoga med različno mislečimi ter predvsem spoštovanju vrednot, na katerih je nastala samostojna Slovenija, se nimamo česa bati.

Slovenija 1. julija prevzema predsedovanje Svetu Evropske unije. Že drugič, odkar smo člani evropskih narodov, bomo vodili skupnost 27 evropskih držav. To

zahtevno nalogo sprejemamo z vso resnostjo in dobro pripravljeni. Razumemo pa jo tudi kot izraz zaupanja in eno lepših daril vsem nam ob 30. rojstnem dnevu.

Draga Slovenija, ljuba naša domovina, vse najboljše ob tvojem in našem prazniku. Praznujemo ponosno in ponosno. Naj domovini v čast zaplapolajo slovenske zastave, doma in povsod po svetu, kjer bijejo slovenska srca. Ostanite zdravi in bog živi Slovenijo.

Luka Bubnjič

Osnovno zdravstveno varstvo, njegov pomen in težave

Zdravstveni domovi so zdravstvene ustanove, ki v prvi vrsti zagotavljajo primarno osnovno zdravstveno varstvo za vse prebivalce Slovenije. Primarno (osnovno) zdravstveno varstvo je prva organizacijska raven zdravstvenega varstva, skladno z organizacijskim konceptom Svetovne zdravstvene organizacije. Primarno raven sestavljajo zdravstvene službe splošne medicine: specialisti splošne in družinske medicine, pediatrije za zdravstveno varstvo otrok in mladine, ginekologije za zdravstveno varstvo žensk ter zobozdravniki za zobozdravstveno varstvo. Zdravstveno varstvo na primarni ravni omogoča prvi stik z zdravnikom za diagnosticiranje in zdravljenje akutnih in kroničnih bolezni, promocijo zdravja in zdravega načina življenja, preprečevanje bolezni, svetovanje in vzgojo pacientov. Po veljavni slovenski zakonodaji mrežo zdravstvenega varstva na primarni ravni oblikuje in uresničuje občina. Pri nas je v sklopu primarnega zdravstvenega varstva organizirana tudi urgentna dejavnost, torej organizacija nujne medicinske pomoči in dežurne službe.

Primarni zdravniki smo tisti, ki bolnika najprej sprejememo in zdravimo. Od našega znanja, časa in delovnih pogojev je odvisno, kaj bo z bolnikom, kakšna bo njegova nadaljnja obravnava. Smo tisti, ki moramo poznati vsa stanja, za vse bolnike. Prepoznavati in usmerjati, voditi diagnostiko in zdravljenje za vso populacijo, od rojstva do pozne starosti. Mi bolniku odpremo vrata v zdravstveni sistem. Ga sprejememo, pregledamo, opravimo diagnostiko in zdravimo. Sprejememo odločitve o morebitnih nadaljnjih napotitvah in obravnavah ter vodimo bolnika tudi po tem, ko to opravi. Vodimo bolniške dopuste in procese ter postopke za invalidko komisijo. Ob vsaki obravnavi se v

Foto: Žarko Nanjara

pacientov mozaik doda kamenček in samo primarni zdravnik ima o bolniku celotno sliko! Nihče od kliničnih specialistov ne pozna bolnikove zgodovine, načina življenja, socialno ekonomske in družinske situacije na način, kot jo pozna primarni zdravnik.

To primarnemu zdravniku omogoča, da ob ustreznih delovnih pogojih, ki predvsem namenjajo dovolj dostopnosti in časa za posameznega bolnika, lahko bolnika najbolj celostno obravnava in zdravi. In seveda za državo tudi najceneje. Dokazano je, da evro, vložen v primarno raven, prihrani tri evre na sekundarni ali terciarni obravnavi. Bolniki zaradi vsega naštetega še vedno zelo zaupajo svojemu izbranemu zdravniku. Čeprav po raziskavah ne zaupajo našemu zdravstvu, zaupanje osebnemu zdravniku ostaja.

Da kot zdravnik pridobiš licenco za svoje delo, moraš pri nas opraviti specialistični izpit za eno izmed medicinskih specialnosti. Pot do tja je zahtevna. Najprej študij medicine, ki traja šest let, potem pripravništvo in strokovni izpit, ki ti da možnost

opravljanja dela na področju nujnih stanj, in nadaljevanje s specializacijo, ki traja štiri do šest let. In po vsem tem specialistični izpit, s katerim pridobiš licenco za samostojno delo na področju specializacije. Dolga pot je do tam, v poklicu, ki je zelo feminiziran, pa še podaljšana za leto ali dve porodniškega dopusta. Tako se najboljši dijaki gimnazij in srednjih šol, ki so sprejeti na medicinsko fakulteto, podajo na približno 12 do 15 let dolgo pot do samostojnega dela. Precej dlje traja pot do samostojnosti kot pri njihovih vrstnikih na številnih drugih področjih.

Iztekačoča se epidemija je v vsej luči pokazala, kako zelo pri nas primanjkuje zdravnikov in kako izrazito je to na primarni ravni. Pomanjkanje zdravnikov je znano dejstvo že desetletje ali več, epidemija covid-19 pa je to le še podkrepila z novimi dokazi. Primarna raven je v epidemiji poleg svojih rednih nalog opravljala številne dodatne naloge, ki jih je za skupno dobro, to je preprečevanje širjenja okužb s covidom-19, bilo nujno

izvesti. Logično je, da smo na primarni ravni kot vratarji v sistemu dobili veliko nalogo.

Triažiranje vseh, ki potrebujejo zdravstveno storitev, in testiranje vseh s simptomi in znaki bolezni covid-19. Optimiziranje organizacije dela na način, da so vsi bolniki zaščiteni pred okužbo, prav tako zdravstveni delavci. Množično presejanje populacije. In seveda cepljenje proti covidu-19. Vse to so bile in so še naloge primarnega zdravstva, in to ob vsem rednem delu in brez kadrovskih okrepitev.

Nove in nove naloge so nas čakale in mi smo s polno mero profesionalizma in odgovornosti sprejeli in naredili vse, kar je bilo v naših močeh. Kako naj mlade zdravnike in tudi druge kadre navdušimo za delo na primarni ravni? Smo zelo entuziastični in radi imamo svoje delo, pogoji dela pa so slabi, kar mladi vidijo.

Ne želijo si delati na stotine nadur, ne želijo stalno hiteti in biti ob tem vsak hip polno odgovorni za človeška življenja. Tudi v zameno za višje plačilo več ne. Mi v lokalni skupnosti se zelo trudimo, smo učna ustanova, ponujamo mentorstva pripravnikom, študentom in specializantom, razpisujemo štipendije in ponujamo dodatne ugodnosti ob zaposlitvi. Kljub temu nam manjka zdravnikov, ta hip najbolj na področju pediatrije in urgentne medicine.

Zdravstveni sistem bo moral zagotoviti nove zdravnike, Slovenija je med številom zdravnikov na tisoč prebivalcev po statistiki Eurostat na repu Evrope. Le nekaj držav je za nami. Sosednja Avstrija pa ima recimo skoraj dvakrat več zdravnikov na tisoč ljudi kot Slovenija. Bolniki si zaslužijo zdrave, spočite zdravnike, ki lahko zanje optimalno poskrbijo. Za zdravje gre!

Polona Vidič Hudobivnik

Referendum o Zakonu o vodah

11. julija bodo slovenski volivci na referendumu lahko odločali, ali naj se sprejmejo predlagane spremembe Zakona o vodah. Jabolko spora v zakonu sta predvsem dodatna odstavka 37. člena, ki pod določenimi pogoji ob vodnih površinah dovoljujeta gradnjo enostavnih objektov in objektov v javni uporabi.

V kampanji pred referendumom bo sodelovalo kar 32 organizatorjev. Med njimi je večina parlamentarnih in tudi nekaj zunajparlamentarnih strank. Referendumsko kampanjo bodo vodile tudi številne nevladne organizacije, med njimi Greenpeace, Ekologi brez meja, Smetumet, Umanotera, Focus, Eko krog, društvo za varstvo Alp Cipra in Zelena akademija Slovenije. Pridružili so se še zavod Raziskovalni inštitut 8. marec, Inštitut za druga vprašanja. Danes je nov dan, društvo Humanitas ter Center za pravno varstvo človekovih pravic PIC.

Pobudo za referendum so podale nevladne organizacije. Trdijo, da so spremembe Zakona o vodah, ki ga je Državni zbor RS izglasoval 30. marca letos, okolju nevarne. Na nevarnost zakona so opozorili že 8. marca, na nedemokratičnost postopka pa je opozoril tudi varuh človekovih pravic, ki je ugotovil, da postopanje Ministrstva za okolje in prostor kot pripravljavca predpisa ni bilo skladno s pravico javnosti do sodelovanja pri sprejemanju okoljskih predpisov.

Naravovarstvene organizacije nasprotujejo predvsem spremembi 37. člena zakona. Predlog spremembe zakona namreč dodaja dva odstavka, ki določata, da se na vodnem in priobalnem zemljišču ter na območju presihajočih jezer med drugim dopuščata gradnja objektov, ki se skladno s predpisi, ki urejajo gradnjo objektov, razvrščajo med enostavne objekte, ter gradnjo objektov v javni uporabi v

skladu z zakonom, ki ureja graditev objektov.

Po mnenju gibanja Za pitno vodo bi imele spremembe zakona za posledico: ogrožanje površinskih in podzemnih voda, povečane možnosti za privatizacijo dostopa do vode ter poslabšanje poplavne varnosti. Pobudniki referenduma opozarjajo, da bi bila s spremembami zakona dovoljena »gradnja npr. hotelov, restavracij in gostiln, nakupovalnih in trgovskih središč, bencinskih servisov, parkirišč in javnih cest«.

Ministrstvo za okolje in prostor vztraja, da bodo s tem ukrepom dodatno zaščitili in varovali vodne vire, priobalni pas in biodiverzitetu v priobalnem pasu. V gibanju Za pitno vodo ministrstvu oporekajo, da je bila do zdaj gradnja možna le na obstoječih stavbnih zemljiščih znotraj obstoječega naselja. Novi zakon pa po njihovem mnenju širi posege tudi na vsa preostala naravna vodna in priobalna zemljišča, ki so v zakonodaji definirana kot naravno vodno javno dobro,

pomembno za ohranitev, varstvo in izboljšanje kakovosti voda.

Predlog zakona črta tudi 6. in 7. odstavek 14. člena, po katerem je lahko vlada na predlog nosilcev prostorskega načrtovanja določila drugačno zunanjo mejo priobalnih zemljišč, ki zoži priobalni pas. Ministrstvo za okolje in prostor je v izjavi za javnost 20. aprila poudarilo, da s tem "pomembno ožimo možnosti posegov na priobalna zemljišča, ker je odpravljena možnost krčenja priobalnega pasu s 15 metrov na do 0 metrov". V gibanju opozarjajo, da sta bila ta člena določena kot izjema, ki se je v praksi v nasprotju z varstvom voda spremenila v pravilo. "To še dodatno dokazuje, da pravno priprta vrata v slovenskem okoljskem pravu v praksi vselej vodijo v na stežaj odprto pot za zasebne investicije," so zapisali na svoji spletni strani.

V sporočilu za javnost je ministrstvo navedlo, da poseganje v prostor na vodnem in priobalnem zemljišču s spremembo 37. člena ni dovoljeno, ra-

zen za devet izjem. Dodani 2. odstavek 37. člena tako dodaja še šest pogojev, ki jih morajo izpolnjevati vsi posegi, da pridobijo vodno soglasje. Ti med drugim omejujejo posege na območjih, ogroženih zaradi poplav, posege, ki bi povečevali poplavne ali erozijske nevarnosti ali poslabšali stanje voda, ter posege, ki so v nasprotju s cilji upravljanja voda.

V gibanju Za pitno vodo poudarjajo, da dodatni pogoji ne pomenijo, da objektov, ki so glavni predmet spora, ne bo možno graditi: "Prvič, odkar obstaja Zakon o vodah, dovoljujemo gradnjo objektov v javni rabi in enostavnih objektov na vodnih in priobalnih zemljiščih." Opozarjajo tudi, da dodatni pogoji ne ustrezajo obveznostim in pogojem, ki jih mora država članica EU izpolnjevati na podlagi Okvirne vodne direktive pri dovoljevanju novih posegov, ki imajo vpliv na površinske in podzemne vode.

11. julija se bodo volivci lahko izrekli glede referendumskega vprašanja, ki se bo glasilo: Ali ste za to, da se uveljavi Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o vodah (ZV-1G), ki ga je sprejel Državni zbor RS na seji dne 30. marca 2021? Na referendumu bo glas lahko oddalo 1,7 milijona volivcev, novela zakona bo na referendumu zavrnjena, če bo proti zakonu glasovala večina volivcev, pri čemer pa mora večina hkrati predstavljati najmanj 20 % vseh volilnih upravičencev, kar pomeni približno 340.000 volivcev.

Žarko Nanjara

KOČE
VJEM
ESTO
Σ550

Cop - cop, top - top... tiki... tiki... tak,
Iz gozda odmeva hiter korak.
Otroci rdečih ličk se podijo,
Med grmovjem, drevesi
se glasno lovijo.

Nina Zver

OBČINA KOČEVJE

V kočevskem inkubatorju nastala kar dva lesarska presežka leta 2021

V prototipni delavnici Podjetniškega inkubatorja že vrsto let nastajajo inovativni izdelki iz lesa. S številnimi izkušnjami in znanjem Iva Butkoviča ter Andreja Palmana, ki sta del ekipe inkubatorja, sta nastala kar dva lesarska presežka. Nagrado je prejel Gašper Premože s svojo inovativno kuhalnico 3-v-1 KOHO, priznanje pa Ivo Butkovič skupaj s Primožem Šporarjem, in sicer za leseno zaponko za pas WOOD BELT.

Ob zaključku 2. dnevnega slovenskega lesarstva so bile 9. junija 2021 v Cankarjevem domu prvič podeljene tri nacionalne nagrade in sedem priznanj za lesarski presežek leta. Dobili so jih avtorji izdelkov, ki so sestavljeni pretežno iz lokalnega lesa, ustvarjajo nove tržne niše in imajo potencial, da uspejo v tujini. Ena nagrada in eno priznanje romata tudi k nam – na Kočevsko.

Industrijskega oblikovalca Gašperja Premožeta bolje poznamo iz kampanje na Kickstarterju za leseno jajce ZenEgg. Njegova ustvarjalnost velikokrat ne pozna meja. Ideja o dizajnersko dovršeni leseni ploščici KOHO, ki jo sestavljajo večja ter manjša kuhavnica in natikalo, je v njegovi glavi nastajala tri leta. Novica o Natečaju za Lesarski presežek pa je bil povod za realizacijo.

Gašper pravi, da je KOHO namenjena vsem, ki kuhajo. Zaradi vsečnega videza pa bo zagotovo večkrat ostala na pultu namesto v predalu. Še bolj kot dizajn sta pri njej pomembna uporabnost in vpliv na okolje. "Pri kuhanju v sodobnih posodah kuhavnice ne ponujajo ugodnosti, ki bi izkoriščale danosti posod. Nekako so 'obstale v času', ko so ljudje kuhali v velikih okroglih posodah, danes pa so posode pretežno cilindrične oblike, imajo ravno dno in cilindrične stene," pove Gašper. "Ko želimo z okroglimi kuhalicami postrgati dno ali pobrisati stene posode, zahteva to veliko gibov, hrana pa še vedno ni lepo postrgana. Hrana na dnu posode se zato pregreva in izgublja hranilne vrednosti."

Zaradi domišljenega postopka izdelave bo proizvodnja KOHO pozitivno vplivala na okolje. Tradicionalni postopki izdelave kuhalic so potratni. Pri struženju in tesanju oblike se po nepotrebnem izgublja veliko lesa. Pri proizvodnji se opravlja veliko postopkov in zahteva veliko monotonega ročnega dela. Pri proizvodnji izdelka KOHO je poraba lesa izjemno majhna. Za set treh izdelkov se uporabi manj materiala kot za eno običajno kuhavnico enakih gabaritov. Izpostavljeni robovi izdelka imajo zaradi laserskega rezaja ustvarjeno t. i. zaščito 'shou sugi ban' (japonska metoda zaščite lesa z zažiganjem površine). Pri razrezu z laserjem ni veliko odpadka. Končni izdelek ohrani večino vhodnega materiala in s tem visoko vrednost CO2.

Za izdelavo prototipa je Gašper so-

Wood Belt • Foto: SPIRIT Slovenija

deloval s Podjetniškim inkubatorjem Kočevje, ki ponuja vsem inovativnim posameznikom in start up podjetjem možnost prototipiranja v PIPC-u. V delavnici se v organiziranem kaosu vseskozi rojevajo novi izdelki, za optimizacijo procesov izdelave pa poskrbijo z nasveti mojstrov in uporabo sodobnih tehnologij. Gašper

potencial znotraj široke nacionalne platforme, ki naj bi postopno prerasla v element naše širše identitete. To pomeni, da mora izdelek kazati potencial za uspešen nastop na trgu in prodajo na tujih trgih. Za dosego tega je izrednega pomena ustrezna kalkulacija cene in natančna opredelitev posameznih korakov v proizvodnji. Te

zaradi majhnega volumna cenovno učinkovite pri distribuciji, skladiščenju in pošiljanju."

Gašper je ob prejemu nagrade Lesarski presežek leta hvaležen in ponosen. "Vsaka takšna nagrada ti da zagon za nove ideje in dobro je prejeti potrditev. Ni pa to pogoj za željo po ustvarjanju. Sledim svoji strasti, če pa imam s svojimi idejami še pomemben vpliv na svet, pa je to le dodaten plus."

Priznanje za lesarski presežek pa prejme tudi izdelek iz prototipne delavnice inkubatorja. Ivo Butkovič, vodja delavnice, je s Primožem Šporarjem izdelal inovativno leseno zaponko za pas WOOD BELT. Z modifikacijami je uporabna tudi za plašče ali torbe. Gre za zanimiv dodatek modni industriji, ki lahko spodbudi uporabo lesa pri oblačilih in modnih dodatkih. Izdelek ima velik potencial za nastop na tujih trgih, saj je dizajnersko dovršen, vsečen in zagotavlja trajnost. Trendi v modi se premikajo v smeri ohranjanja okolja in lesena zaponka za pas lahko vsaj delno pripomore k temu.

V inkubatorjevem prototipnem centru ne nastajajo samo leseni izdelki, ampak še veliko drugih. Nekateri niso nikoli nagrajeni z oblikovalskimi nagradami, so pa že na trgu ali umeščeni v prostor. Če imate zametek ideje in bi jo radi uresničili, vabljeni na uvodni pogovor s svetovalci inkubatorja.

Sara Krivdić Oražem

KOHO • Foto: SPIRIT Slovenija

je s pomočjo Iva in Andreja prototip izdelal v enem dnevu. Uporabili so visokokakovosten les oreha in hrasta, ki zagotavlja dolgo življenjsko dobo. Ob natančnem spremljanju izdelave prototipa so skupaj merili čas posameznega koraka in s tem poskrbeli za ustrezno kalkulacijo cene. Gašper je prototip uporabil že isti dan pri kuhanju večerje in naslednji dan izdelek še dodatno izpopolnil.

Za Lesarski presežek leta nista bila dovolj le vsečen videz in uporaba lokalnega lesa. V okviru natečaja so želeli poiskati izdelke, ki lahko predstavljajo kulturni temelj in obenem vsestransko učinkovit gospodarski

je Gašperju s pomočjo ekipe uspelo definirati ob izdelavi prototipa. Pojavilo se je kar nekaj vprašanj, dilem in težav. Z Ilovimi in Andrejevimi izkušnjami, njuno okretnostjo ter prilagodljivostjo in napredno tehnologijo pa so te kaj kmalu rešili.

"Prepoznaven dizajn in presenetljive rešitve omogočajo izdelkom KOHO, da se zlahka umestijo v ugledne medije in s tem gradijo prepoznavno blagovno znamko," pove Gašper. "Veliko rešenih problemov in dodatnih ugodnosti za uporabnika predstavlja bogat vir priročne vsebine za tržno naravnane foto/video oglase in prodajne tekste. Kuhavnice so

Novi programi izobraževanja odraslih na GSŠ

Na Gimnaziji in srednji šoli Kočevje poleg rednega izobraževanja poteka tudi program izobraževanja odraslih. V te programe se vpisujejo posamezniki z namenom izboljšanja svoje izobrazbene ravni, prekvalifikacije ali dokončanja začete izobrazbe. Na šoli se trudimo, da je izobraževanje čim bolj prijazno zaposlenim in vsem tistim, ki so se zaradi kakršnega koli vzroka v mladosti prenehali redno izobraževati. Izobraževanje poteka po sistemu samoizobraževanja oz. konzultacijskega pristopa. Skupne konzultacije in izpiti se izvajajo v popoldanskem času oz. v dogovoru s kandidati.

V programih izobraževanja odraslih se izvaja izobraževanje za naslednje poklice: oblikovalec lesa na stopnji nižjega poklicnega izobraževanja, oblikovalec kovin-orodjar na stopnji srednjega poklicnega izobraževanja, mizar in prodajalec v programih poklicno tehniškega izobraževanja ali tako imenovanega 3+2 programa. Izobražujemo tudi za poklice ekonomski

Foto: Arhiv GSŠ Kočevje

tehnik, lesarski tehnik in od lanskega septembra tudi strojni tehnik, in sicer po programu srednjega strokovnega izobraževanja. Pri nas lahko odrasli končajo tudi program gimnazijskega

izobraževanja in maturitetni tečaj.

Letos septembra se na šoli začneta dva nova programa, in sicer v programu srednjega poklicnega izobraževanja. Program bolničar-negovalce je

glede velike potrebe v negovalnih in zdravstvenih zavodih nastal v sodelovanju z lokalnim in regionalnim okoljem. Prvič pa se septembra na šoli začne izvajati višješolski program mehatronika: inženir/inženirka mehatronike. Slednji se izvaja v sodelovanju s Šolskim centrom Novo mesto – Višja strokovna šola in sodelovanju in potrebami lokalnega gospodarstva.

V vseh programih se bodo predavanja oz. konzultacije izvajali na Gimnaziji in srednji šoli Kočevje na lokaciji Trg zbora odposlancev 22 v Kočevju. Informativni dnevi za vse programe bodo avgusta letos.

Na šoli z veseljem individualno svetujemo vsakemu, ki si želi dokončati šolanje ali spremeniti svojo poklicno pot oz. dvigniti svojo izobrazbeno strukturo. Vsi kontakti so na spletni strani šole. Naložba v znanje je najboljša naložba, ki se zagotovo povrne, ne samo finančno, ampak predvsem v obliki osebnega zadovoljstva in karijerne rasti.

Helena Marolt

Podeželje, naše mesto

"Dolgo smo čakali na vas, komaj pa čakamo še vodovod," je ob odprtju vaškega središča z novo nadstrešnico v Dolnji Brigi z nasmehom povedal domačin.

V petek, 4. junija, je v Dolnji Brigi potekalo odprtje nadstrešnice z urbano opremo, ki je namenjena izvajanju različnih aktivnosti in delavnic, predvsem pa predstavlja osrednji prostor vasi, kjer se bodo vaščani lahko družili. Odprtja, ki je potekalo v prijetnem vzdušju ter s pogostitvijo z domačimi dobrotami, se je udeležilo kar nekaj krajanov in drugih obiskovalcev, nagovoril pa jih je tudi župan, dr. Vladimir Prebilič.

Nadstrešnica je nastala v sklopu projekta Podeželje, naše mesto, v katerem sodelujejo Občina Kočevje, ki bo poleg nadstrešnice v Dolnji Brigi postavila še eno v Zgornjih Cvišlerjih, Društvo podeželskih žena Kočevske, ki bo poskrbelo, da bodo vaška jedra lepo urejena in olepšana s cvetličnimi koriti, ter kot vodilni partner Ljudska univerza Kočevje, ki v vaških središčih v okolici Kočevja že izvaja različne delavnice. Za dogajanje bomo poskrbeli na kar desetih lokacijah: Dolnja Briga, Zgornji Cvišlerji, Gorenje, Koblarji, Kočevska Reka, Vas (Kostel), Osilnica, Predgrad, Sodražica in Loški Potok. Krajanji bodo lahko

Odprtje nadstrešnice v Dolnji Brigi. Arhiv LU Kočevje

spoznavali zgodovino in dediščino domačega kraja, uživali v ustvarjalnih delavnicah, nabirali zdravilne rastline, s podeželskimi ženami pripravljali stare jedi na moderen način, kvačkali

in pletli, izdelovali izdelke iz lesa ter se tudi razgibali.

Želimo spodbujati medgeneracijsko sodelovanje in zdrav življenjski slog, zato ste na delavnice vabljeni vsi, ki želite svoj prosti čas preživeti kakovostno in v naravi, saj bo veliko dejavnosti potekalo na prostem. Upamo, da nam z oživitvijo vaških jeder uspe ohraniti zanimanje krajanov in udeleževanje pri razvoju lokalne skupnosti tudi po zaključku projekta.

Projekt, ki smo ga naslovili Podeželje, naše mesto, se financira iz sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.

Jana Pintar

TRADICIONALNA KITAJSKA MASAŽA BLAŽ ABRAHAMSBURG

Vzemimo si čas za svoje dobro počutje.

- TUI NA trad. kitajska masaža
- ŠPORTNA MASAŽA
- REFLEKSNA MASAŽA (se dela na stopalih)
- ANTISTRESNA - SPROSTILNA MASAŽA
- AKUPRESURA

Informacije in naročanje: gsm 031 260 358,
Blaž Abrahamsberg s. p., Tomšičeva 13, Kočevje

DARILNI BONI

Dobite jih v
Mestni cvetličarni,
Reška cesta 10A

Čvekalnica in Pismožer

Učenci in zaposleni na OŠ Ljuba Šerčerja smo med šolanjem na daljavo najbolj pogrešali predvsem medsebojno druženje, ki naredi šolske dni prijetne in vznemirljive, šolsko stavbo pa napolni z življenjem in energijo. Našli smo dober način, kako lahko razdaljo, ki se je kar naenkrat pojavila med nami, premostimo in se bolje povežemo. Nastala je naša spletna Čvekalnica. Na njej smo si pošiljali pozdrave na daljavo ter lepe misli, ki so nas spodbujale, da smo lažje prebrodili težke čase, si potožili, kako si želimo v šolo, skupaj reševali ljubezenska vprašanja in objavljali zanimivosti, ki so nam popestrile vsakdan.

Iz ene dobre izkušnje pa se je porodila druga. V preteklem mesecu nam jo je namreč zagodla pomlad s svojim muhastim vremenom. Nismo se mogli družiti zunaj, zato smo razmišljali, kako bi to lahko storili drugače. Kmalu smo na hodniku šole opazili novo pridobitev, ki je pritegnila oko vsakega mimoidočega. To je bil poštni nabiralnik Pismožer, ki so ga naredili

naši učenci. Kot pove že njegovo ime, naš Pismožer 'žre' oziroma sprejema pisma in jih seveda dostavi naslovniku. Sporočilo pa lahko pošljemo komurkoli na šoli. Novost so razredniki najprej predstavili svojim učencem. A pisanje pisem dandanes ni več običaj, zato je bilo za nekatere to nekaj popolnoma novega, nenavadnega. Preden smo se lotili naloge, smo se zato pogovarjali tudi o bontonu pisanja pisem.

Nova ideja je zaživela in od prvomajskih počitnic dalje si vsak teden vzamemo čas za pisanje pisem, ob tem pa se še marsičesa naučimo. Z mislimi na osebo, ki ji pišemo, zberemo lepe besede, pozdrave, verze ... Drage osebe presenetimo tudi s pesmimi, ugankami, pobarvankami in risbami. Pri pisanju se zares potrudimo, da je vsebina čitljiva, vljudna, nekatera pisma okrasimo, nanje pritismo šampiljko namesto znamke ali nalepko. Pisanje pisem nam tudi omogoča, da morda lažje izrazimo in pokažemo svoja čustva oziroma občutke. Vsak teden tako polnimo nabiralnik in ob

Foto: Anita Marinko

koncu tedna je že tako poln, da ga komaj izpraznimo. Ob četrtek se učenke 2. skupine posebnega programa prelevijo v pismonoše. Imajo posebno torbo, ki ima dovolj prostora za vsa pisma. Razvrstijo jih v različne predale za posamezne mehurčke in se odpravijo na delo. Obiščejo vsak mehurček, vsi na šoli pa se sprašujejo, kdo bo tokrat prejel pošto. Učenci in učitelji z velikim navdušenjem in nasmejanimi obrazi odpirajo ovojnice ter berejo lepa sporočila. Šola se takrat napolni s posebej prijetno energijo, klepetom, smehom, veseljem ... Nekateri učenci so s pomočjo Pismožerja prvič v življenju dobili pismo, zato so ga bili še posebej veseli. Prejeta pisma so za nas neprecenljiva, saj jih lahko shranimo in jih večkrat preberemo. So lep spomin, zato krasijo marsikateri učiteljev kotiček, pisarno ali sobo učencev. Zdaj vsi na šoli vemo, da je četrtek pri nas 'poštni dan'. Vsak teden se ga veselimo, nabiralnik pa je vedno nabito poln.

Anita Marinko

Memories – generacija 2006

S še eno v nizu posebnih valet, ki so jo v kar nekaj stvareh oklestili protikoronski ukrepi, se je od naše šole OŠ Zbora odposlancev poslovila generacija 9. razredov, bolj natančno 47 mladeničev in mladenk, ki so šele tik pred zdajci izvedeli, da bo slovo pod določenimi ukrepi sploh možno. Valeta je v zadnjih letih na naši šoli res postala osrednji dogodek, kjer se udeleženci poslovijo drug od drugega, od učiteljev, na neki način tudi staršev, tisti, ki gredo na šolanje drugam, pa tudi od samega kraja. S čustvi nabitim programom so bili res zvezde večera, ki so se v mislih, s programom in pogledi dotaknili prav vsakega, in to tam, kjer je najpomembnejše – v srcu.

Ob zaključku devetletke pa je tudi pravi čas, da se potegne črta in pod njo sešteje vse, kar je vsak posameznik v obdobju osnovnošolskega izobraževanja dosegel. Generacija 2006 je ponudila nekaj učencev, ki so bili zelo aktivni, trudili so se doseči najvišje rezultate tako v razredu kot zunaj njega, pa čeprav so bili v zadnjih 13 mesecih obsojeni na 7 mesecev šolanja od doma ... To je res nekaj, česar si nikoli, res nikoli ni mislil nihče. Zato je še toliko pomembnejše, da so ti najboljši in najuspešnejši učenci tudi javno omenjeni v lokalnih medijih, da o njih preberejo tudi občani Kočevja, saj ne nazadnje ravno od njih pričakujemo, da bodo v prihodnosti prevzemali vidnejše funkcije v družbenem življenju.

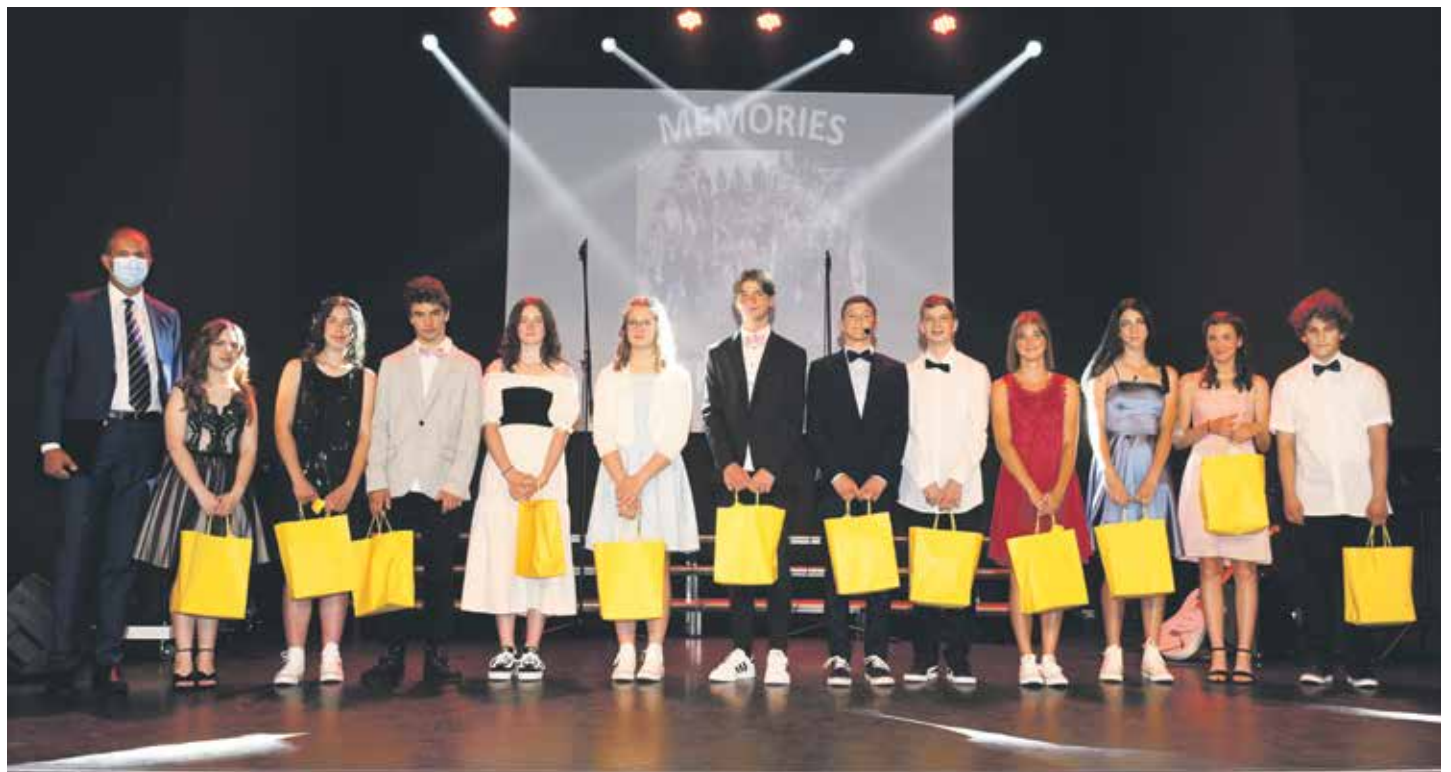

Foto: Bojan Štefanič

In kdo so tisti devetošolci, ki so bili na valeti javno pohvaljeni za svoj trud in dosežene uspehe?

Zala Bilbija, Katarina Remic, Gal Resman in Špela Rijavec za osvojitev naziva zlati bralec.

Maša Ribič in Marin Dervišević za trud in večinoma vse odlične ocene, Maša za te v tekočem šolskem letu, Marin pa v vseh devetih letih.

Rok Drobnič, Lina Adamič in Miha Car za večinoma vse odlične ocene vseh devet let šolanja, Rok in Lina pa še za naziv zlati bralec, Miha pa za

prejem srebrnega državnega priznanja iz zgodovine.

Neža Adamič, Taja Šolaja in Gašper Aljaž pa so naši najuspešnejši učenci generacije 2006. Neža in Taja s samimi odličnimi ocenami vseh devet let, zlati bralki devet let, Taja še dodatno dobitnica srebrnega priznanja iz matematike. Gašper je imel večino odličnih ocen vseh devet let, prejel je naziv zlati bralec, ima kar sedem državnih srebrnih priznanj (tri iz geografije, dve iz zgodovine, matemčka in iz sladkorne bolezni) in zlati planinski znak.

Najvišjega priznanja šole, to je kristal OŠ Zbora odposlancev, katerega prejemnik mora imeti visoke, zelo prepoznavne in vidne rezultate tako v šoli kot tudi osvojena najvišja mesta na tekmovanjih na državnem področju, letos nismo podelili.

Poleg imenovanih učencev pa si ob zaključku priznanje zaslužijo prav vsi učenci, saj je za njimi prva večja etapa šolanja, ki jim je gotovo ponudila veliko lepih spominov – 'memories'. Srečno, devetošolci, na vaših novih poteh!

Peter Pirc

Učenci OŠ Stara Cerkev zaslužen na poletne počitnice

Junij v šoli zelo hitro mine in tudi letos je. Poleg izpeljanih raznovrstnih šolskih in državnih tekmovanj, dnevov dejavnosti, poslovnih valet devetošolcev, delavnice Kariernega centra Kočevje, kjer so spoznavali različne poklice, in delavnice Komunalne Kočevje, kjer so učenci odpadno jedilno olja reciklirali v dišeče sveče, so bili junijski dnevi namenjeni tudi opravljanju kolesarskega izpita za učence petih razredov. Kolo je zelo priljubljeno prevozno sredstvo naših učencev in eno najbolj okolju in zdravju prijaznih trajnostnih načinov mobilnosti. Za samostojno vožnjo v prometu so učenci sposobni šele, ko opravijo kolesarski izpit. Kolesarski izpit je prvi izpit, ki ga lahko opravi otrok, je prvi pravi dokument, ki otroku daje določeno samostojnost, pravico, da gre sam na cesto, ter hkrati odgovornost za varno sodelovanje v prometu. Nujno potrebna sta ustrezno znanje in oprema kolesarjev. Znanje o prometnih predpisih so učenci pridobivali vse šolsko leto s pomočjo učitelja Bojana in pri praktičnem pouku, ko so se urili v spretnostni in pravilni vožnji. Petošolci, srečno na cesti, želimo vam veliko varno prevoženih kilometrov!

Pomembno je, da učencem priv-

Foto: Ana Mari Škodnik

zgojimo pravilen odnos do vseh živih bitij, zato so prvošolčki z učiteljico Andrejo Erjavac zbirali hrano za Društvo za zaščito živali Kočevje ter se hkrati ozaveščali o pomembnosti skrbi za zapuščene živali ter tudi za živali, ki imajo svoj dom.

Drugi teden v juniju so petošolci uživali v letni šoli v naravi v Ankaranu. Spoznavali so slovensko primorje, opazovali vreme in vpliv sonca na vreme, se odpravili na dolge sprehode in pokukali na italijansko stran proti Trstu, raziskovali Piran ter se

učili o rastlinstvu in živalstvu obmorskih krajev. Seveda ni manjkala tudi vožnja z ladjico. Najbolj srečni pa so bili v vodi, kjer so lahko obnovili plavalno in potapljaško znanje in se celo preizkusili v ribolovu.

Ker se bližajo dnevi z močnimi in nevarnimi sončnimi žarki, prek projekta Varno s soncem vsako leto učence opozarjamo, kako in kdaj se pravilno zaščititi pred UV-sevanjem. Obiskala nas je farmacevtka Lekarne Kočevje Radija Nanah in nam predstavila pomen zaščitnih krem

pred sončenjem. Ali ste vedeli, da je za dobro zaščito pred soncem potreben najmanj faktor 30?

Ker so nam letos koronski časi prekrizali načrte in tradicionalnega slovenskega zajtrka nismo izpeljali novembra, tako kot običajno, smo si ga privoščili 11. junija. Učenci imajo zelo radi domače maslo, kočevski med, skodelico mleka z bližnje kmetije, kruh ter v Sloveniji pridelana jabolka. Za prehrano na naši šoli skrbi učiteljica Andreja Krese, ki je tudi vodja evropskega projekta Šolska shema. Z njim naj bi pripomogli k ustavitvi naraščanja pojava prekomerne teže in debelosti pri otrocih, ki sta eden od večjih dejavnikov tveganja za bolezni sodobnega časa. Poleg jedilnika z uravnoteženo prehrano in predavanji o pomembnosti sadja in zelenjave so si učenci lahko med odmori v tem šolskem letu najmanj dvajsetkrat postregli s svežim sadjem in zelenjavo.

Vsem učencem, staršem in zaposlenim želimo sproščujoče počitnice, ko pa se v septembru ponovno srečamo v šoli, nam bodo kuharice v prenovljeni kuhinji spet pripravljale zdrave obroke, učitelji pa se bomo s polno paro trudili, da bo učencem prijetno v šolskih klopih.

Jasmina Arko

Dve 'korona' generaciji osnovne šole Ob Rinži

Od osnovnošolskih klopi se letos poslavlja že druga 'korona' generacija. Obe sta bili primorani šolanje zaključiti v senci pouka na daljavo in omejitve. Sta pa to tudi generaciji, ki sta se z vsem neznanjem spoprijeli z veliko mero odraslosti in kljub posebnim razmeram poskrbeli za lepo bero uspehov na številnih področjih.

V šolskem letu 2019/20 se je sprejema odličnjakov pri županu udeležilo pet učencev naše šole: to so bili Žan Benčina, Tanja Marija Jerše, Tician Tenei Patafta, Anže Štimac in Jaka Virant.

Letošnja generacija devetošolcev na sprejem k županu pošilja 10 učencev, ki so vsa leta šolanja prejeli priznanja za učno uspešnost, to so Dorin Ofak, Tine Corl, Vita Premrl, Luna Debe-

ljak, Rebeka Novak, Eva Bauer, Nuša Vidrih, Lea Grabrijan, Urban Sevenšek in Enej Šneler.

Nadarjeni učenci obeh 'korona' generacij so kljub koronskim časom dosegali številna priznanja na naravoslovnih, družboslovnih, športnih ter šahovskih tekmovanjih, a so bili prikrajšani za marsikatero uvrstitev na pomembnejših državnih tekmovanjih, ki so zaradi epidemije odpadla, še najbolj pa so bili prikrajšani odlični športniki, ki se več kot leto dni niso mogli udeležiti športnih tekmovanj.

Ko govorimo o presežkih, je treba omeniti letošnji devetošolki, Ajšo Delić in Kiani Nio Šertelj, ki sta letos na področju šaha dosegli vrhunske rezultate. Ajša in Kiani sta sodelovali v ekipi deklic do 15 let, ki je na držav-

nem nivoju osvojila 1. mesto, Kiani pa je postala tudi državna prvakinja posamično. Kiani je že drugič postala tudi najšahistka šole.

In čeprav so bile razmere v zadnjih dveh šolskih letih resnično zahtevne, nam je v tem času uspelo podeliti tri najvišja priznanja šole, tj. gram uspeha. V šolskem letu 2019/20 sta ga prejela odlična tekmovalca v znanju in literarna ter likovna ustvarjalca Tanja Marija Jerše in Anže Štimac, v letošnji generaciji devetošolcev pa je dobitnica grama uspeha Nuša Vidrih, ki slovi kot vestna učenka ter odlična športnica in se lahko pohvali z izjemnimi dosežki. V zadnjih štirih letih šolanja je osvojila 17 bronastih in štiri srebrna priznanja, šolo pa je zastopala tudi na športnih tekmovanjih.

Da je rojena športnica, dokazuje tudi dejstvo, da je nepogrešljiva članica ženskega nogometnega kluba Krim, s katerim je letos osvojila naslov državnih prvakinj za kadetinke in mladinke. Nuša pa ni le uspešna, ampak tudi izjemno srčna učenka, ki je vedno pripravljena pomagati.

V javnosti so se in se še vedno krešjejo mnenja o tem, kako bodo 'korona' generacije šolarjev zaznamovane za vedno, a vsi skupaj ste in smo dokazali, da se s pravo mero motivacije, razumevanja, usmerjanja in prizadevnosti da doseči veliko. Dragi lanski in letošnji devetarji, tako zrelo in odgovorno, kot ste postopali med vsem novim, kar je prinesla epidemija, stopajte tudi po prihodnjih poteh v življenju. Srečno!

Darja Delač Felda

OBNOVLJENI ORIGINALNI

TONERJI

kakovostno, cenovno ugodno, okolju prijazno

BPS Mikec Bastar, s.p., Pri Unionu 15, Kočevje

www.bps.si

mikec.bastar@siol.net

041 690 440

01 89 50 490

HUD-PA®KET
PARKETARSTVO IN MALA HIŠNA POPRAVILA

GREGOR HUDOBIVNIK s.p.

Bršljanova pot 4 1330 Kočevje

gsm 031 653 361 e hud.parket@gmail.com

"Kaj pa, če bi lahko zahtevali vožnjo prek svojega telefona?"

V preteklih mesecih je bilo precej namigovanj o tem, da tudi v Slovenijo prihaja Uber – digitalna platforma za prevozne storitve. Ko govorimo o tem digitalnem prevozništvu, so v ospredju tudi argumenti, da ta platforma, kot tudi številne druge, postavlja delavce v prekarni položaj. Kot je poudaril Dejan Jefim, predsednik sindikata taksistov, ki deluje v okviru Sindikata delavcev prometa in zvez Slovenije (SDPZ), je Uber prekarno delo na čisto drugi ravni. Tudi slovenski taksisti so prekarci, a imajo določeno ceno in vedo, koliko stane kilometer, čakalna ura, vedo, koliko bodo približno dobili voženj, firme vedo, koliko imajo voznikov, licenc in si lahko približno izračunajo svoj prihodek. Izpostavil je, da ima taksist še vedno določene pravice, pri Uberju pa, če voznik ne vzame vožnje ali pa ga stranka slabo oceni, preprosto dobi slabši rating in sistem ga blokira.

Prvi zametki zgodbe o Uberju segajo v leto 2008, v sam center Pariza. Dva prijatelja, Travis Kalanick in Garrett Camp, sta se udeležila tamkajšnje letne tehnološke konference LeWeb, ki jo je časopis Economist opisal kot kraj, kjer se zbirajo revolucionarji, da bi načrtovali prihodnost. Ideja o Uberju se je rodila neke zimske noči, ko Kalanick in Camp nista nikakor mogla dobiti taksija. "Kaj pa, če bi lahko zahtevali vožnjo prek svojega telefona?" sta se vprašala. Leta 2009 je Camp – v tem času je bil še vedno izvršni direktor podjetja StumbleUpon – začel delati prototip za UberCab, še isto leto pa je o sodelovanju prepričal tudi Kalanicka. Storitve so s samo tremi avtomobili preizkusili na začetku leta 2010 v New Yorku, uraden zagon pa je bil maja v San Franciscu.

Trenutna tržna kapitalizacija Uberja je 98,74 milijarde dolarjev.

Aplikacija je postajala vse bolj priljubljena, predvsem zaradi preproste uporabe. Deluje namreč tako, da uporabniki prevoz naročijo neposredno prek aplikacije. GPS zazna lokacijo uporabnika, stroški pa se avtomatsko zaračunajo prek bančne kartice, shranjene v uporabniškem računu.

Podjetje poskuša potencialne delavce nagovoriti s tremi temeljnimi argumenti, ki jih zlahka najdemo na Uberjevi spletni strani:

- Zaslužite, kolikor hočete. Sami se odločite, koliko ur želite delati.
- Določite svoj urnik. Brez pisarne, brez šefa. Delajte takrat, ko vam ustreza.
- Varno za volanom. Moto 'bodi sam svoj šef' postaja eden izmed glavnih in najbolj vidnih argumentov platformne ekonomije.

Kako pa to zares deluje? Delavci se prijavijo v aplikacijo, za delo pa morajo izpolnjevati naslednje pogoje: primerno prevozno sredstvo, opravljen vozniški izpit in potrdilo s sodišča o nekaznovanosti. A pozor, Uber svoje delavce definira kot partnerje in zato do njih nima obveznosti delodajalca.

Mednarodna organizacija dela (ang. International Labour Organization) je digitalne platforme dela najprej razdelila na virtualne in lokalne. Med virtualne platforme spadajo platforme

za mikronaloge (primer Mechanical Turk) in platforme za posredovanje visoko zahtevnih spletnih del (denimo Upwork in 99designs). Med lokalne platforme spadajo platforme za gospodinjstva opravila (Taskrabbit), platforme za dostavo hrane (Deliveroo, Wolt ali eHrana) in prevozne platforme, kamor spada tudi Uber. Slednji sicer samega sebe označuje ne

Foto: Unsplash.com

kot prevozniško, temveč kot tehnološko podjetje.

Uber se ne označuje kot prevozniško, temveč kot tehnološko podjetje.

Pri vseh platformah obstajajo razlike v načinu dela pa tudi podobnosti: asimetrija informacij, nadzor nad delavci, ustvarjanje presežka delavcev, večja fleksibilnost dela in izogibanje regulacijam.

Prva stvar, ki jih počno platforme, je, da pridobivajo informacije o uporabnikih in jih preučujejo, da bi povečali uspeh algoritmov. Prav Uberju je v Združenih državah Amerike uspelo izslediti telefonske naprave lokalnih redarjev in policistov in jim onemogočil dostop do vidnosti voznikov njihovih vozil. Ti sicer pogosto kršijo lokalne predpise, če operirajo brez potrebnih dovoljenj. Pri tem je šel še celo korak dlje, ustvaril je namreč še ponaredek aplikacije – ta je prikazoval vozila tam, kjer jih ni bilo. s tem pa onemogočil učinkovito nadziranje voznikov. Do teh podatkov o uporabnikih aplikacija dostopa brez njihovega soglasja, izrablja pa jih tako za manipulacijo z digitalnim trgom kot tudi z uporabniki. Pri Uberju so recimo ugotovili, da so posamezniki, ki se jim na mobilnem telefonu prazni

baterija, pripravljeni plačati višjo ceno za prevoz.

Ker na platformah ne obstajajo menedžerji, ki bi neposredno nadzorovali delo voznikov, so v vlogi ocenjevalca uporabniki storitev. Uber deluje tako, da potniki prek aplikacije ocenjujejo voznike, na podlagi teh ocen pa dobivajo vozniki več ali manj možnosti za delo. Ponekod morajo na lestvici

od ena do pet, da ostanejo aktivni prek aplikacije, vzdrževati povprečno oceno tudi 4,6.

Delo na poziv, kot je pogosto poimenovano delo na platformah, podjetja poskušajo zapakirati v idejo o svobodi izbire lastnega delovnika. Delavci lahko sicer resda izbirajo, v katerih terminih bodo delo opravljali, a jim v tem časovnem obdobju ni zagotovljeno, da bodo delo tudi imeli. Delo bodo opravljali takrat, ko se bo zanj pojavila potreba ali povpraševanje. In kljub čakanju bodo plačani le za čas opravljanja tega dela.

Čeprav poskušajo prodajati idejo o svobodi pri načrtovanju delovnega časa, platforme na delavce izvajajo pritisk (običajno s finančnimi spodbudami) za delo ob določenem času. Delavci Uberja imajo samo 15 sekund časa, da v aplikaciji odgovorijo na ponudbo za prevoz. To od njih zahteva visoko odzivnost, ne ponuja pa jim možnosti razmisleka o ponujenem delu. Vozniki so tako prisiljeni sprejemati prevoze kar na slepo, ne da bi lahko presodili, ali bo pot zanje donosna ali ne. Stalna praksa podjetja je tudi, da delavcem pošiljajo sporočila in opomnike, kadar ne delajo in ko se želijo odjaviti iz aplikacije: "Ste

prepričani, da se hočete odjaviti? Povpraševanje je zelo visoko na vašem območju. Zaslužite več denarja, ne ustavite se!"

Prav tako niso novost napadi na voznike. Ponekod po ZDA so se, da bi se zavarovali pred nasilnimi potniki, delavci opremili celo z orožjem, čeprav s tem kršijo pravila Uberja. Če nad moškim pride do fizičnega nasilja, pa so voznice večkrat žrtve spolnih nadlegovanj na delovnem mestu.

Prihod digitalnih prevoznških platform – Uberja ali katere druge – naj bi po pričevanju njihovih podpornikov omogočal večjo konkurenčnost na trgu in posledično vplival na padec cen prevozov. A kot je že pred časom za New York Times pojasnil novinar Mike Isaac – za poročanje o Uberju je prejel nagrado Gerald Loeb – to globalno razširjeno podjetje nikoli ni bilo eno tistih, ki bi ustvarjalo dobiček, saj je s financiranjem poceni prevozov izgubljalo ogromne količine denarja. Deluje namreč pod geslom 'zapravi denar, da boš ustvaril denar'. Zatorej ob vstopu na nov trg sprožijo masovno oglaševalsko kampanjo in poskušajo pridobiti čim več uporabnikov storitev, cene prevozov pa so pri tem neprimerljivo nizke. S tem naj bi se znebili konkurence, ko pa se prebivalci nanj navadijo, začne Uber cene prevoza dvigovati in šele tedaj začne podjetje ustvarjati dobiček. Iz več evropskih mest se je moral že umakniti, med drugim iz Frankfurt, Barcelone, Budimpešte in Sofije.

Kljub vsemu je državni zbor s sprejetjem zakona o cestnih prevozih prižgal zeleno luč Uberju in podobnim digitalnim platformam za taksi prevoze. Predlog so s 50 glasovi za podprle SDS, SMC, DeSUS, SNS in poslanska skupina nepovezanih poslancev, s 36 glasovi pa so mu nasprotovali opozicijske SD, Levica, SAB in LMŠ. V Sloveniji bodo morali imeti vozniki, ki bodo želeli opravljati delo prek platforme, sklenjeno katerokoli obliko delovno pravnega razmerja in pridobiti taksi licenco, so še poročali mediji. Po sprejetju zakona so se v Uberju sicer odzvali, da jih vstop na slovenski trg za zdaj ne zanima.

Neja Jerebičnik

NOVI DACIA SANDERO STEPWAY ECO-G

Z VGRAJENIM POGONOM NA PLIN

ŽE ZA

79€/mesec

Z EKO SKLAD KREDITOM*

PETROL KARTICA S 15 % PRIHRANKA
OB NAKUPU DO 2000 LITROV GORIVA LPG**

Dacia. Zanesljiv partner GRZS.

DACIA

*EKO SKLAD na svoji spletni strani: <https://www.ekosklad.si/prebivalstvo/pridobite-spodbudo/seznam-spodbud/osebna-vozila-na-plin/osebna-vozila-na-plin-kredit> po vnosu v rubriko: hitri informativni izračun kredita nudi naslednje kreditne pogoje za nakup vozila. Informativna mesečna anuiteta za model Novi Sandero Stepway Essential 1.0 100 ECO-G 100 v skupni vrednosti 12.490 € z DDV, s pologom v višini 3.640 € in financirano vrednostjo 8.850 € za obdobje 120 mesecev, znaša ob najemu kredita prek EKO SKLADA 78,69 €. Obrestna mera za najem kredita znaša 1,30 % letno, EOM pa 2,88 %. Vse informacije so zgolj informativne in temeljijo na informativnem izračunu kredita na spletni strani EKO SKLADA. Več o kreditih EKO SKLADA za osebna vozila na plin, si lahko preberete na uradni spletni strani <https://www.ekosklad.si/prebivalstvo/pridobite-spodbudo/seznam-spodbud/osebna-vozila-na-plin/osebna-vozila-na-plin-kredit>. Renault Nissan Slovenija ne odgovarja za informacije objavljene na spletnih straneh EKO SKLADA kot tudi ne za točnost in zanesljivost in celovitost teh informacij in informativnega izračuna kredita, ki je na voljo na spletnih straneh EKO SKLADA. **Vsak kupec vozila Dacia Sandero Stepway ECO-G s tovarniško vgrajenim plinskim pogonom prejme PETROL kartico zvestobe, s katero je upravičen do 15 % popusta za nakup do 2.000 litrov utekočinjenega naftnega plina (LPG). Poraba pri mešanem ciklu: 5,6–7,4 l/100 km. Emisije CO₂: 127–131 g/km. Emisijska stopnja: EURO6DFull. Emisije NOx: 0,0248 g/km. Vrednosti meritev porabe in emisij ustrezajo standardu meritev WLTP. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Slika je simbolna. Renault Nissan Slovenija, d. o. o., Dunajska 22, 1511 Ljubljana.

Dacia priporoča Castrol

dacia.si

TPV AVTO

07 39 18 114

EMBALAŽA

plastenke in tetrapaki
pločevinke in konzerve
plastične vrečke in folije
alu folije
plastični in kovinski zamaški
plastične gajbice
plastične in kovinske kantice
embalažni stiropor
sestavljena embalaža C/PAP
prazne tube in embalaža živil,
kozmetike in čistil

PAPIR

časopisi in revije
pisarniški papir
letaki, brošure in reklame
zvezki, knjige, risalni listi
računi
pisemske ovojnice
karton in lepenska
kartonaste škatle
papirnatte škatle in vrečke
papirnatte rolce

STEKLENA EMBALAŽA

steklenice pijač in živil
kozarci za pijačo
kozarci za vlaganje
steklene posode in vaze
strekleničke kozmetike,
parfumov in zdravil

**KAJ LAHKO ODLOŽIMO
NA EKO OTOK?**

ODPADNO JEDILNO
OLJE

odpadno rastlinsko
jedilno olje

ODPADNA ELEKTRONSKA
OPREMA

mešalniki
brivski aparati
epilatorji, depilatorji
sušilci za lase
telefoni
električni kabli
ventilatorji
računalniške tablice
baterije

plenice
gumijasti škornji
lateks rokavice
papir in papirnata embalaža
steklenice
gradbene mrežice in ograje
plastične igrače in igrala
napihljive blazine in bazeni
gradbena izolacija
plastične cevi
mize in stoli

peki papir
tetrapaki
tapete
lepilni trakovi, selotejp
papirnatte brisačke, servieti
plastificiran in povoskan
papir
nalepke in etikete
plastične vrečke
papir z oljnimi in
maščobnimi madeži
biološki odpadki

ogledala
pleksi in žično steklo
žarnice in sijalke
avtomobilsko steklo
okensko in drugo ravno
steklo
keramika in porcelan
kristal
pokrovčki in zamaški

živalske maščobe
mast
maslo
drobtine
ostanki cvrtja in hrane

Kočevje na vedutah in topografskih kartah

Malo je slovenskih krajev, ki se lahko ponašajo s svojo podobo z začetka 17. stoletja, to je skoraj sto let pred upodobitvami najimenitnejšega slovenskega topografa in vedutista Janeza Vajkarda Valvasorja. Ena najzanimivejših je tudi najstarejša znana veduta mesta Kočevje. Okoli leta 1604 jo je narisal slikar in kartograf Johannes Clobucciarich (Ivan Klobučarič, ok. 1545–ok. 1605).

Avguštinski menih, rojen v Dubašnici na otoku Krku, je ime najbolj značilnega ravninskega mesta na Kranjskem zapisal v italijanski različici kot Cozzieugie. Risba kaže še nespremenjeno srednjeveško podobo mesta na okljuku Rinže s poudarkom na njegovih obrambnih prvinah: prehodu čez vodni jarek, aqua, zavarovanim s stolpom.

Na Klobučaričevi risbi še ni Auerpergovega gradu sredi mesta. Tega je po načrtih deželnega stavbnega mojstra Francesca Rosine začel graditi šele grof Janez Vajkard Auerperg leta 1674. Okoli leta 1678 je še nedograjeno stavbo verjetno videl tudi holandski risar Justus van der Nypport, ki je dvonadstropen grad prikazal bistveno večji od preostalega mesta. Njegovo risbo je pozneje objavil Valvasor v skicni knjigi Topografija Kranjske (1678–1679). Med drugo svetovno vojno močno poškodovane gradu po vojni niso niti poskušali obnoviti, ampak so ga zravnali z zemljo. Najprej so izginili v 17. stoletju zgrajeni trakti, najdlje pa je vztrajal najstarejši severozahodni trakt, ki je bil nižji od preostalih treh.

Iz približno istega časovnega obdobja je akvarelna risba Kočevja z mejami kočevskega gospostva (1671?), ki jo hrani arhiv rodbine Auersperg na Dunaju. Primerjava z Valvasorjevim bakrorezom pokaže, da risar morda nikoli ni obiskal Kočevja, ampak je za izhodišče vzel kar Valvasorjevo upodobitev in jo precej nerodno prerisal. Streho dvorca je zaradi težav s perspektivo poenotil, ohranil pa je njegovo dvonadstropno zasnovo. Upodobiti je poskušal tudi oba rizalita na glavni grajski fasadi, v severnem obzidju pa je na mestu grma z Valvasorjeve upodobitve dodal še druga mestna vrata.

Na Jožefinskem vojaškem zemljevidu (1763–1787) je mesto še prikazano z južno vogalno bastijo in obzidjem, čeprav je večinoma že propadlo in jarka na jugozahodni strani ni več videti. Glavni trg so obdajale pretežno zidane stavbe. Zidana je bila tudi kašča, ki jo je obdajala steza z železno ograjo. Na obrobju mesta je stalo nekaj lesenjač, lesena sta bila tudi oba mlina na bregovih Rinže nad zgornjim mostom.

Obzidje so dokončno odstranili na prelomu 18. in 19. stoletja, saj ga franciscejski kataster ne prikazuje. Mesto se je začelo počasi širiti preko srednjeveškega jedra. Obdajal ga je široki tok Rinže, zajezene ob iztoku iz mesta. Središče mesta je predstavljala

Johannes Clobucciarich (Ivan Klobučarič), Kočevje, risba s peresom, 1601–1604 • Foto: Ministrstvo za kulturo, Informacijsko-dokumentacijski center za dediščino

Kočevje, akvarel, okoli 1671?, detajl • Foto: Haus-, Hof- und Staatsarchiv Wien

Kočevje na Jožefinskem vojaškem zemljevidu, 1763–1787 • Foto: Slovenija na vojaškem zemljevidu 1763–1787. 1. knjiga, 1995

Carl Postl, Kočevje, akvarel, 1864 • Foto: Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto

razširjena pretočna ulica, ki je povezovala dva majhna trga ob njenem vstopu v mesto. Skupaj s cerkvijo in gradom mesto ni stelo niti sto hišnih števil. Hiše so bile večinoma zidane. Višinsko je še vedno prevladoval grad, po barokizaciji mestne cerkve

konec 18. stoletja pa se mu je nasproti postavil njen zvonik. Okoli urbanega mestnega tkiva se na severni strani že kažejo zametki predmestnih naselij Gnadendorf in Hutterhäuser, ki so ju mestu priključili leta 1896.

Na vedutah Josepha Wagnerja in

Carla Postla iz sredine oziroma druge polovice 19. stoletja ter stereofotografiji okoli leta 1900, ki jo hrani Deutsches Historisches Museum Berlin, je mesto že prebilo obroč srednjeveškega obzidja in se razširilo na obrobje.

Ob koncu 19. stoletja je Kočevje doživljalo velike spremembe – raslo je in se moderniziralo. Za razvoj in (pre)oblikovanje njegove vizualne podobe je bil posredno najbolj zaslužen župan Alois Loy. S spodbujanjem podjetništva je v mesto prinesel razcvet in napredek. V času 'kočevske zlate dobe' na prehodu iz 19. v 20. stoletje je v Kočevje pripeljal vlak (1893), zgrajena je bila ljudska šola na Roški cesti (1893), mesto je dobilo zdravo pitno vodo in postalo prvo v celoti elektrificirano mesto na Slovenskem (1896), zgrajena je bila nova mestna cerkev (1903), gimnazija je dobila prizidek (1909), kočevski rudnik novo upravno stavbo (1911), po mestu pa so zrasle številne secesijske navdahnjene arhitekture. Z njihovo postavitvijo se je Kočevje prvič srečalo s sodobnimi urbanističnimi nazori, sam mestni organizem pa je dobil novo urbanistično zasnovo in vrednoto, ki je Kočevje dotlej ni poznalo: mestno vrtno ulico.

Burni dogodki 20. stoletja mestu niso prizanašali in so skoraj povsem zbrisali njegove stare urbane poteze: parcelacijo, delitev na ulične otoke, stare meščanske hiše ob glavnem trgu in ob stranskih ulicah. O nekdanji raznoliki arhitekturni podobi mesta pričajo le še redke ohranjene meščanske hiše, med katerimi izstopajo secesijske vile vzdolž Ljubljanske ceste in Rožne ulice, kamnita mostova čez Rinžo in dvostolpna neoromanska župnijska cerkev, s svojo notranjo dekoracijo ena najlepših bazilik na Slovenskem.

Ivan Kordiš,

Pokrajinski muzej Kočevje

Petschetovi magacini na Šeškovi 8

Da bi izvabili skrivnosti iz zgradbe na Šeškovi ulici 8, je treba pobrskati naokoli. Šele nevpadljiv napis nad vhodom v kletne prostore pove, da je dal zgradbo aprila 1899 postaviti neki P. P. Vpogled v zemljiško knjigo razkrije, da je bil P. P. kočevski trgovec in posestnik Peter Petsche, stara razglednica, ki jo v svoji bogati zbirki hrani Matjaž Matko, pa izda tudi njen nekdanji namen: "Magazine – Salz – Mehl – Hafer – Klee – Kukuruz – Fisolen" je bilo na pročelju stavbe napisano pod lastnikovim imenom.

Hiša s stanovanji je torej bila zgrajena za skladiščne namene ('Magazine' v tem primeru namreč ni pomenilo revij, temveč skladišča), v njej pa je Petsche med drugim skladiščil in prodajal sol, moko, oves, deteljo, koruzo ter fižol. Zanimivo je, da sta koruza in fižol v napisu poimenovana po avstrijsko, torej kot 'Kukuruz' in 'Fisolen', in ne kot 'Mais' in 'Bohnen', kakor bi poimenovanji prevajal nemški slovar.

A Kočevje je bilo takrat del Avstro-Ogrske in tudi v boljših krogih se je zato pač več govorilo 'po dunajsko' kot pa 'po berlinsko'. Zakaj pa ne,

Foto: Mihael Petrovič ml.

saj se niti rajnka Marija Terezija ni pretirano mučila s knjižno nemščino, temveč je veliko raje zavijala v narečju someščanov. "Der Poldi hat an Buam!" ("Poldi ima fanta!") naj bi navdušeno zavpila obiskovalcem Dvornega gledališča, kamor je iz svoje palače menda kar v copatah prišla, ko je izvedela, da se je njenemu sinu Leopoldu rodil naslednik. In to vsekakor zveni veliko bolj prijazno kot pa visokonemški "Leopold hat einen Jungen!"

Toda pustimo Marijo Terezijo na Dunaju in se vrnimo v Kočevje. V mestu je bil Peter Petsche gotovo ena javno najbolj prepoznavnih osebnosti, saj je poleg 'Petschetovih magacinov' (ime je bilo pred desetletji še mogoče slišati) nasproti župnijske cerkve zgradil tudi kočevsko inačico ljubljanskega Filipovega dvorca, v ulici, ki je s cerkvenega trga vodila proti hotelu Trst, sedanjem Študentskem servisu, pa je imel v lasti še stavbo, v kateri je bila pred leti prodajalna Varteks.

Danes v njej prodajajo telefone.

Manj sreče kot pri poslovni dejavnosti pa je imel v zasebnem življenju. Z ženo Josefine, ki je leta 1930 umrla po 37 letih zakona, sta namreč pokopala kar pet otrok. Vzele so jih različne bolezni in vihre prve svetovne vojne. Po drugi svetovni vojni pa je trgovec, ki ob preselitvi Kočevskih Nemcev ni zapustil mesta in je simpatiziral s partizani, pri katerih je njegov sin Heinrich, pred poroko znan kočevski lomilec dekliških src, deloval kot zdravnik, v domačem kraju nekoga očitno motil tako zelo, da je postal nezaželen.

Moral je oditi, njegove nepremičnine pa so bile nacionalizirane. Tudi stavba na Šeškovi 8, ki vse bolj propada. Kot kaže, znova čakamo, da bomo čez nekaj let lahko zgradili 'še lepšo in še starejšo'. Kočevje pa kos za kosom izgublja svojo dušo ...

Za informacijo o Petschetovem odnosu do partizanov in njegovi povojni usodi se zahvaljujem pokojnemu Tonetu Šercerju, za vpogled v slikovni material pa Matjažu Matku.

Mihael Petrovič ml.

LIP ODKUP HLODOVINE

**Vaš partner
v gozdu
že 70 let**

Predelava hlodovine
na lastni žagi

Kratki plačilni roki in
zanesljivo plačilo

Možnost izbire
elektronske izmere

lipbohinj.si

● BARAGA Bojan ☎ 030 634 434

● DEMŠAR Viljem ☎ 040 700 058

LIP BOHINJ

From **wood** to **wonders**.

Poletna doživetja na Kočevskem

kočevsko
Skrivnostni gozd Slovenije

V Zavodu Kočevsko smo letos poleti za domačine in obiskovalce pripravili pester nabor vodenih programov in doživetij znotraj destinacije Kočevsko, na katerih bodo udeleženci odkrivali skrite kotičke naših skrivnostnih gozdov, spoznali nekatere od številnih ponudnikov ter izkusili nepozabne dogodivščine. Pestri programi so namenjeni različnim ciljnim skupinam, ki si želijo izkusiti in doživeti vse posebnosti naše destinacije Kočevsko: od individualnih gostov, družin, manjših skupin, zelenih raziskovalcev in ljubiteljev aktivnih doživetij.

V sodelovanju s ponudnikom vodenih e-kolesarskih doživetij Poyek smo pripravili kolesarsko turo, ki vas bo z e-kolesi iz Kočevja popeljala vse do Kolpe. Za ljubitelje kolesarjenja bo idealna izbira tudi kolesarska tura na Stojno ali Po studencih Kočevske, z zaključkom ob piknik košarici, ki je polna lokalnih dobrot in vsebuje tudi lokalno craft pivo MATT ali jabolčni sok.

Kočevsko slovi po obširnih gozdovih, ki ponujajo dom številnim divjim gozdnim prebivalcem ter predstavlja eno od redkih lokacij v Evropi, kjer še vedno živijo tri velike zveri – medved, ris in volk. Zaradi te edinstvene prednosti naše destinacije smo v Zavodu Kočevsko razvili programe, na katerih obiskovalci obiščejo Medvedovo sobo v Kočevski Reki, kjer izvejo več o življenjskem prostoru medveda, nato pa se v spremstvu lokalnega vodnika odpravijo v gozd na odkrivanje in iskanje sledi živali v naravi, čemur sledi gozdni piknik s košarico lokalnih dobrot. Doživetje lahko dopolnite še z možnostjo večernega opazovanja medveda in drugih živali s posebnih opazovalnic.

Na Kočevskem imamo pragozdne ostanke, ki po površini obsegajo skoraj polovico vseh pragozdnih ostankov v Sloveniji in predstavljajo območja edinstvenih in nedotaknjenih naravnih habitatov. Vstop vanje je prepovedan, zato si želimo, da obisk okolice teh območij ostane nadzorovan in se izvaja le v spremstvu usposobljenih vodnikov – na doživetju pragozda Krokar boste tako lahko vanj tudi 'vstopili' s pomočjo

Foto: Žiga Marin

Odpravite se na celodnevno vodeno e-kolesarsko turo iz Kočevja do Kolpe, ki jo bomo ob ponedeljkih izvajali skupaj s ponudnikom Poyek.

VR-tehnologije in se 'sprehodili' po 15 najbolj zanimivih točkah v njem.

Med najbolj znana gozdnata območja Kočevske spada Kočevski

sestavlja le izkušnja gozdovništva in usvajanje veščin preživetja v naravi.

Za družine smo pripravili celodnevno pustolovščino Gozda in iger, v

zabavno igro Pod drevesom obilja na igrificirani kmetiji – Lukčevi domačiji. Celodnevno doživetje za družine bo tudi obisk Dežele Petra Klepca in spoznavanje njegove zgodbe, ki ga bodo dodatno popestrili še ogled Osilnice, vožnja po slikoviti Strmi rebri, interaktivna igra Escape Box ter možnost izvedbe različnih vodnih aktivnostih na ali ob gozdni reki Kolpi.

Utrip mesta Kočevje, njegove zgodovine in pomembnih stavb boste začutili na vodenem sprehodu po mestu, za drugačen pogled na Kočevje pa lahko izberete doživetje na SUP-u ali panoramski polet nad destinacijo Kočevsko z ultralahkim letalom.

Programi in doživetja se bodo skozi poletje izvajali vse dni v tednu, izvedeni pa bodo na podlagi predhodnih prijav. Za več informacij in podrobnejše opise posamičnih doživetij ter tedenski razpored si oglejte opise na sosednji časopisni strani, za prijave, rezervacije in dodatne informacije pa lahko pokličete na 031 544 744 ali pišete na info@kocevsko.com. Vabljeni, da skupaj z nami obiščete in doživite Skrivnostni gozd Slovenije.

Nadija Kolmanič

Orlova pot je idealna za zabavo in druženje celotne družine. • Foto: Jošt Gantar in Nea Culpa

rog, kjer lahko na vodenem ogledu obiščete mogočno Kraljico Roga ter z obrobja poti spoznate in občudujete tudi pragozd Rajhenavski Rog. Program dopolnjuje še gozdna piknik košarica lokalnih dobrot, z doplačilom pa ga lahko dopolnite še z učenjem osnovnih veščin preživetja v naravi ali pa izberete doživetje, ki ga v celoti

obliki interaktivno in animacijsko zasnovanega vodenega pohoda na Fridrihtajm, ki ga spremljajo gozdne igre ter spoznavanje gozda in gozdnih živali, dan pa se zaključi z gozdnim piknikom. Za družine bo zanimivo tudi celodnevno doživetje na Gradu Kostel, ki vključuje še ogled Slapa Nežica, kosilo na kmetiji Padovac in

GV SERVIS d.o.o., Reška cesta 21a, 1330 Kočevje

DELOVNI ČAS

8:00 - 16:00

KONTAKT SERVIS

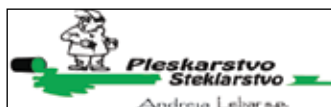
041-532-666

podpora@vidrih.si

www.vidrih.si

Svetovanje pri nakupu nove opreme
Namestitev operacijskega sistema
Vzdrževanje programske in strojne opreme
Vzpostavitev domačega ali brezžičnega omrežja
Postavitev računalniškega omrežja na domu
Nastavitev in priklop omrežnih naprav
Namestitev gonilnikov
Odstranitev virusov, trojanskih konjev, spyware in adware
Čiščenje registra

Za pripravo ponudbe nam pošlite na:
info@storitve-lebar.si

Reška cesta 15
1330 Kočevje
01/89 355 97

Najboljša spletna trgovina za vse ljubitelje sestavljanek (puzzle)

SLIKOPLESKARSKA DELA

IZDELAVA TOPLÓTNÓ

IZOLACIJSKIH FASAD

UOKVIRJANJE SLIK

STEKLO IN STEKLARSKA

DELA
stekleni nadstreški, ograje, pregradne stene,...
steklene stene za tuš kabine
steklene kuhinjske stenske obloge

TEDENSKI PROGRAM AKTIVNOSTI ZA SEZONO 2021

kočevsko

CELODNEVNO DOŽIVETJE (8-10 ur)

DOPOLDANSKO DOŽIVETJE (2-5 ur)

POPOLDANSKO DOŽIVETJE (2-5 ur)

PONEDELJEK

KOLESARJENJE OD KOČEVJA DO KOLPE - POYEK

Zbirno mesto: Camp Jezero Kočevsko - parkirišče
Začetek/trajanje: 9.00/8 ur
Cena: 140,00 €/osebo
Doplačila: rafting (22 €/osebo)
Doživetje: Kolesarski izlet z e-kolesi in lokalnim turističnim vodnikom, ki vam predstavi lepote destinacije od Kočevja skozi zelene kočevske gozdove do gozdne reke Kolpe. Na poti se okrepčamo tudi z okusnim kosilom in malico, nekaj časa pa si vzamemo tudi za uživanje ob in v gozdni reki Kolpi.

TOREK

DOŽIVETJE PRAGOZDA KROKAR IN SPOZNAVANJE NEKDAJ ZAPRTEGA OBMOČJA

Zbirno mesto: Camp Jezero Kočevsko
Začetek/trajanje: 9.00/8-9 ur
Cena: 65 €/osebo
Doživetje: Doživetje pragozda Krokara z vodenim obiskom njegovega obrobja in »vstopom« vanj s pomočjo virtualne tehnologije. Okusno domače kosilo ter po kosilu obisk Kočevske Reke in predstavitev nekdanjega zaprtega območja z obiskom podzemnega Bunkerja Škrilj.

SREDA

GRAJSKI DAN V KOSTELU IN IGRA »POD DREVESOM OBILJA«

Zbirno mesto: KCK (TZO 62)
Začetek/trajanje: 9.00/8 ur
Cena: 60 €/osebo
Doplačila: escape room na Gradu Kostel (15 €/osebo)
Doživetje: Obisk Kostela z ogledom Slapa Nežica in predstavitev zgodbe o deklici Nežici, ogledom Gradu Kostel, okusnim domačim kosilom na domačiji Padovac in zabavno igro »Pod drevesom obilja« na igrificirani kmetiji, Lukčevi domačiji.

ČETRTEK

DEŽELA PETRA KLEPCA

Zbirno mesto: KCK (TZO 62)
Začetek/trajanje: 9.00/8-9 ur
Cena: 48 €/osebo
Doplačila: rafting, kajak, kanu, adrenalinski park, lokostrelstvo
Doživetje: Obisk Dežele Petra Klepca s predstavitev njegove zgodbe, vožnjo po slikoviti Strmi Rebi z lepimi razgledi na Kolpsko dolino, ogledom Osilnice, interaktivno igro Escape Box, okusnim kosilom v restavraciji Hotela Kovač ter možnostjo udeležbe na različnih aktivnostih na vodi in ob njej.

PETEK

DOŽIVETJE KOČEVSKEGA ROGA, UČENJE VEŠČIN PREŽIVETJA V NARAVI IN GOZDNI PIKNIK

Zbirno mesto: Camp Jezero Kočevsko
Začetek/trajanje: 9.00/10 ur
Cena: 60 €/osebo
Doživetje: Doživetje Kočevskega Roga z vodenim obiskom »kraljice Roga«, najmogočnejše jelke daleč naokrog, spoznavanjem pragozda Rajhenavski Rog s poti, ki poteka po njegovem obrobju in s pomočjo virtualne tehnologije, z gozdnim piknikom iz lokalnih dobrot ter učenjem osnovnih veščin preživetja v naravi.

SOBOTA

SPOZNAVANJE IN SLEDENJE ZNAKOV DIVJIH ŽIVALI (+ OPAZOVANJE)

Zbirno mesto: Kulturni dom Kočevska Reka
Začetek/trajanje: 10.00/8 (+ 3 ure)
Cena: 60 €/osebo
Doplačila: večerja (15 €/os.), opazovanje medveda (80 €/os.)
Doživetje: Obisk »Medvedove sobe«, spoznavanje medveda, sprehod po Orlovi poti do opazovalnice Orla belorepca, izdelava odlitkov sledi divjih živali, gozdni piknik, sledenje znakom prisotnosti živali v gozdu, večerja in večerno opazovanje medveda iz opazovalnice (doplačilo).

NEDELJA

DRUŽINSKO DOŽIVETJE »GOZDA IN IGER«

Zbirno mesto: Parkirišče na koncu Podgorske ulice
Začetek/trajanje: 9.00/8 ur
Cena: 75 €/osebo
Doplačila: foto album (30 €/kom)
Doživetje: Družinska gozdna pustolovščina »Gozda in iger« v obliki interaktivno in animacijsko zasnovanega vodnega pohoda na Fridrihštajn, ki vključuje številne gozdne igre, spoznavanje gozda in gozdnih živali, ter se zaključi z gozdnim piknikom v Koči pri Jelenovem studencu ter organiziranim prevozom nazaj v mesto.

SPREHOD PO MESTU KOČEVJE

Zbirno mesto: KCK (TZO 62)
Začetek/trajanje: 10.00/2 uri
Cena: 10 €/osebo
Doplačila: kosilo (10 €/osebo)
Doživetje: Spoznavanje zgodovine mesta Kočevje in ogled različnih pomembnih stavb ter spoznavanje zgodbe povezanih z njimi v spremstvu lokalnega turističnega vodnika.

DOŽIVETJE PRAGOZDA KROKAR

Zbirno mesto: Camp Jezero Kočevsko
Začetek/trajanje: 9.00/4 ure
Cena: 35 €/osebo
Doživetje: Doživetje pragozda Krokara z obiskom njegovega obrobja v spremstvu lokalnega turističnega vodnika, s pogledom vanj z njegovega roba in »vstopom« vanj s pomočjo virtualne tehnologije, ki nam omogoči virtualni »sprehod« po 15 najbolj zanimivih točkah pragozda.

POHOD NA FRIDRIHŠTAJN ali

KOLESARSKA TURA STOJNA

Zbirno mesto: Camp Jezero Kočevsko
Začetek/trajanje: 9.00/5 ur
Cena: 30 €/osebo
Doživetje: Predstavitev Gradu Fridrihštajn in ljubezenske zgodbe Friderika in Veronike. Voden pohod na Fridrihštajn ali vodena kolesarska tura po Stojni s piknikom z lokalnimi dobrotami in lokalnim pivom Matt pri Koči pri Jelenovem studencu.

KOLESARSKA TURA PO STUDENCIH KOČEVSKO

Zbirno mesto: MTB Trail Center Kočevje
Začetek/trajanje: 10.00/5 ur
Cena: 30 €/osebo
Doplačila: izposoja kolesa in čelade (16 €/kolo)
Doživetje: Vodena kolesarska tura Po studencih Kočevske na kateri boste v spremstvu lokalnega turističnega vodnika obiskali številne studence na poti ter spoznali zgodovino mesta Kočevje. Izlet boste zaključili v MTB Trail Centru, kjer vas pričaka piknik košarica z lokalnimi dobrotami in lokalnim pivom Matt ali jabolčnim sokom.

DOŽIVETJE KOČEVSKEGA ROGA Z GOZDNIM PIKNIKOM

Zbirno mesto: Camp Jezero Kočevsko
Začetek/trajanje: 9.00/7 ur
Cena: 45 €/osebo
Doživetje: Doživetje Kočevskega Roga z vodenim obiskom »kraljice Roga«, najmogočnejše jelke daleč naokrog, spoznavanjem pragozda Rajhenavski Rog s poti, ki poteka po njegovem obrobju in s pomočjo virtualne tehnologije ter zaključkom na gozdnem pikniku iz lokalnih dobrot na Žagi Rog, kjer je bil pred 1. svetovno vojno največji in najmočnejši lesnoindustrijski obrat na Slovenskem.

SPOZNAVANJE PREBIVALCEV KOČEVSKIH GOZDOV

Zbirno mesto: Kulturni dom Kočevska Reka
Začetek/trajanje: 10.00/4 ure
Cena: 25 €/osebo
Doživetje: Obisk »Medvedove sobe« s spoznavanjem značilnosti najbolj karizmatičnega prebivalca kočevskih gozdov, medveda, voden sprehod po Orlovi poti do opazovalnice Orla belorepca in predstavitev tega redkega prebivalca okolice Reškega jezera, izdelave odlitkov sledi divjih živali ter zaključek doživetja na gozdnem pikniku.

VODEN OGLED ŽELJNSKIH JAM IN KOČEVSKEGA JEZERA

Zbirno mesto: Camp Jezero Kočevsko
Začetek/trajanje: 10.00/3-4 ure
Cena: 17 €/osebo
Doživetje: Voden ogled ter predstavitev Željnskih jam in Kočevskega jezera rudniškega nastanka v spremstvu lokalnega turističnega vodnika. Zaključek izleta v Ribici baru s tradicionalno kočevsko sladico, Kočevsko bombico in lokalnim pivom Matt z razgledom na Kočevsko jezero.

OBISK ČEBELARJA Z DEGUSTACIJO ali OBISK LOKALNEGA PIVOVARJA

Zbirno mesto: KCK (TZO 62)
Začetek/trajanje: 14.00/2-3 ure
Cena: 10 €/osebo
Doživetje: Predstavitev čebelarjenja, z izzivi čebelarjev na območju medveda, ogled učnega čebelnjaka, delavnica izdelave panjskih končnic ter degustacija medu in drugih medenih izdelkov. **ALI** Obisk lokalnega CRAFT pivovarja Brewwood z degustacijo pive in predstavitev pivovarjenja.

SPOZNAVANJE NEKDAJ ZAPRTEGA OBMOČJA KOČEVSKO REKE Z OBISKOM BUNKERJA ŠKRILJ

Zbirno mesto: Kulturni dom Kočevska Reka
Začetek/trajanje: 16.00/3 ure
Cena: 18 €/osebo
Doživetje: Obisk Kočevske Reke s predstavitev nekdanjega zaprtega območja in njegove zgodbe ter obiskom skrivnostnega podzemnega Bunkerja Škrilj v spremstvu lokalnega turističnega vodnika.

KOČEVJE NA SUP-u

Zbirno mesto: avtobusna postaja Kočevje
Začetek/trajanje: 15.00/3 ure
Cena: 45 €/osebo
Doživetje: Spoznavanje mesta Kočevje, njegove zgodovine in znamenitosti ter prijazne divjine neokrnjene narave Kočevskega iz SUPa pod vodstvom lokalnega turističnega vodnika. Del doživetja je tudi malica iz lokalnih dobrot ter lokalno craft pivo Matt ob zaključku doživetja.

UČENJE VEŠČIN MTB ali OBISK LOKALNEGA PIVOVARJA

Zbirno mesto: MTB Trail Center Kočevje
Začetek/trajanje: 16.00/2 uri
Cena: 20 €/osebo
Doplačila: izposoja kolesa in čelade (16 €/kolo)
Doživetje: Učenje veščin MTB v skill parku pod vodstvom usposobljenega MTB kolesarskega vodnika. **ALI** Obisk lokalne CRAFT pivovarne Matt s predstavitev njihove zgodbe in pivovarjenja ter degustacijo lokalnih piv.

GOZDOVNŠTVO - UČENJE OSNOVNIH VEŠČIN PREŽIVETJA V NARAVI

Zbirno mesto: Camp Jezero Kočevsko
Začetek/trajanje: 16.00/3 ure
Cena: 20 €/osebo
Doživetje: Učenje osnovnih veščin preživetja v naravi od kurjenja ognja brez vžigalic, do postavitve zavetišča v naravi, spoznavanja užitnih rastlin do ostalih zanimivih in uporabnih veščin preživetja v naravi pod strokovnim vodstvom usposobljenega lokalnega turističnega vodnika.

SPOZNAVANJE IN SLEDENJE ZNAKOV PRISOTNOSTI DIVJIH ŽIVALI (+ OPAZOVANJE)

Zbirno mesto: Kulturni dom Kočevska Reka
Začetek/trajanje: 14.00/4 (+ 3 ure)
Cena: 40 €/osebo
Doplačila: večerja (15 €/os.), opazovanje medveda (80 €/os.)
Doživetje: Sledenje in spoznavanje znakov prisotnosti divjih živali v gozdu, spoznavanje značilnosti živali kočevskih gozdov. Večerja in večerno opazovanje medveda iz opazovalnice za doplačilo.

PANORAMSKI POLETI Z LETALOM

Zbirno mesto: Vzletišče Hans Ivan Mramor (Novi lazi)
Začetek/trajanje: 16.00/4 ure
Cena: 100 €/osebo/uro ali 50 €/osebo/ 30 min
Doživetje: Panoramski polet z ultra lahkim letalom z razgledom na pokrajino destinacije Kočevsko in njene širše okolice. (Panoramski poleti se izvedejo v primeru ustreznih vremenskih razmer.)

Za dodatne informacije in prijave nas pokličite na 031 544 744 ali pišite na info@kocevsko.com.

Kupujete ponaredke?

V Evropsko unijo vsako leto prispe za 121 milijard evrov ponarejenega blaga, vsak deseti Evropejec pa je že bil zaveden v nakup ponaredka. Med drugim je bilo prav med pandemijo covid-19 po vsej Evropski uniji zaseženih na milijone ponarejenih zaščitnih mask in drugih kosov osebne varovalne opreme. Pa vi, ste prepričani, da je vse, kar kupite, original? Ko govorimo o nakupu ponaredkov, je najbrž prva asociacija številnih tržnica ali stojnica, natančneje tovrstna prodajalna na obljudenih turističnih točkah. Kot kaže, jih nihče ne preverja, ali pa tega ne počne dovolj učinkovito, saj se ponaredkom na teh mestih le stežka izognemo.

V ozadju tistih, ki se ukvarjajo s ponarejanjem in distribucijo teh izdelkov, je (neobdavčen) dobiček. A te prakse spremljajo tudi druge nevarnosti, ponarejeni izdelki so lahko resno nevarni za okolje in zdravje ljudi. To je tudi plat, ki se je potrošniki ne zavedajo dovolj. Ti izdelki so pogosto slabe kakovosti in ne zadostujejo evropskim in drugim standardom, saj niso laboratorijsko pregledani in ustrezno preizkušeni glede varnosti uporabe. V najslabšem primeru ima lahko uporaba ponaredkov lahko tudi smrten izid. Proizvajalci ponarejenih igrač se recimo ne ukvarjajo pretirano z nevarnostjo zadušitve z deli igrač ali strupenim učinkom barve na njih. Prav tako niso varnostno pregledani ponarejeni avtomobilski deli. Pri ponarejenih baterijah ali cigaretah vžigalnikih obstaja celo nevarnost za pojav eksplozije. Razred zase pa so tudi ponaredki zdravil, ki lahko resno škodujejo ljudem. Predvsem so nevarne kemikalije, pesticidi, še posebej skrb vzbujajoča so ponarejena zdravila: antibiotiki, sredstva proti bolečinam, osebna zaščitna oprema in maske.

Tisti, ki ustvarjajo ponaredke, uporabljajo običajno enako infrastrukturo kot licenčni prodajalci. Veliko kitajskih ponaredkov so ustanovili ali financirali poslovneži iz Hongkonga, Kitajske in Tajvana, so pa v verigo ponarejanja lahko vključeni tudi posamezniki, ki pravzaprav ne vedo, da opravljajo nezakonite posle, saj se samo odzivajo na nova naročila izdelkov in storitev. Zgodi se lahko tudi, da celo mednarodni prevozniki ne vedo, da prek njih poteka nezakonita narava pošiljk. Kadar pa gre za izdelke, ki dobijo lažne blagovne znamke šele na cilju, je prevoz povsem zakonit.

Če se s ponaredkom iz tuje države vračate v Slovenijo, vas ne bodo sankcionirali. Za ponaredke, ki jih potnik s seboj prinese v prtljagi, ko prihaja iz tretjih držav, se carinski ukrepi ne izvajajo, če skupna vrednost ne presega zneska carinske oprostitve (300 evrov oziroma 430 evrov za potnike v zračnem ali pomorskem prometu, oziroma 150 evrov za potnike, mlajše od 15 let), iz narave blaga pa izhaja, da gre res za blago, ki je namenjeno osebni uporabi potnika in ne kaže komercialnega značaja, navaja Zveza potrošnikov Slovenije. Drugače pa je s poštnimi pošiljkami. Slednje so lahko predmet carinskega nadzora, in to ne

glede na vrednost oziroma količino. Če carinik sumi, da gre za ponaredke, lahko blago začasno zadrži in uvede postopek za ugotovitev narave blaga.

Urad EU za intelektualno lastnino (EUIPO) in Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) sta izvedla skupno študijo o kršitvah pravic intelektualne lastnine v Evropi. Izsledki kažejo, da delež ponarejenih izdelkov, uvoženih v EU, znaša 4,8

ki vsako leto ustvari eno milijardo evrov nezakonitih prihodkov. Leta 2019 je v EU nezakonite storitve na škodo ustvarjalcev iz zakonitih podjetij uporabljalo 13,7 milijona ljudi, nedavna analiza EUIPO pa je pokazala, da so v korist ponarejanja in piratstva zlorabljeni tudi družbeni mediji. Ob pregledu milijonov pogovorov na Facebooku, Twitterju, Instagramu in Redditu so ugotovili, da

pomembno razliko: mala in srednja podjetja, ki so imetniki pravic intelektualne lastnine, kot so patenti, modeli ali blagovne znamke, imajo 68 odstotkov višji prihodek na zaposlenega kot tista, ki jih nimajo, njihovi zaposleni pa prejemajo višje plače.

Slovenci po nakupu ponaredkov nad evropskim povprečjem

Po podatkih študije Evropski državljani in intelektualna lastnina je bilo v minulem letu 11 odstotkov Slovencev zavedenih v nakup ponarejenega izdelka, s čimer se uvrščamo v zgornjo polovico v primerjavi s preostalimi članicami. V EU je bil delež takih prebivalcev malenkost nižji, okoli devetodstoten.

Države z večjim deležem zavedenih potrošnikov so Bolgarija (19 odstotkov), Romunija (16 odstotkov) in Madžarska (15 odstotkov). Nasprotno pa imata najnižje vrednosti v EU Švedska (dva odstotka) in Danska (tri odstotke). Delež Evropejcev, ki so priznali, da so v zadnjih 12 mesecih namerno kupili ponarejeni izdelek, se je s sedmih odstotkov leta 2017 spustil na pet odstotkov lani. Slovenija je tudi tu na zgornjem delu lestvice, saj je namerni nakup ponaredka priznalo 12 odstotkov Slovencev. Več so ponarejenih dobrin namerno kupovali le še Portugalci (13 odstotkov).

Finančna uprava Republike Slovenije (FURS) je v letu 2020 v 520 primerih odkrila ali zadržala 433.517 kosov blaga v vrednosti skoraj 5,5 milijona evrov. Največ je bilo zaseženih oblačil, obutve, modnih dodatkov, avtomobilskih delov, igrač in avdio/video naprav. V Slovenijo so prispeli v ladijskih zabojnikih ali s pošto iz Kitajske, Hongkonga, Turčije, Singapurja in Indije, je poročala Slovenska tiskovna agencija.

Lanska raziskava je pokazala, da je v zadnjih 12 mesecih piratsko vsebino namerno uporabilo okoli osem odstotkov Evropejcev. Sicer se delež potrošnikov, ki uporabo nezakonitih virov priznava, povečuje med mlajšimi ter med tistimi, ki so intenzivni uporabniki spleta. Slovenija je tudi v tem, poleg Luksemburga (18 odstotkov), s svojimi 17-odstotnim deležem prebivalcev, ki priznavajo dostopanje do piratskih vsebin, v samem evropskem vrhu. Za primerjavo: takšnih prebivalcev je v Grčiji, na Poljskem in v Italiji samo šest odstotkov, v Romuniji pa samo štirje odstotki.

Neja Jerebičnik

Foto: Unsplash.com

odstotka, kar skupaj znaša 121 milijard evrov. Povečini gre za kozmetiko, igrače, vino in druge pijače, elektroniko, oblačila, pesticide in farmacevtske izdelke. Sfera, ki potrošnikom še otežuje razlikovanje med pravim in ponarejenim blagom, je spletno nakupovanje, saj je pogosto težko prepoznati nezakonite spletne strani.

Kršitve pravic intelektualne lastnine pa so pogosto povezane tudi z drugimi kaznivimi dejanji, ki jih opravljajo hudodelske združbe: promet z drogami, prisilno delo, kibernetika kriminaliteta, goljufije, poneverbe listin in pranje denarja. Kazniva dejanja na področju intelektualne lastnine so dobičkonosna dejavnost z visokim donosom in nizkim tveganjem. Izjemno donosen trg je tudi digitalno piratstvo,

je s piratstvom lahko povezana tretjina pogovorov o digitalnih vsebinah.

Te kršitve resno škodujejo gospodarstvu EU. Gre za 15 milijard evrov izgube davkov in prispevkov za socialno varnost, 83 milijard evrov izgube prihodkov iz prodaje, vsako leto je izgubljenih tudi 670.000 delovnih mest. Še posebej pa prizadenejo mala in srednja podjetja, saj je vsako četrto utrpelo tovrstne kršitve. Izgube na področju patentov ali znamke je bilo 33 odstotkov, škodo za svoj ugled je utrpelo 27 odstotkov podjetij, izgubo konkurenčnosti pa 15 odstotkov.

Danes ima sicer manj kot devet odstotkov vseh malih in srednjih podjetij v EU v lasti registrirane pravice intelektualne lastnine. Vendar pa za tiste, ki jih imajo, te pravice pomenijo

AVTOHIŠA VRTIN

Črnomelj

www.vrtin.si

Avtohiša Vrtin
Kočevje 21
8340 Črnomelj

• +386 (0)7 35 66 101
• info@vrtin.si
• 041 782 167 Matic

NA ZALOGI PREKO 50 RABLJENIH VOZIL Z GARANCIJO

PRODAJA IN SERVISIRANJE VOZIL

KAROSERIJSKA POPRAVILA

SERVISIRANJE VSEH ZNAMK VOZIL

QUICK CHECK CENITVE POŠKODOVANIH VOZIL

UVOZ VOZIL PO NAROČILU

ZA VAS POSKRBI MATIC OBRANOVIČ, KI VAŠE VOZILO
ODPELJE IN PRIPELJE BREZ DOPLAČILA

NOVI RENAULT MEGANE CONQUEST

hibriden po naravi

Poraba pri mešanem ciklu: 4,9-6,1/100 km. Emisije CO₂: 111-138 g/km. Emisijska stopnja: EURO6DFULL. Emisija NOx: 0,0003-0,0222 g/km. Emisija trdnih delcev: 0,00-0,00016 g/km. Število delcev (x10¹⁰): 0,00-1,04. Vrednosti meritev porabe in emisij ustrezajo standardu meritev WLTP. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Več informacij o ponudbi, nakupu in pogojih nakupa je na voljo na renault.si. Slika je simbolna. Renault Nissan Slovenija d.o.o., Dunajska 22, 1000 Ljubljana.

Renault priporoča Castrol

www.renault.si

AVTOHIŠA VRTIN D.O.O.

Kočevje 21, 8340 Črnomelj
tel: 07 35 66 101, mob: 040 454 020

**SAMO 39 KM
IZ KOČEVJA**

Komu ali čemu koristi zapora ceste skozi mesto?

Zapiranje mestnih cest za avtomobilski promet ni nova ideja. Obstajajo celo mesta, kot so Benetke, Gent ali Cinque Terre, kjer avtomobilskega prometa nikoli niti dovolili niso. Prva območja za pešce so bila v Evropi urejena v starih mestnih jedrih že v 60. letih prejšnjega stoletja. Ljubljana je Čopovo in Nazorjevo ulico zaprla za promet leta 1976.

Povod za zapiranje cest za avtomobilski promet so potrebe po izboljšanju razmer v okolju in zdravju ljudi. Manj avtomobilov pomeni manj zdravju in okolju škodljivih emisij, več varnosti, več prostora za pešce, kolesarje in druge dejavnosti ter boljšo kakovost grajenega okolja. Tako urejen prostor nas vse spodbuja k aktivni mobilnosti in tako prispeva k izboljšanju našega zdravja in počutja.

Tudi v Kočevju je zapora prometa skozi mestno jedro povečala zanimivost prostora za hojo in kolesarjenje. Prvi so privlačnost prostora brez avtomobilov prepoznali otroci, brez pomislekov so sproščeno stopili s pločnikov na vozišče. Hitro so začeli izmenjevat ideje, kako vse bi se lahko tam igrali in že prvi dan je pozno popoldne nove klopi zasedla skupina mlajših najstnikov. V resnici so se ideje za to, kaj bi lahko v javnem odprtem prostoru počeli zdaj, ko ni več avtomobilov, zelo hitro pojavile tudi pri odraslih opazovalcih. Pot do živahnjšega utripa mestnega jedra se je odprla.

Saj veste, v trgovino in lokal gremo vedno peš. Ljudje, ki pridejo tudi do trgovine peš ali s kolesom, morda res ne porabijo veliko, ampak pridejo pa zato po nakupih pogostejše. V nekaterih mestih so raziskave pokazale, da pešci porabijo v lokalnih trgovinah kar 40 % več kot avtomobilisti. Poleg tega pa tisti, ki hodijo po mestu peš ali s kolesom, veliko prihranijo tudi

Foto: Marjan Kapele

pri stroških za prevoz. Učinki urejanja pešcem prijaznega prostora so dobri za lokalni razvoj in za lokalno prebivalstvo.

Hoja pa je dobra tudi za zdravje. Gibanje pomembno vpliva na telesno in duševno zdravje, hoja pa je najpreprostejši in najcenejši način gibanja. Redna pospešena hoja dokazano zmanjšuje tveganje za nastanek in razvoj nekaterih kroničnih in nenalezljivih bolezni, več vrst raka, srčno-žilnih bolezni, visokega pritiska in povišane količine holesterola v krvi, sladkorne bolezni, artritisa in osteoporoze. Hoja nas povezuje z drugimi, zmanjšuje občutek osamljenosti in dobro vpliva na duševno zdravje, upočasnjuje razvoj alzheimerjeve bolezni in demence. Hoja nam lahko tudi pomaga ohraniti zdravo telesno težo in dobro vpliva na naše razpoloženje.

Podatki o zdravju v občini Kočevje med drugim razkrivajo, da je telesni fitness otrok nižji od slovenskega povprečja, prekomerna prehranjenost in pojav astme pri otrocih in mlado-

stnikov pa sta višja od slovenskega povprečja. Dobri pogoji za hojo in kolesarjenje ter izboljšanje stanja okolja zaradi manjšega števila vozil na cesti so zato v Kočevju še posebej koristni za zdravje otrok.

V Kočevju je lani, ko je bila zaradi epidemije gostota prometa manjša kot običajno, skozi mestno jedro čez Karlov most v prometni konici peljalo kar 600 vozil na uro. Na razmere, dogodke in na počutje ljudi v jedru je poleg avtomobilov na cesti posebej neprijetno vplival hrup. Cestni promet je v našem delu sveta najbolj razširjen vir hrupa in zaradi škodljivih ravni hrupa so prizadeti milijoni ljudi. Emisij trdnih delcev (PM) in toplogrednih plinov se seveda ne zavedamo, čeprav negativno delujejo na naše zdravje in nas. Hoji prijazna mesta urejamo tudi zato, ker prispevamo k zdravju ljudi in kakovosti bivalnega okolja.

Kočevje pri urejanju mestnega jedra po meri pešcev sledi številnim drugim krajem, ki že uživajo prednosti mest brez avtomobilov. Nekatera so taka od

vedno, številna pa odkrivajo prednosti hoji prijaznega okolja na novo, ker vedo, da imajo dobri pogoji za hojo številne pozitivne učinke na posameznike in skupnost. Raziskave kažejo, da se tam, kjer je prostor urejen z mislijo na pešce, najprej povečajo možnosti za družabne stike, ljudje poročajo o novih znanstvih in prijateljstvih, poveča se občutek ponosa in lokalne pripadnosti, več je prostovoljstva in več idej za nove dejavnosti v pritličjih in na prostem. Pešcem prijazna urejenost mesta bogati vsakdanje življenje prebivalcev in krepi njegov socialni kapital, ki je ključni vir razvojne moči lokalnih skupnosti. Poleg tega hoja pomaga ustvarjati tudi višjo stopnjo splošne varnosti, saj več ljudi sodeluje v sistemu neformalnega nadzora porabe prostora.

Mesta z živahnim vsakdanjim življenjskim utripom, s pestro ponudbo programov v pritličjih stavb in s takšnimi ureditvami javnega prostora, ki prebivalce spodbujajo, da po vsakdanjih opravkih hodijo peš, prebivalcem omogočajo boljšo kakovost življenja kot tista, ki prednost dajejo vožnji z avtomobilom. Pešcem prijazna mesta so preprosto prijetnejša za bivanje, za vsakdanje življenje, razvoj dejavnosti in za obiskovanje. Taka so ne nazadnje številna majhna mesta, ki jih tako radi obiskujemo na počitniških popotovanjih od Toskane in Provanse do Sicilije in Dalmacije. **Maja Simoneti, iPop**

VSTOPNICE:
www.vidvalic.si,
 spletna prodaja in
 prodajna mesta
mojekarte.si
 (Petrol, OMV, Trafike
 3DVA, kioski delo)

VID VALIČ V AVTORSKI KOMEDIJI

SEKS PO SLOVENSKO

HVALA, KER PRIHAJATE!

16+

1.7. OB 20h - stadion Gaj KOČEVJE

Prihaja potujoča knjižnica Bibliobus

Po več letih truda in strokovnih priprav projekta je Knjižnica Kočevje prejela odločbo o pridobitvi 150.000 evrov republiškega denarja za nakup Bibliobusa. Projekt je zahteven, saj gre za uvedbo nove storitve knjižnice, za sredstva pa so se potegovala tudi druge večje knjižnice. Zanimljivo ni niti dejstvo, da bo Knjižnica Kočevje vsako leto pridobila tudi več republiških sredstev za nakup knjižničnega gradiva za potujočo knjižnico.

Večino strokovnega dela projekta smo v Knjižnici Kočevje pripravili v letu 2020. Projekt je nastajal že več let prej, saj smo morali poleg strokovnih vsebinskih utemeljitev predložiti tudi pismo namere občin, ki bodo projekt sofinancirale, in se postaviti v konkurenčno vrsto za sredstva skupaj z drugimi slovenskimi splošnimi knjižnicami.

Znova dokazujemo, da v Kočevju zmoremo. S prejeto odločbo Ministrstva za kulturo o zagotovljenih republiških sredstvih lahko skupaj z občino Kočevje pripravimo ustrezno investicijsko dokumentacijo (DIP). Letos sledi podpis pogodbe o financiranju in izvedbi projekta z ministrom, župani občin ter Knjižnico Kočevje. Gre torej za visoka republiška sredstva, ki jih bomo pridobili za namen potujoče knjižnice, seveda vse v sodelovanju z Občino Kočevje kot sofinancerjem in ustanoviteljem Knjižnice Kočevje ter preostalimi občinami, ki jih bomo s potujočo knjižnico oskrbovali.

Ves ta čas se v knjižnici intenzivno pripravljamo na uvedbo nove potujoče knjižnice. Potrebna je še veliko praktičnega in strokovnega dela zaposlenih v knjižnici, da se potujoča knjižnica vzpostavi najpo-

zneje do oktobra 2022.

Tako kot v preostali Evropi so tudi v Sloveniji potujoče knjižnice pomembna knjižnična storitev. V Sloveniji imamo 58 splošnih knjižnic ter 13 potujočih knjižnic. Uvedba potujoče knjižnice bo tako

Slika je simbolna. • **Foto: Knjižnica Kočevje**
pomemben del v razvoju Knjižnice Kočevje, ki je usklajen z razvojno strategijo slovenskih splošnih knjižnic. S tem bomo zagotovili, da del knjižnice približamo prebivalstvu na odmaknjenih krajih. Poudariti je treba, da tu ne gre samo za preva-

žanje knjig, temveč gre za celovito knjižnično-informacijsko storitev ter neposredne socialne stike, ki so v teh krajih prav tako pomembni.

Cilj nakupa sodobnega mini Bibliobusa in uvedba potujoče knjižnice je omogočiti boljšo dostopnost gradiva, informacij in storitev v knjižnični mreži Knjižnice Kočevje prebivalcem, ki so od osrednje knjižnice oddaljeni in živijo na oddaljenih, redkeje poseljenih krajih. Pri tem so posebej pomembni starejši prebivalci in otroci ter mladina, ki so manj mobilni kot druge družbene skupine. Občina Kočevje ima namreč več kot 6.500 prebivalcev, ki živijo več kot 3 km od osrednje knjižnice. Tudi ti prebivalci si zaslužijo boljšo dostopnost do knjižničnega gradiva in preostalih storitev knjižnice.

Prepričani smo, da bo potujoča knjižnica skupaj z osrednjo knjižnico v Kočevju rastle, se razvijala v skladu s sodobno knjižničarsko stroko in resnično kakovostno zaživela med ljudmi, ki jim bo namenjena. To je tudi ena od številnih naših vizij delovanja, saj Knjižnica Kočevje dokazuje, da se lahko kosa z velikimi slovenskimi knjižnicami.

Cirila Pekica

Koncerti na domačem zaslону

Z blaženjem ukrepov proti epidemiji covida-19 se vrača tudi dogajanje na koncertnih odrih. A se je od začetka pandemije glasbeni svet korenito spremenil, založbe, mediji in glasbeniki so v tem času morali razviti nove načine promocije in nastopanja, koncertni odri so se za nekaj časa umaknili spletnim prenosom.

Videti je, da je občinstvo vneto čakalo na konec pandemije. Live Nation, eden največjih svetovnih organizatorjev in promotorjev koncertov, poroča, da so v naslednjem letu rezervirali dvakrat več turnej in koncertov kot leta 2019. Večina glasbenih navdušencev je raje obdržala vstopnice koncertov, ki so bili zaradi epidemije prestavljeni, kot zahtevala povračilo denarja. Kljub spodbudnim novicah o odprtju koncertnih dvoran se glasbena industrija zaveda, da bo preteklo še nekaj časa, preden se bo stanje vrnilo v normalo, zato spletni

koncerti še vedno predstavljajo novo poslovno priložnost in videti je, da bodo z nami še nekaj časa. Tako je tudi Spotify, največja platforma pretočne glasbe, nedavno objavil nov sklop virtualnih koncertov.

Glasbeniki izkoriščajo vse več različnih spletnih platform, tudi tiste, ki najprej niso bile namenjene glasbi. Twitch, ki je v lasti Amazona, je najbolj popularna igričarska platforma, a s posebnim načinom delovanja pritegne vse več glasbenikov, saj ti lahko svoje vsebine veliko lažje monetizirajo kot z glasbenimi aplikacijami, kot sta Spotify in Apple Music. Slednjim že dlje očitajo, da so z ogromnimi zbirkami skladb skoraj razvrednotile delo glasbenikov, saj si zaslužek lahko obetajo le največja imena glasbe. Twitch pa na drugi strani ne temelji na naročniških razmerjih, ampak na prostovoljnih prispevkih oboževalcev. Sledilci

lahko vsak trenutek komunicirajo z nastopajočim, bodisi s komentarji, posebnimi emotikoni, najbolj lojalni oboževalci pa celo z denarnim prispevkom.

V drugi polovici minulega leta je izrazito narasel delež plačljivih koncertov, ki so že začeli dosegati skoraj nepredstavljive številke. Korejska glasbena skupina BTS je tako nedavno podrla lasten rekord, za svoj dvodnevni virtualni koncert jim je uspelo prodati več kot 1,33 milijona vstopnic v 195 državah sveta.

Novih pristopov so se lotili tudi slovenski glasbeniki, občinstvo pa je nov način hitro sprejelo. A tudi že tako ohromljena slovenska glasbena industrija se je spopadla z novimi težavami. FURS je namreč pojasnil, da se vstopnice za spletne koncerte obdavčujejo po višji, 22-odstotni stopnji DDV, saj gre za elektronske storitve. Organizatorje pa je prese-

netila tudičasna tarifa za sočasni prenos koncertov po spletu oziroma spletne koncerte v živo, ki jo je konec februarja objavilo Združenje Sazas, kolektivna organizacija, ki skrbi za avtorske pravice skladateljev in avtorjev. Na Sazasu pojasnjujejo, da imajo za vzpostavitev tarife zakonsko podlago, ta pa se določi glede na podlagi višine enakih tarif v desetih evropskih državah. Podoben pristop so na začetku leta ubrali tudi v PRS for Music, sorodni britanski organizaciji za upravljanje avtorskih pravic, a so splošno tarifo za spletne dogodke, ki ustvarijo manj kot 500 funtov dobička, kmalu umaknili.

Virtualni koncerti tako očitno ostajajo z nami, a ne kot zamenjave koncertov v živo, ampak kot nov video format, ki bi znal sčasoma tudi preseči preostale dele glasbene industrije.

Žarko Nanjara

Pomisleki ob projektu Vsi v mesto

Kot prebivalec središča mesta podpiram idejo o oživljanju mestnega jedra. Imam pa nekatere pomisleke glede same izvedbe projekta, ki so povezani s člankom v časopisu Kočevska.

Zaradi zaprtja mestnega središča na območju ulic za cerkvijo komunalna vozila ne vozijo več in ne prevzemajo smeti pred hišami, kot je to veljalo pred zaprtjem. Zdaj se od stanovalcev pričakuje, da bodo sami vozili vse zabojnika za samski blok oz. na ekološki otok in nato prazne nazaj. S tem se sam ne morem strinjati, tako pa je tudi mnenje drugih stanovalcev na tem območju. Dejstvo je, da je v naši ulici večino prebivalcev starejših, tudi nad 80 let, nekateri od njih so tudi invalidi in bi težko vlekli zabojnike do prevzemnega mesta za samskim blokom ali na ekološki otok. Tudi prostor za odlaganje je premajhen za vse potencialne zabojnike.

Zato menim, da to ne more biti edina

možna rešitev, ker otežuje življenje ogroženim posameznikom. Predlagam, da za odvoz smeti velja enak režim, kot je bil pred spremembo z omejitvijo, da bi bil odvoz v zgodnejših urah (na primer pred 7. uro), ko ne bi motilo sprehajalcev. Sami odvozi pa tudi niso tako pogosti. Sicer pa ste zapisali, da so intervencije in dostave omogočeni.

Še ena pripomba. Označbe za zaporo (prometni znak, zaporne ograde in cvetlična korita) so pretirane. Tudi z estetskega stališča bi zadoščala le cvetlična korita in opozorilni prometni znak.

V projektu Vsi v mesto naj bi bili prebivalci in izvajalci dejavno vključeni v proces oživljanja mestnega jedra in načrtovanje prenove javnega prostora. Zanima me, kakšna bo izvedba. Katere oblike oživljanja se pripravljajo? Ali so to na primer oblike različnih festivalov? Kako bodo vključeni kočevski (in tudi drugi) kulturniki in umetniki? Nisem prepričan, da je trenutno center kaj

bolj živahen, potrebna bodo dodatna dogajanja. V tem smislu ponujam naš vrt (v bližini bodoče brvi) za prizorišče komornih koncertov. Pred leti se je že izkazal v okviru festivala kot zelo primeren ambient.

Prizadevali naj bi si povezati fizično prenovu središča mesta. V tej zvezi se poraja tudi vprašanje, kako oživiti prazne lokale v mestu?

Pa še glede prometa. Težko bi se strinjal, da ljudje vozijo skozi center mesta iz navade. Razlog je, da ni ustreznih vzporednih (nadomestnih) cest, ljudje pa morajo zaradi različnih razlogov peljati po opravkih. Na žalost pa je nov prometni režim povzročil izjemno gnečo v konicah. V predelu, kjer je omejitev prometa, se je res izboljšal zrak v centru, a se je bistveno poslabšal v bližini zdravstvenega doma. Da ne govorim o izgubi časa in dodatni porabi goriva. Ne verjamem, da bo samo sprememba semaforškega sistema bistveno

popravila težave. Uvedba krožišča bo pomagala, a vprašanje je, kdaj bo začelo obratovati. Upam, da ne bosta potem problematična most in križišče pri 'železnini'. Pohvalna je izgradnja kolesarskih stez, ki bodo lahko tudi delno zmanjšale avtomobilski promet.

Ne morem se znebiti mnenja, da se je projekt Vsi v mesto začel prezgodaj, saj trenutna prometna infrastruktura ne podpira samega projekta.

Ali se načrtuje vzporedna cesta Ljubljanski cesti pri Trgu zbora odposlancev? Na žalost je cesta po gozdni cesti iz Podgorske do Marofa trenutno neprimerna in tudi neizvedljiva.

Pa še na dolgi rok. Kdaj bomo dobili še kočevsko obvoznico?

In: ali razširitev površine Vsi v mesto z vključitvijo mestne ploščadi ni izvedljiva (omejitev prometa na lokalni dovoz in stanovalce z omejitvijo hitrosti na 10 km/h)?

Tone Krkovič

SKUPNA OBČINSKA UPRAVA OBČIN KOČEVJE, KOSTEL IN OSILNICA - INŠPEKTORAT IN REDARSTVO

ZA VEČJO VARNOST V PROMETU – OPOZORILNE TABLE VI VOZITE

Namen hitrostne opozorilne table je opozoriti voznike na hitrost njihove vožnje ter spremljanje gostote prometa. Izmerjene hitrosti se hranijo v spomin in jih je možno z ustreznim programom uporabiti v statistične namene. Na podlagi zbranih podatkov pa je mogoče pripraviti analize ter predloge za izvedbo različnih ukrepov na cestah. Zabeleženi so podatki o številu vozil v odvisnosti od časa, razporeditev vozil po hitrostnih razredih, največja in povprečna hitrost v danem časovnem obdobju.

Prikazovalniki hitrosti so se izkazali kot učinkovito sredstvo za takojšnje zmanjšanje povprečnih hitrosti. Spodbudijo voznike k bolj umirjeni vožnji ter tako prispevajo k večji varnosti vseh udeležencev v cestnem prometu. Hitrost vozila se izpiše na LED-prikazovalniku.

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa je konec leta 2020 objavila javni poziv za brezplačni najem prikazovalnika hitrosti Vi vozite. Na razpis se je prijavila Občina Kočevje. Na voljo je bilo 15 prikazovalnikov hitrosti, strokovna komisija pa je med 15 občinami izbrala tudi Občino Kočevje za enoletni brezplačni najem enega od njih. S pridobitvijo tega prikazovalnika ima Občina Kočevje trenutno skupaj šest prikazovalnikov hitrosti, ki so na sledečih lokacijah:

Smuka – meri iz smeri Kočevja, Mlaka – v centru vasi v križišču, Stara Cerkev – pri stavbi Stara Cerkev 55, Trata XIV – pri krožišču, Tomšičeva ulica – pri tunelu, Predgrad – pri kulturnem domu

Andrej Brglez, eden od uveljavljenih strokovnjakov za varnost v prometu pri nas, pravi: "Prikazovalniki hitrosti, postavljeni na premišljeno izbranih mestih, ne učinkujejo pozitivno zgolj na voznike, ampak so kot nekakšen informativni sramotilni steber. Na njem se vsem udeležencem v prometu jasno pokaže, kakšen odnos do varnosti in ljudi ima vsak od nas."

Janko Kalinič

ŠKODA

NOVA ŠKODA OCTAVIA

JORAS CENTER
Ob železnici 7, Ribnica
tel.: 01 836 90 40

Kombinirana poraba goriva in izpusti CO₂: 4,9–3,9 l/100 km in 113–91 g/km, emisijska stopnja: EURO 6, specifična emisija dušikovih oksidov (NOx): 0,0461–0,0291 g/km, trdi delci: 0,00038–0,00012 g/km, število delcev: 2,14–0,04 x 10¹¹. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov.

Razvojno naravnan program

Na 22. redni seji je nadzorni svet ZD Kočevje, ob prisotnosti vodstva ZD Kočevje in župana občine dr. Vladimirja Prebiliča, obravnaval pomemben, zelo razvojno naravnan dokument: Program dela in finančni načrt. Ob upoštevanju, da je bilo preteklo leto močno prioritarno zaznamovano z reševanjem razmer zaradi covid-19, se pričakuje, da bodo letos možnosti omogočale normalno delovanje utečenih in načrtovanih novih zdravstvenih storitev.

Osnova za izvajanje vseh odobrenih programov je zagotavljanje finančnih sredstev s pogodbo z ZZZS, ki pa za letos še ni podpisana. Kljub temu je vodstvo ZD pripravilo ta program na osnovi splošnega dogovora za pogodbeno leto 2021. Za uvajanje novih zdravstvenih storitev je potrebna odobritev, na osnovi katere pridobivajo potrebna sredstva.

Svet z zadovoljstvom podpira uvedbo dodatnih zdravstvenih storitev, ki so po predlogu in obrazložitvi direktorice ZD Kočevje, sledeča: RTG, dermatologija, kardiologija, diabetologija, nega na domu in mobilna enota nujnega reševalnega vozila.

Letos so za zagotovitev izvajanja načrtovanih programov do zdaj na novo zaposlili 13 strokovnih sodelavcev, med njimi srednjo medicinsko sestro s specialnimi znanji v otroškem dispanzerju, dva srednja zdravstvenika v reševalnem vozilu v enoti NMP, diplomirano medicinsko sestro v reševalnem vozilu v enoti NMP, nadomestno so zaposlili dipl. medicinsko sestro v psihiatriji v CDZO, dipl. medicinsko sestro v psihiatriji, višjo strokovno sodelavko v splošni službi na upravi, nadomestno so zaposlili še dipl. medicinsko sestro v CKZ ter zobozdravnico brez specializacije z licenco v zobozdravstvu za otroke in mladino, srednjo medicinsko sestro v splošni ambulanti, zaposlili so specializantko družinske medicine v splošni ambulanti in zobno asistentko za nov tim v zobozdravstvu za odrasle. Načrtujejo pa še naslednje zaposlitve: analitik v laboratorijski medicini, zdravnik specialist oftalmologije, zdravnik splošne medicine za delo v CPZOPD in SA, zdravnica specialiste družinske medicine za nadomeščanje, zdravnik specialist

diabetologa, specialist zobne in čeljustne ortopedije, zdravnik specialiste pediatrije, štiri zdravnike specialiste družinske ali urgentne medicine na NMP, diplomirana medicinska sestra oz. diplomirani zdravstvenik, zdravnik specialist pedopsihiatrije, dva zdravnika specialista psihiatrije za delo v CPLZOPD, specialist klinične psihologije, socialni delavec, štiri medicinske sestre in specializant oftalmologije.

Prostorske zmogljivosti v ZD Kočevje ne zadovoljujejo sedanjim potrebam, zato morajo biti za vsako novo zdravstveno storitev zagotovljeni novi prostori. Župan je svet seznanil, da bo kupljena stavba blagovnih rezerv v neposredni bližini zdravstvenega doma v celoti namenjena zdravstvenim storitvam. Močno prisotna je tudi želja po ustanovitvi dializnega centra. Direktorica občinske uprave Lili Štefanič je poudarila, da že pripravljajo vso potrebno dokumentacijo za prijavo na razpis za pridobitev finančnih sredstev za preureditev prostorov, določen del sredstev pa bodo zagotovili tudi v občinskem proračunu.

V svetu se zavedamo, da je usklajevanje in reševanje zdravstvene problematike dolgotrajen proces. Če upoštevamo, da se je v treh letih povečalo skupno število zaposlenih s 70 na 102, konec leta 2021 pa naj bi bilo 132 zaposlenih, je jasno razvidno, da se je razvoj zdravstvenih storitev vztrajno nadgrajeval. Dobro sodelovanje med ustanoviteljem Občino Kočevje in izvajalcem Zdravstvenim domom Kočevje, njuno mesečno usklajevanje aktivnosti in podpora sveta ZD, je zagotovilo za uspešen razvoj potrebnih zdravstvenih storitev.

Med virusno epidemijo je vodstvo ZD Kočevje zelo dobro organiziralo delo za preprečevanje okužb – vsi zaposleni so vlagali maksimalne napore v tej smeri. Pri tem so intenzivno sodelovali in pomagali: župan Občine Kočevje dr. Vladimir Prebilič, gasilci, RK, civilna zaščita, prostovoljci, študenti ... Za nesebično pomoč svet izreka zahvalo in pohvalo vsem in vsakomur posebej.

Ana Kosten, predsednica sveta ZD Kočevje

Spoštovane občanke, cenjeni občani.

Naša država praznuje 30 let. Ob tej priložnosti vam skupaj s sodelavci iskreno čestitam in hkrati polagam na srce, da je prihodnost vedno odvisna predvsem od nas samih. Vsem skupaj želim, da bomo ravnali skrbno, modro in da bomo znali sodelovati – za svetlo bodočnost naših prihodnjih rodov.

Vse najboljše, Slovenija!

Dr. Vladimir Prebilič,
župan občine Kočevje

**OBČINA KOČEVJE VAS VLJUDNO
VABI NA OSREDNJO OBČINSKO
PRIREDITEV OB 30-LETNICI
SAMOSTOJNE IN NEODVISNE
DRŽAVE REPUBLIKE SLOVENIJE**

**v sredo, 23. junija 2021, ob 20. uri
na mestni ploščadi v Kočevju.**

V programu bodo nastopili:

*Vokalna skupina Glasbene družine,
pevka Darja Gajšek,
Igor Pirkovč z recitatom,
Pihalni orkester Kočevje
in Častna straža Glasbene enote
Slovenske vojske.*

*Slavoslovni govornik
bo župan občine Kočevje
dr. Vladimir Prebilič.*

Vljudno vabljeni!

**KOČE
VJEM
ESTO
Σ550**

V primeru dežja bo prireditev v Spornici skovani Kočevje, Cesta na
stodim 7. Prireditev bo potekala v skladu z veljavnimi ukrepi in pri-
poročili NIJZ. Udeležijo se jo lahko osebe, ki izpolnjujejo pogoje PCT.

Pehtranova potica s skuto

RECEPT

Sestavine:

Testo:

- 4 dag kvasa
- 1 dl mleka
- žlica sladkorja
- žlica moke
- Toplo mleko damo v lonček, dodamo kvas, moko in sladkor. Pustimo, naj vzhaja 15 minut.
- 1 kg moke
- 5 dl mlačnega mleka
- 4 rumenjake
- 0,5 dl olja

- polovica male kisle smetane
- 5 dag sladkorja
- 1 vaniljev sladkor
- limonina lupinica
- 1 žlička soli

Nadev:

- 50 dag skute
- 2 večja šopa pehtrana
- žlica kisle smetane
- 15 dag sladkorja
- 1 vaniljev sladkor
- 4 beljaki
- krušne drobtine (po potrebi)

Recept je pripravila Bojana Klepac

Priprava

V posodo za gnetenje damo moko, ob robu posode posujemo žličko soli. V drugi posodi zmešamo rumenjake, sladkor, olje, kisko smetano, vaniljev sladkor, limonino lupinico in mlačno mleko. V posodo z moko dodamo vzhajan kvas ter mešanico preostalih sestavin. Testo zamesimo, če je premehko, dodamo še moko. Testo mora biti gladko in prožno. Pustimo, da testo vzhaja, in ga nato še enkrat pregnetemo. Na pomokanem prtu razvaljamo testo na en centimeter debelo.

Skuto penasto zmešamo, dodamo sladkor, vaniljev sladkor, smetano in sneg štirih beljakov.

Testo namažemo z nadevom in posujemo z na drobno narezanim pehtranom, zvijemo (lahko razrežemo na dva dela) in položimo v pekač, obložen s peki papirjem. Približno 30 minut naj potica vzhaja na pekaču, potem jo pečemo približno 45 minut na 180 stopinj. Pečeno potico zavijemo v čist prt, prevrnemo na zgornjo stran in pustimo 15 minut. Nato jo obrnemo na stran, na kateri se je pekla. V prtu naj se potica ohladi.

Nasvet: prt, v katerega zavijate potice ali kruh, ne sme imeti vonja po mehčalcu ali pralnem prašku, zato svetujem, da prt po pranju še enkrat splahnete v čisti vodi, za mehčanje pa uporabite kis.

INTERSOCKS

OUTLET

INDUSTRIJSKA PRODAJALNA

crocs™ & SOCKS

sreda, od 16h – 19h

petek, od 10h – 19h

Intersocks | Reška cesta 29, 1330 Kočevje

Kaj so kalki?

JEZIKOVNI
NASVET

Jezik je živ organizem, ki se nenehno spreminja, razvija in raste, saj se s pojavom novih stvari rojevajo nova poimenovanja in nove besede zanje, ki jih moramo sprejeti v svoj nabor izrazov. Velikokrat so te besede prevedene iz tujih jezikov, zadnje čase najpogostejše iz angleščine, še ne tako dolgo tega pa so prevladovali prevodi iz nemščine. In pri tem procesu prevajanja tujih poimenovanj naletimo na t. i. kalke.

Kalk je dobesedna prevedenka, nekakšen izposojeni prevod, beseda, fraza ali besedna zveza, ki je oblikovana dobesedno, izposojena pa je iz drugega jezika. Lahko bi tudi rekli neroden dobesedni prevod, ki ima običajno v svojem jeziku že ustrezno, vendar se kljub temu uveljavi. Če smo natančni, je že sama beseda kalk prevzeta beseda, in sicer iz francoščine, kjer beseda *'calque'* pomeni preris, posnetek, kopija. V slovenskem jeziku je bilo v preteklosti zelo izrazito kalkiranje iz nemščine in še danes uporabljamo veliko teh poimenovanj: osnovna šola (*Grundschule*), izgledati (*aussehen*), razstava (*Ausstellung*) in druge. Pozneje je bilo vdorov nemških izrazov pri nas manj, nasledili so jih kalki iz angleščine. Zlasti agresivno so se izrazi vrinili v slovenski jezik na področju tehnike in tehnologije, na primer (računalniška) miška (*mouse*), trdi disk (*hard disk*) ali svetovni splet (*World Wide Web*). Zelo pogosto uporabljena sta še kalka aktualen (*actual*) in eventualno (*eventually*), čeprav imamo primernejša izraza zanju, in sicer dejanski in končno/sčasoma.

Kalke najpogostejše lahko opazimo v podnapisih televizijskih oddaj ali filmov, prevedenih v slovenščino, v revijah, ogromno jih je na spletu, najdemo pa se tudi v nekaterih prevodih knjig. Predvsem mladi jih ogromno uporabljajo v govornem jeziku, kar je posledica razmaha socialnih omrežij (ko smo že pri kalkih, je bolj primerno poimenovanje družbena omrežja?) in njihovih vsebin, ki so večinoma v angleškem jeziku. Poglejmo si recimo na primeru besedne zveze **dih jemajoče** – lepši in boljši prevod bil **osupljivo, čudovito, brezhbno**. Poglejmo si še nekaj pogostih primerov:

Ko pade noč ---- ko se znoči
Kavna mizica ---- klubska mizica
Ostro definirana oblika ---- drzno, lepo oblikovano
Pasti v globok spanec ---- trdno zaspati
Favorit med igralci ---- najljubši igralec
Najti na mapi ---- najti na zemljevidu
Lista povabljenih ---- seznam povabljenih
To je neverjetna stvar ---- to je neverjetno
Majhna miza ---- mizica
Roditi svojega otroka ---- roditi otroka
Ne rabiš posoditi ---- ni ti treba posoditi

Pri prevajanju je torej zelo pomembno, da poznamo tako izvorni jezik, iz katerega prevajamo, kot tudi materni jezik in njegove zakonitosti. Dobesedni prevod ni najboljša rešitev, saj se v najboljšem primeru samo sliši čudno. Bolje je poiskati že obstoječo besedo v ciljnem jeziku, ki ustreza poimenovanju v jeziku, iz katerega prevajamo.

Kočevska je časopis Občine Kočevje, vpisan v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 1955 • Kočevska, št. 67, junij 2021 • Naklada 6500 izvodov • Gospodinjstva na območju občine Kočevje jo prejmejo brezplačno • Izdajatelj: Občina Kočevje, Ljubljanska cesta 26, 1330 Kočevje / zanj župan dr. Vladimir Prebilič • Odgovorni urednik: Žarko Nanjara • Oblikovna zasnova, prelom in priprava za tisk: WooCHE, oblikovanje, Marko Vovk, s. p. • Lektorica: Saša Erjavec Kobe • **Kontakt: info@kocevski.si • Časopis Kočevska, Ljubljanska cesta 26, 1330 Kočevje** • Trženje: Matej Kosten, 040-652-837, marketing@kocevski.si • Tisk: DELO časopisno in založniško podjetje, d. d., Dunajska cesta 5, 1509 Ljubljana • Ponatis celote ali posameznih delov in njihova uporaba v drugih medijih je dovoljena le s predhodnim pisnim dovoljenjem izdajatelja. Uredništvo si pridržuje pravico sprejeti v objavo ali zavrniti poslano gradivo v skladu s svojo uredniško politiko. Pridržujemo si tudi pravico spreminjanja naslova ter krajšanja člankov. Kadar gre pri naštetem za večje spremembe, se bomo skušali posvetovati z avtorjem, vendar je končna odločitev naša. ISSN številka tiskane izdaje: 2591-0744; ISSN številka spletne izdaje: 2591-07a52

KNJIŽNICA KOČEVJE PRIPOROČA

Toshikazu Kawaguchi

Preden se kava ohladi

Vida, 2021

Roman je nastal na podlagi avtorjeve drame, ki je bila uprizorjena na 10. festivalu Sugunami Drama in je prejela glavno nagrado festivala. "Kaj bi spremenili, če bi lahko šli v preteklost, vendar bi se morali vrniti, še preden se kava ohladi?" Knjiga je skupek štirih zgodb, štirih usod. V prvi zgodbi spoznamo zaljubljeni par, v drugi zakonski par, tretja pripoveduje o dveh sestrah, v četrti pa spoznamo mamo in otroka. Različne osebe, vsaka s svojimi hrepenenji in željami se v stari kavarni, kjer že stoletje strežejo prav posebno kavo, usedejo na 'magični' stol in odpotujejo v preteklost. A pod določenimi pogoji – s potovanjem v preteklost ne moreš spremeniti sedanjosti, čas potovanja v preteklost začne teči, ko natakav v skodelico nalije kavo, vrniti pa se je treba, preden se kava ohladi. Ob vrnitvi s potovanja skozi pretekli čas, ne glede na razlog potovanja (sprava, odpustanje, iskanje smisla življenja, še zadnjič videti svoje bližnje, želja po novem upanju) se vsi zavedajo, da živimo tukaj in zdaj in upamo naprej, a življenje razumemo za nazaj.

Anna Patchett

Nizozemska hiša

Hiša knjig, 2021

Mislim, da so redki romani, ki v ospredje postavijo odnos med bratom in sestro, a zgodba v romanu Nizozemska hiša temelji prav na neločljivi povezanosti glavnih junakov Dannija in Meave. Roman je družinska saga-drama, zgodba o sodobni družini. Nizozemska hiša v tej zgodbi ni samo hiša, ampak je tudi svojevrsten lik, kot njeni stanovalci, z vsemi svojimi skrivnostmi, polna glamuroznega pohištva in okrasja kot pečat prvotnih lastnikov. Novopečeni bogataš Cyril Conroy je kupil to trinadstropno hišo na razkošnem posestvu, da bi razveselil svojo ženo, a kmalu ta hiša začne spodkopavati vse, kar mu je ljubo. Elena, Dannijeva in Meavina mama, brez besed zapusti Cyrila in otroke ter odide v Indijo. Cyril se ponovno poroči, otroka pa po tistem trpita in hrepenita po materini ljubezni, a kmalu ugotovita, da se lahko zaneseta le drug na drugega. Trdna vez med njima je tista, ki njuni življenji reši. Kljub vsem navideznim uspehom sta Danny in Meave zares zadovoljna samo takrat, ko sta skupaj. Neomajen odnos med popustljivim bratom in njegovo zaščitniško sestro se postavi na preizkušnjo, ko sta se prisiljena soočiti s tistimi, ki so ju razočarali. Danny in Meave – sodobna Janko in Metka.

Anna Woltz

Zobje morskega psa

Miš, 2021

Nizozemka Anna Woltz je mlada, toda izkušena pisateljica, njene knjige pa so prevedene v številne jezike. Roman se začne z manjšo nesrečo dveh kolesarjev, enajstletne Atlante in njenega vrstnika Finleyja. Videti je kot naključje. Toda počasi spoznavamo, da njuno srečanje v resnici ni naključno, saj oba vodi enak cilj – z napornim in dolgim kolesarjenjem doseči, da bi se izpolnile želje in uredile težave. Pri obeh najstnikih so želje in pričakovanja povezani z njunima materama. Iz tega srečanja nastane prava pustolovščina in začetek lepega prijateljstva. Finley dekletu reče princesa, saj s to besedo najlepše pojasni svoja čustva. Atlanta sicer trdi, da ni princesa, saj igra nogomet in ne nosi oblek, toda skrivaj ji je všeč. Ob tem vemo, da se bodo tudi drugi njuni izzivi uredili. V tem romanu bodo uživali bralci iz prve in druge triade osnovne šole, a tudi drugi, ki znate uživati v lepih zgodbah.

Mina Lystad

Fejk

Miš, 2021

Fejk je drugi roman norveške pisateljice Mine Lystad. Glavna junakinja je srednješolka Marie, ki smo jo spoznali v romanu Luzerka. Tokratna tema je sodobna, povezana s svetom socialnih omrežij in medijev. Marie dobro piše, zato se je že uveljavila pri šolskem časopisu. Toda tudi pri tem časopisu veljajo enaka pravila kot pri drugih sodobnih medijih, pomembna je popularnost, kliki, pa naj stane, kar hoče. To pomeni, če je novica premalo udarna, je treba resnico prilagoditi, da je bolj zanimiva, ali pa si jo enostavno izmisliti. Marie takšno pisanje ni najbolj všeč, zgodilo se je, da jo je ustvarjanje lažnivih novic tudi osebno prizadelo. Takšni članki v šolskem časopisu ogrozijo tudi njeno porajajočo se ljubezen s fantom Tarjeijem. Tako Marie na lastni koži spozna, kako lahko lažne novice prizadenejo ljudi in kako težko se je pred njimi ubraniti. Roman je primeren za bralce druge triade.

Utrinek

"Nočem biti član kluba, ki sprejema takšne, kot sem jaz."
(Groucho Marx)

Zanimivosti

Koliko pedi meri en seženj? Naši predniki so uporabljali veliko različnih merskih enot, ki so se spreminjale skozi čas in razlikovale glede na pokrajine. A je bil točen pregled mer že tedaj nemogoč, saj so bile te spremenljive, za merjenje različnih dobrin so uporabljali različne, kmetje in trgovci so mnogokrat imeli svoje, mere za dajatve pa so se s časom razumljivo povečevale.

Na Kranjskem je od konca srednjega veka veljala enotna dunajska utež, pozneje so poenotili tudi žitne mere in vinski bokal. Z Dunaja je prišel funt (560 g), ki se je delil na 32 lotov, ta pa na 4 kvinte. Osnovna denarna enota je bila marka kot polovica funta. Veliko zmedo so povzročale beneške librce (301 g). Žito so merili po prostornini, kar jim je povzročalo kar nekaj preglavic, saj so se različne vrste žit drugače posedale, zlasti oves. V 16. in 17. stoletju je bil kot žitna mera pri nas v uporabi dunajski metzen, ki je znašal med 40 in 50 litrov ter se je delil na mernike, v uporabi je bil tudi malo manjši graški korec (görc). V Benečiji in Furlaniji je veljal beneški star (staio) z nekaj več kot 80 litri, pozneje tudi barila in mastello, ki sta se delila na sekije.

Mera je mnogokrat označevala le posodo. Vino so merili v bokalih, vedrih in sodih, tudi v čebrih, na Primorskem sta bila poznana kvinč in urna. Štefan je dvolitrski steklenica za vino, ki ga v Kostelu poznajo kot dupljak. Bokal je imel lokalne variacije, dunajski, ki se je sčasoma ustalil, ter graški, znašala sta 1,65 in 1,76 litra. Iz bokala sta izpeljana polič (halbe) in maselc (seitl) kot njegova polovica in četrtinka. Zaradi različnih mer je veljala velika zmeda, vicedomi so naokoli razpošiljali svoje mere, davkarija pa je obiskovala gostilne in uničevala neprimerne posode.

Malo manj težav je bilo pri dolžinskih merah, saj so dunajski standardi veljali vsaj od 16. stoletja, a so vseeno uporabljali različne enote za različne materiale, včasih pa je na razširjenost določene mere vplival proizvajalec s svojim tržnim monopolom. Seženj (klafter) s 189,6 cm se je delil na šest čevljev (werkschuh) z 31,6 cm, ki se je naprej delil na 12 palcev. Večje razdalje so merili z dunajskimi miljami (okoli 7,6 km). V veljavi sta bila še vatel (77,7 cm) in komolec (51,1 cm), v Benečiji so poznali brač. Z vatli so merili tkanine, a ne platno, ki so ga rezali po laktih (3 ½ vatte). Ped (spanne) je tako 1/12 lakta.

Preden so ploskovne mere izpeljali iz dolžinskih, so bile izpeljane iz količine pridelka, ki si ga pridelal na njivi določene velikosti, ali po delovnem času, ki je bil potreben za obdelovanje. Mernik posevka pšenice je lahko na dobri zemlji znašal 8 arov, na slabi pa do 10 arov. Razlika je bila tudi med žernado (dnino) kopanja ali oranja. Podobna mera je jutro ali oral, ki označuje površino, ki jo je zorala ena vprega v enem dnevu.

Skok čez plot

Most Arkadiko na grškem Peloponezu je eden od štirih ohranjenih mikenskih mostov na cesti, ki je povezovala antični mesti Tiryns in Epidauros, in je verjetno eden najstarejših mostov, ki so še v uporabi. Kamniti most je dolg 22 metrov in visok štiri, bil pa je del vojaškega omrežja cest, ki je bilo grajeno za prevoz s kočijami, zgrajen pa je bil v grški bronasti dobi med letoma 1300 in 1190 pr. n. št. O obzidjih mikenskega mesta Tiryns je pisal že Homer, ki je trdil, da bi ogromno kamenje lahko znosili le Kiklopi. Homerja so imenovali tudi sin Melesa, potoka v današnjem turškem mestu Izmir, nad katerim se pne še en starodavni most, ki je v uporabi od leta 850 pr. n. št.

Foto: Wikimedia Commons

Foto: www.pixabay.com

Statusa najdaljšega mosta pa zaradi različnih konstrukcij ni lahko določiti. Če mednje štejemo tudi viadukte, najdaljše konstrukcije najdemo na Kitajskem. Najdaljši viadukt na hitri železniški progi med Pekingom in Šanghajem ima kar 165 kilometrov. Najdaljši viseči most so zgradili leta 1998 na Japonskem, most Akaši-Kaikyo med nosilnima stolpoma meri 1.991 metrov.

Železniški most čez Sočo pri Solkanu je bil ob izgradnji leta 1905 med najdaljšimi kamnitimi ločnimi mostovi na svetu. Med prvo svetovno vojno je bil porušen, a so ga do enake oblike obnovili leta 1927.

Anekdota

Napoleon Bonaparte je bil pregovorne nizke postave, kar je spretno uporabljala sovražnikova propaganda, sloves majhnega koleričnega moža pa se je ohranil do danes. Napoleon je bil po vsej verjetnosti povprečne višine, do napake pa naj bi prišlo zaradi napačne pretvorbe enot: izmerjen je bil v francoskih čevljih, ki so bili 2 cm daljši od angleških, tako naj bi bil visok okoli 1,7 metra.

Napoleon naj bi imel tudi samosvoj, včasih tudi krut smisel za humor. Po kronanju, ko se je 2. decembra 1804 razglasil za cesarja Francije, je od vrhovnega miloščinarja francoske cerkve, nadškofa de Rohana, prejel izjemno dramatično in priliznjeno pismo, v katerem ga je primerjal kar z Jezusom in zatrjeval, da je zanj pripravljen žrtvovati svoje življenje. "Donirajte vrhovnemu miloščinarju 12.000 frankov iz gledališkega fonda," je na rob pisma zapisal Napoleon.

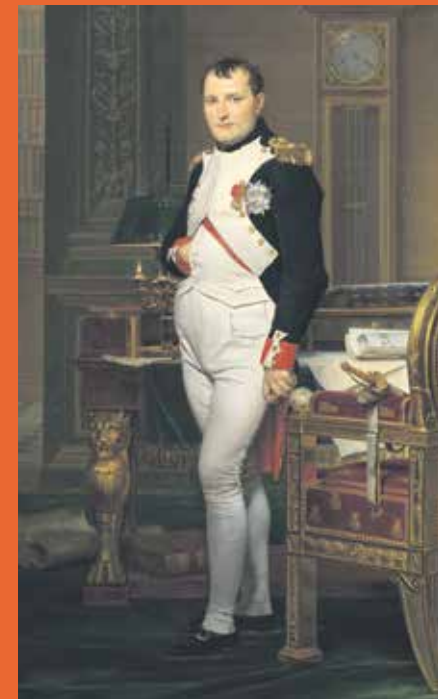

Foto: Wikimedia Commons

KOLENDAR DOGODKOV

Občina Kočevje, Pokrajinski muzej Kočevje	RTM Kočevska 2 – seminar za učitelje	28. 6. 2021 ob 8:00	Športna dvorana Kočevje
Pokrajinski muzej Kočevje	Nastanek mesta Kočevje (sprehod)	30. 6. 2021 ob 19:00	Pokrajinski muzej Kočevje
Pokrajinski muzej Kočevje	Srečanje rudarjev	2. 7. 2021 ob 19:00	Pokrajinski muzej Kočevje
Združenje borcev za vrednote NOB Kočevje	Spominska svečanost ob obletnici partizanskih bojev z italijansko vojsko pri Taborski steni - Kamenček k piramidi za Vinka in Jakca	3. 7. 2021 ob 11:00	Taborska stena

KDO?**KAJ?****KDAJ?****KJE?**